

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 24 korona, félévre 12 korona, negyedévre 6 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelése alatt:
Főszerkesztő és kiadási felelős: Rubinek Gyula az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: Ruday Barna.

Szerkesztőség:
Budapest, IX., Köztelek-utca 8.
Kiadóhivatal:
Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőségnek küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Köztelken.

- 1908 nov. 19. d. u. 4 órákor. Műszaki bizottság ülése.
" " 20. d. u. 4 órákor. Állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály ülése.
" " 27. d. u. 4 órákor. Földmvelési és növénytermesztési szakosztály ülése.
" decz. 2. Tejgazdasági kongresszus végrehajtó-bizottságának ülése.
" " 9. d. e. 10 órákor. Mezőgazdasági kamarák ügyében tartandó értekezlet.

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület“ állattenyésztési és állategészségügyi szakosztályának

1908. évi november hó 20-án (péntek) d. u. 4 órákor a „Köztelken“ tartandó ülésére.

- Tárgyak:**
1. Szakosztály és bizottságok ujjaalakítása.
2. Vasarügy szabályozása s az ipar gyakorlásáról szóló törvényjavaslat erre vonatkozó intézkedéseinek tárgyalása.
3. Földmiv. miniszter leirata állami ojtóanyag termelése tárgyában.
Budapest, 1908 november 12.
Rubinek Gyula s. k., igazgató.

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület“ földmvelési és növénytermesztési szakosztályának

1908. évi november hó 27-én (pénteken) d. u. 4 órákor a „Köztelken“ tartandó ülésére.

Tárgy:

Révész István kir. kertészeti tanintézet tanár előadása: az élelmiszerek jutányosabb termeléséről.
Cserhúti Sándor s. k., szakoszt. elnök.

Felhívás.

Ő Felsőge a király Desseuffy Aurél grótot, az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek, ugys mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének volt elnökét az e minőségében kifejtett negyedszázados működése során szerzett elévülhetetlen érdemei elismerésül legfelsőbb kintérségben részesítette.

Tavozó elnökünk iránt való mély tiszteletünk, változhatatlan ragaszkodásunk és általunk legjobban ismert érdemeinek legfelsőbb helyről jövő méltánylásán érzett örömnünk kifejezése, őszinte szerencsekívánatainknak tolmácsolása céljából Desseuffy Aurél gróf tiszteletére f. évi december hó 5-én szombaton este 8 órákor a Hungária-nagyszálló külön-teremben

ünnepi társaslakomát

rendezünk, amelyen való részvételre ezennel meghívjuk az OMGE. és a társegyesületek igen tisztelt tagjait.

A lakoma részvételi díja — italt és kenyeret beleértve — személyenkint 7 (hét) korona.

Jelenkezethü — csakis a részvételi díjnak és 20 fillér választélynegnek előzetes beküldése mellett — december hó 1-ig bezárólag az OMGE. titkari hivatalánál, amely a lakomán való részvételre jogosító jegyeket kívánt címre a jelentkezések sorrendjében fogja szétküldeni.

A rendelkezésre álló helyre való tekintettel részvételi jegyeket csak korlátolt számban adhatunk ki, minélfogva ajánlatos a részvételi díjat sürgősen beküldeni; előzetesen megváltott jegy nélkül a lakomán senki részt nem vehet.
Budapesten, 1908 november hó 12-én.
Bujanovics Sándor s. k., alelnök.

Közgazdasági szakosztály ülése.

(1908 november 9.)

Jelen voltak Emödy József elnöklete alatt Bartóky József dr., Börsök Andor dr., Dénes Manó, Gyarmathy Gyula, Hermanninger Hermann, Maty-sorszky Miklós dr., Paikert Alajos, Papp-Ragánvi István, Propper Samu, Sebess Dénes dr., Szibán János, Szilárd Ferencz dr., Szily Tamás, Vanó Gyula dr.; a tisztvi-előkar részéről: Rubinek Gyula igazgató, Jeszenszky Pál ügyvezető titkár, Szilassy Zoltán szövetségi titkár, Krolopp Hugó ipari szakosztályi titkár, Mulschenbacher Emil dr., Fabricius Endre és Kovácsy János segédtitkárok.

A szakosztály ujraalakulása.

Rubinek Gyula igazgató az egyesületi tanács előterjesztése alapján javaslatba hozza, hogy a szakosztály elnökéül Zselénski Róbert grótot, társelnökéül pedig Emödy Józsefet és Bethlen István grótot válassza meg a szakosztály.

A tanács előterjesztése egyhangulag elfogadtatván, Emödy József elfogaja az elnöki széket s ugy a maga, valamint elnöktársai nevében köszönetet mond megválasztásukért s felkéri Szilárd Ferencz dr.-t a mai ülés tárgyának előterjesztésére.

A birtokrendezést, különösen az urbéri elküönítést, arányosítást és tagosítást tárgyazó törvényozások módosításáról és kiegészítéséről szóló 1908. évi XXXIX. k. t. cz. végrehajtására vonatkozó földmvelésügyi és igazságügyminiszteri rendeletek előadói tervezete.

Szilárd Ferencz dr. előadó: Tárgyának nagy terjedelme nem engedi meg azt, hogy a kérdés minden részletére kiterjedő előadást tartson, csak nagyobb vonásokban vázolja azt az álláspontot, amelyet az egyesületnek a szönyegen levő rendlettervezetekkel szemben elfoglalnia kell. Mindazáltal nem térhet ki a szóló az elől, hogy a kérdés jogtörténeti előzményeire is ne utaljon, melyek a következők: A 48-adiki tör-

..... A MAGYAR
MEZŐGAZDÁK GABONA
 SZÖVETKEZETE UTJÁN
V. KER., ALKOTMÁNY-UTCZA 31. Takarmánycikkekre megbízható legmegfelelőbb beszerzési forrás.
 ÉRTÉKESÍTÉSE.

vényhozás tudvalevőleg az urbériséget megszüntette, a szabadságharc és osztrák abszolutizmus megakadályozták azt, hogy ennek a nagy lépésnek a jogi következményei magyar törvény alapján, a rendes jogfejlődés követelményeinek megfelelőleg végbemenjenek és így történt, hogy a birtokrendezési, urbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási ügyeket az osztrák abszolutizmus indította meg és folytatta. Az alkotmányos élet bekövetkeztével kiterjedt a magyar törvényhozás figyelme erre is és megalkotta az 1871. évi LV. törvényeket, amely az urbéri rendezés és elkülönítés és ezekkel kapcsolatos ügyekkel foglalkozik; mindazonáltal ez a törvény sem terjeszkedik ki az urbéri rendezés egész terére s azt látjuk, hogy a törvényhozás mindenuntalan egyes részletek rendezésével foglalkozott s ugy idő, mint térbeli különbségek mutatkoztak a jogi rendezésben, az utóbbiak azáltal, hogy az 1836. évi urbéri törvények nem vonatkoztak az erdélyi és kapcsolt részekre, ezek egész önálló fejlődést követtek, még pedig modernbb fejlődést, úgy hogy az alkotmányos élet bekövetkezése után az ezekre hozott törvények modernség szempontjából nagyban felülmúltak az 1836-iki urbéri törvényeket, amelyek viszont az ország többi részeire vonatkoztak. Ezek a törvények az erdélyi részekre vonatkozó urbéri rendezések ügyét jóformán tisztázták s csakhamar annak a szüksége merült fel, hogy a tapasztaltakhoz képest az ország egyéb részeire is ugyanezen jogszabályok léptetessenek életbe, mint amelyek Erdélyben érvényben vannak. Így jött létre az 1908. évi XXXIX. törvény, mely folyó évi augusztus 6-án lépett életbe s amely nem egyéb, mint az 1908. évi VII. törvénynek az ország egyéb részeire való kiterjesztése. E törvény negyedik szakaszában felhatalmazást kapott az igazságügyminiszter arra, hogy addig is, míg eziránt külön törvény intézkednek, a birtokrendezés és tagosítási ügyekben követendő eljárást és ezen eljárásban alkalmazható földmérők és segédek működésére és az egyöntetű eljárások részleteit az Erdélyre és kapcsolt részekre vonatkozó intézkedéseivel lehetőleg összhangban rendeleti uton szabályozza és ezen rendeleteit a szükséghez képest kiegészíthesse. Ezen utasításnak megfelelően, az igazságügyminiszter elkészítette az előadói tervezetet a két rendeletre nézve, melyek egyike a földmívelésügyi miniszterrel közös rendelet lesz. Amint a törvényben megszabott korlátok előírják, ezen előadói tervezet célja szabályrendelést alkotni az urbéri, elkülönítési, arányosítási és tagosítási ügyekben követendő eljárásról, a földmérők és segédek minősítéséről, a rájuk vonatkozó fegyelmi szabályokról és az Erdélyre vonatkozó törvényekkel lehetőleg összhangban álló bírói eljárásról.

A rendeletek könnyebb megértése végett vázolja ezután a törvény célját; a XXXIX. t.-cz. főcélja az, hogy az erdélyi tapasztalatokat az ország egyéb részeire kiterjeszteni, és szükségessé vált azért, mert közérdekből és közgazdasági érdekekből szükségesnek mutat-

kozott a közlegelők, havasok és közös tulajdonat képező erdők felosztását megszorítani, másrészt oly helyeken, ahol közlegelő nincs, vagy nem kellő mennyiségben van még, új közlegelők kihalásáról gondoskodni. További cél volt, hogy a kü önösen Máramaros megyében tapasztalt deposszedálásnak eleje vétessek, mert ott a közbirtokosságok annyira elszaporodtak, hogy apró részletek jutottak a jogosultak tulajdonába s ezt a spekuláció arra használta fel, hogy összevásárolja ezeket az apró részleteket és így a közlegelők felosztásával, ugyszólván megsemmisítésével és sokak anyagi megkárosításával visszaélések merültek fel. Ezek megakadályozása a törvény egyik feladata. További feladat megkönnyítése annak, hogy új közlegelők létesülhessenek. Egy másik feladat volt a kataszteri birtokrendezési és eljárási szabályozásokat, melyek az 1836-iki törvényhozás alapján állottak és tisztán csak bírói gyakorlat által lettek az újabb viszonyokhoz alkalmazva, egyöntetű eljárás keretében szabályozni az Erdélyben bevált minta szerint. Végül nem csekély fontosságú feladata a törvénynek, illetve a törvény alapján létesítendő miniszteri rendeletek, hogy összefüggésbe hozza a birtokrendezés műszaki munkálatait a kataszteri felméréssel. Ez Erdélyben már megtörtént, nálunk azonban a tagosítási munkálatok és a kataszteri térképek részben megelőzték a kataszteri birtokváltozásokat, részben azokkal semmi összefüggésben nincsenek, úgy hogy egész külön urbéri és külön kataszteri felvételeink vannak, amelyek egymástól lényegesen eltérnek és ez sok bonyodalomra adott okot. Ezen célok megvalósítását célozza a két rendelet, melyek általános jellemzéseül annyit említi fel a szóló, hogy az erdélyi birtokrendezésben elfozadott és megállapított szabályok itt is irányadók. E szempontból tehát szóló a részletek előadásába nem bocsátkozik s csak azt adja elő röviden, hogy mily vélemények merültek fel egyesületünkben ezen előadói tervezet módosítását illetőleg. Az egyesület által a jogi szakértőkhöz intézett felhívásra két vélemény érkezett be. Az egyik Dömötör László dr.-é, akinek egyik megjegyzése az, hogy a törvény útján megalkotni tervezett érdekképviselői szervekre és azoknak a jövőben való hatáskörére már e rendeletben is legyünk figyelemmel; ez oly megjegyzés, amelyet szóló is felvett határozati javaslatába; Dömötör másik megjegyzése a 15.100. számú végrehajtási rendelet 36. szakaszára vonatkozik, melynek első bekezdése rendelkezéseit Dömötör helytelennek tartja. Ez a bekezdés arról szól, hogy az arányosítási ügyekben, midőn az arány megállapításáról van szó és a felperes a pert leteszi, akkor a bíróság a pert meg nem szüntetheti, hanem azt folytatni tartozik; Dömötör nézete szerint ez helytelen, amennyiben hogyha a felek maguk belenyugosznak a tényleges állapotokba, akkor a pert nem kell tovább folytatni. Szóló azt hiszi, hogy Dömötör tévedésben van a rendezés tárgyát illetőleg, mert itt csak az arány felosztásáról van szó, maradhat tehát minden a régi, nyi-

val inkább, mert ezek oly perek, amelyekben az arány megállapításáról van szó, tehát a közérdek kívánja azok lebonyolítását és így, ha felperes a pert leteszi, azt ügygondnokkal kell folytatni.

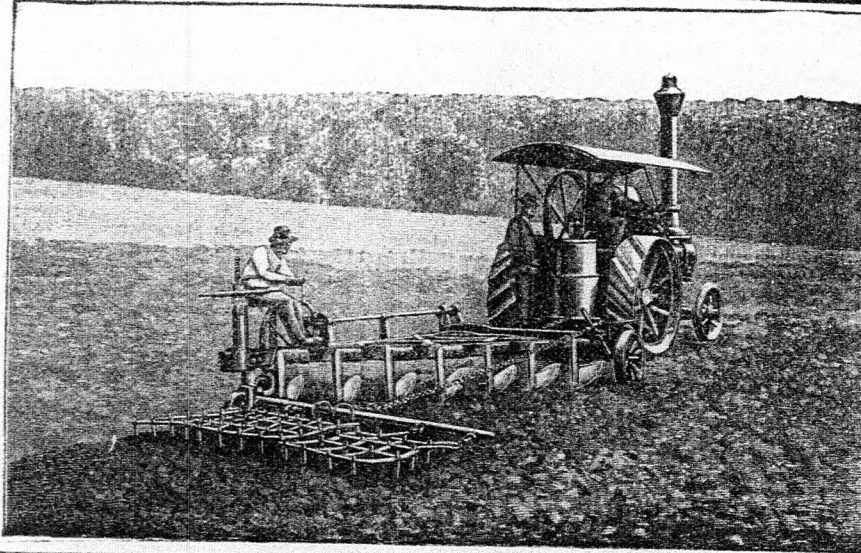
A másik jogi szakértő, aki véleményét betejesztette, Makfalvy Géza, akinek észrevételeit szóló legnagyobb részét felvette a határozati javaslatba, nem vette fel azonban a 36-ik szakaszra vonatkozó megjegyzését, amelynek Makfalvy az ő véleményét nem az arányosítási perekre, hanem a legelő és erdő elkülönítésére indított perekre vonatkoztatja s ugyanezt az aggodalmat fejezi ki s nem tartja helyesnek, hogy amennyiben az erdők, legelők és nádasok elkülönítése iránt indított pert a felperes leteszi s igényétől eláll, ennek folytán igényéről végleg lemondottnak tekintessék. Ez csak arra szolgálhatna okul, hogy őt az eljárási költségekben a bíróság elmarasztalja. A 36. szakasz azonban oly rég folyó perekre vonatkozik, amelyekben a kereseteket megindították, de a törvény intencióját ki lehetne játszani azzal, hogyha a felperes a pert letenné; ezzel még mindig volna közösködések a volt birtokos és urbéreszek között.

A másik pont, amit szóló Makfalvy megjegyzései közül a javaslatba fel nem vett, a 178-ik szakaszra vonatkozik. E szakasz a birtokrendezési per végrehajtása után követendő előterjesztésekről szól s az utolsó bekezdés azt tartalmazza, hogy az előterjesztés és határozat ellen beadott fellebbezés, amennyiben pénzbeli marasztalásra irányul, a végrehajtásra hatálytalannak nem bír. Itt a szövegből kimaradt a „halasztó” kifejezés. Makfalvy nem akarja kivenni a halasztó hatály alól a pénzbeli eljárást, pedig a törvény intenciója az, hogy ott adjon halasztást, ahol pénzbeli marasztalásról van szó; erre vonatkozólag ki kell mondania a felfolyamodásnak halasztó hatályát. Szóló tehát a végrehajtási rendeletben az eredeti szöveget tartja helyesnek s ezért mellőzte Makfalvy ezen megjegyzését. Egyebekben pedig a két jogi szakértő véleményében foglalt pontokat magévátette és ezek felhasználásával készítette határozati javaslatát, amelyet röviden meg is indokol a következőkben:

Indokolásra nem szorul az, hogy egy ily 220 szakaszra osztott rendeletre nézve igen üdvös, hogyha minél több alcímre és fejezetre van osztva; a beosztást illetőleg tehát szóló azon kívánságának ad kifejezést, hogy a rendelet több fejezetre és alcímre osztassék.

Az érdekképviselői szervekre vonatkozólag a törvényhozás előreláthatólag rövid idő alatt törvényt fog alkotni s nekünk minden alkalmat meg kell ragadni, hogy követeljük az érdekképviselői szervek tekintetében a gazdaosztály követelésének érvényesítését. Indokolt tehát, hogy általánosságban azt a kívánságot fejezzük ki, hogy ahol az érdekképviselőt meghallgatásáról van szó, reflexió történjék az alkotandó mezőgazdasági kamarákra.

Részletesebb rendelkezésre volna szükség az osztályozók ténykedésére nézve is. Ugyazinté intézkedést kell felvenni az esetre is, ha a szak-

UJ! Egygéprendszerű gőzszántás UJ!

(egy ölet fogó 7 vasu ekével).

Csekély befektetés. Olosó üzem.

Tökéletes munka.

Referenciák az egész országból kívánatra rendelkezésre állnak

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár R.-T.
Budapest, VI., Váci-ut 19. szám.

értők valamely kérdésben megállapodásra jutni nem tudnak.

A 9-ik szakaszban kiegészítésül kimondandó volna, hogy az ügyvéd megfelelő okból az ügyvédi tiszt alól való felmentését kérheti. Az ügyvédekre meglehetősen szigorú pénzbírsággal kötelező a rendelet, holott könnyen előfordulhat az az eset, hogy az ügyvéd vagy egészségi állapota, vagy urbéri ügyekben való járatlanságánál fogva alkalmatlan ezen tiszt teljesítésére. Szólok e szigorú intézkedést enyhítendőnek vélni azzal, ha a rendelet kimondaná, hogy a bíróság az ügyvédnek az adott viszonyok között felmentést adhat.

A 17. szakasz akként szövegezendő, hogy a közös okiratok felmutatásának kérdésében mindazok tárgyalásra idézhetők, kiknél a közös okirat van, akár felek az ügyben, akár nem. Makfalvay Géza ezen pontnál utal azon sok helyen követett szokásra, hogy mikor a birtokrendezési eljárást befejezték, az okiratokat a volt földbirtokosnak adták ki. Ha tehát a rendelet azt mondja, hogy csak a felet lehet a közös okiratok felmutatása ügyében tárgyalásra idézni, a rendelettel ekként célnem éretik, azért volna szükséges ugy szövegezni, hogy a bíróság bárkit megidézhet, aki a közös okiratok birtokában van, akár fél, akár nem fél.

A rendelet 22-ik §-ában az érdekeltek között csak a vasutakat említi fel a közlekedési vállalatok között. Igen helyes Makfalvay Gézának az a megjegyzése, hogy itt fel kell venni a mezői és iparvasutakat, továbbá a távbeszélő-vezeték is, t. i. ezek tulajdonosainak is kézbesítendő a tárgyaláskitűző végzés.

A 28. §. arra kötelezi felperest, hogy keresete mellé a telexkönyv teljes hiteles másolatát is csatolja. Szólok ezen terhes kötelezettség alól a felperest felmentendőnek vélni, mert nézete szerint e célra teljesen megfelel a hitelesített telexkönyvi kivonat is, mert előfordul sokszor azon eset, hogy a teljes másolat kiállítására igen sok időbe kerül.

A 77-ik szakasznak stiláris módosítását javasolja s ehelyett a kitétel helyett: „vagy az államépítészeti hivatal”, következő korrektebb kifejezés teendő: „illetőleg az államépítészeti hivatal”.

A rendelet 79-ik szakasza akként módosítandó, hogy a földmérők ajánlataikat kizárólag az eljáró bírónak nyújthassák be. A rendeletnek ugyanis az az intenciója, hogy a földmérők tulságos követeléseket ne támaszthassanak, az ellenőrzés tehát a bíróságra bízatik; ehhez pedig szükséges az, hogy a tárgyalásra kitűzött határnapot megelőzőleg a bíróság ismerhesse a földmérő ajánlatát. A rendelet most úgy intézkedik, hogy az ajánlat vagy az érdekelt félnél, vagy az eljáró bírónál nyújtható be; hogyha az érdekelt félnél nyújtatik be az ajánlat, akkor az eljáró bíró nem lesz abban a helyzetben, hogy aznapon határozatot hozhasson; ha tehát a rendelet úgy intézkednék, hogy a földmérő ajánlatát ne a feleknél, hanem az eljáró bírónál köteles benyújtani, akkor a bírónak módjában lesz a felekkel megismertetni az ajánlatot és a végzést a tárgyalás napján meghozni.

Bartóky József dr. abban a véleményben van, hogy még nagyobb baj származik abból, ha a felek nem ismerik az ajánlatot, mert az meglepetésszerűleg hat rájuk.

Szilárd Ferencz dr. előadó épp azért proponálja a rendelet olyatén módosítását, hogy az ajánlatok két példányban legyenek az eljáró bírónál benyújtandók.

A rendelet 118-ik szakaszát akként kellene módosítani, hogy az osztályozás és becslés felülvizsgálatánál egész új szakértő bizottság alkalmaztassék. Ez a szakasz azt mondja, hogy ha az osztályozás és becslés ellen valaki felülvizsgálatot kér, akkor a határozatra hivatott bizottság elnöke nem lehet ugyanaz, aki az előzetes eljárásban résztvett. Előáll akkor az a helyzet, hogy a három tagból álló bizottságnak két tagja régi, az elnök pedig új; ezzel nem volna a cél elérve, mert hogyha a két régi tag egyetértőleg megmarad régi véleményében, akkor a többség az övek s az elnök csak különvéleményt adhat. Ha tehát szükség van arra, hogy a felülvizsgálat más személyekre bízassék, igen helyes Makfalvaynak azon javaslata, hogy az egész új eljárás új három személyből álló bizottságra bízassék.

A rendelt 174-ik szakasza is módosítandó akként, hogy az egyéni kihasítások elleni felszólalásokra a hitelesítés előtt külön határidő tűzessék ki. Ez a szakasz ugyanis úgy rendelkezik, hogy az egyéni kihasítások elleni felszólalások a hitelesítési határnapon adandók be. Hogy a bíró a felszólalások tartalmával tisztában lehessen, szükségesnek tartanók, hogy e szakasz akként rendelkezze, hogy a bíró tűzzön ki előzőleg az egyéni felszólalásokra bizonyos határidőt.

A 180-ik szakasz nem rendelkezik arról, hogy meghallgatandó-e a számitási hibák elkövetője, mielőtt az okozott költségekben elmarasztaltatik. Általános jogelvek szerint kihallgatás nélkül senkit elítélni nem lehet, épp azért e szakasz akként módosítandó, hogy a hiba elkövetőjét a bíróság a költségekben való marasztaló határozat meghozatala előtt hallgassa meg s csak azután hozzon határozatot.

A 202-ik szakasz arról rendelkezik, hogy a birtokrendezési eljárás költségei az illető birtokot terhelik és minden tulajdonosra átmennek, még az árverési vevőre is. Itt indokoltnak látszik annak a biztosítása, hogy mindenké, aki érdekelve van, akár mint vevő akar fellépni, a költségek összege felől tájékozottassék, ez csak úgy lehetséges, hogyha a kimutatások betekintethetők. Kötelezni kell tehát az urbéri bíróságot arra, hogy a felmerült költségeket bírói árverés esetén kimutassa, ugyszinén rendelkezést kellene felvenni a rendelet szövegében aziránt is, hogy a nyilvánkönyvek lehetőséghez képest adjanak felvilágosítást arról, hogy valamely birtok rendezés alatt áll s ezáltal mindazok, akik jogokat szereznek, kellemetlen meglepetésnek ne legyenek kitéve.

Ezek volnának észrevételei a rendeletekre nézve, előterjeszti határozati javaslatát és kéri annak elfogadását.

Emödy József elnök kellemes kötelességet teljesít, midőn előadónak nagy tanulmányt igénylő előadásáért a szakosztály köszönetét

fejezi ki. (Helyeslés.) Azt hiszi, hogy a szakosztály eltekinthetne az általános vitától és a határozati javaslatot pontosan tárgyalhatná.

Szilassy Zoltán azt gondolja, hogy általánosságban annyit ki lehetne mondani, hogy a szakosztály kívánatosnak tartja ezen rendeleteknek mielőbb való kibocsátását. Az első ponthoz az a megjegyzése, hogy amennyiben az igazságügyminiszter az 1908. évi VII-ik t.-cz. végrehajtása tárgyában adott ki egy rendeletet s annak 79-ik szakasza ugyancsak arra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza, ami itt az első szakaszban kívántatik, ezzel kapcsolatosan kéressék fel a minisztert arra is, hogy az 1908. évi VII. t.-cz. végrehajtása tárgyában kiadott rendelet 79-ik szakaszát utólag, alkalomadtán egészítse ki azzal, amit itt a határozati javaslat első pontjában kérünk. Ez nem új dolog, mert az országos közlekedési és ipartanácsról életbeléptetett törvényben ugyanezen intézkedés is benne van.

Rubinek Gyula még azzal is kiegészítendő az első pontot, hogy mindaddig, míg a kamarák fel nem állítatnak, a megyei vagy törvényhatósági gazdasági egyesületek meghallgatásával neveztesse ki ezen szakértők.

Sebess Dénes dr. szerint a földmívelésügyi miniszter által kiadott rendelet 33. szakaszában bennfoglaltatik az, hogy a szakértő-bizottság elnökét a gazdasági érdekképviseleti szervek meghallgatásával a földmívelésügyi miniszter nevezi ki.

Szilárd Ferencz dr. előadó: Két rendelet van itt és pedig az egyik a földmívelés- és igazságügyi miniszter közös rendelete és egy igazságügyminiszteri rendelet. A közös rendelet 33. szakasza egész a mi intencióinknak megfelelőleg rendelkezik, mert azt mondja, hogy a gazdasági szakértőket a földmívelésügyi miniszter a gazdasági érdekképviseletek meghallgatásával nevezi ki; a másik rendeletbe kellene bevenni azt a kívánságunkat, hogy a 33-ik szakaszhoz hasonló rendelkezések a 111-ik szakaszba felvétesse, a „lehetőleg” szó kihagyásával.

A szakosztály az előadói határozati javaslat első pontját Bartóky József, Propper Samu és Szilassy Zoltán ismételt felszólalása után Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán módosításaival fogadta el.

A határozati javaslat 2., 3. és 5-ik pontját a szakosztály vita nélkül végig elfogadta, míg a 4. és 6-ik pontot Rubinek Gyula indítványára a szakosztály mellőzte.

A 7., 8., 9., 10. és 11-ik pontokat a szakosztály elfogadta.

A 12-ik pontnál Sebess Dénes dr. szólalt fel, aki az előadó határozati javaslatának a pontját nem helyesli, mert az a gyakorlatban sem válna be. A felülvizsgálathoz egészen új szakértő-bizottság kiküldése részben nagy nehézségeket okozna, de költséges is volna, épp ezért a tervezetben a közélet választatik azzal, hogy csak a szakértő-bizottság elnöke változtassék meg.

Rubinek Gyula előtesszólóval szemben azt az álláspontot fejt ki, hogy az osztályozás és becslés felülvizsgálatánál egészen új szakértői bizottság közreműködése kívánatos, mert a mostani tervezet szerint könnyen az a helyzet

Arankamentes lóhere és luczernamagért

100 kilónkint 10 koronával magasabb árt fizetek a napi árnál, ab vidéki állomás átvéve és kifizetve.

Ajánlatot és 10 kilós mintát utánvétellel kér, az eladó mennyiség közlésével

MAUTHNER ÖDON

cs. és kir. udvari magkereskedő
BUDAPEST.

álhatna elő, hogy a régi szakértő-bizottság két tagja megmaradna eredeti elfoglalt álláspontja mellett, míg az újonnan kinevezett elnök álláspontja azokétól teljesen elütő lenne. Éppen ezért a határozati javaslat 12-ik pontjának fenntartását kéri.

Bartók József dr. szerint a szakértői vélemény meghallgatásánál fiyelembe kellene venni az előző bizottság véleményét is, és ez akként volna lehető, hogy a felülvizsgáló-társaságba az elnök és még egy új tag vétetnék fel.

Rubinek Gyula szabadjára hagyta azt, hogy a felek maguk válaszadják meg a szakértőket, mert l-hetséges, hogy újból ugyanazon szakembereket fogják megnevezni s csak az elnök személyében történik változás.

A szakosztály ily értelemben fogadta el a javaslat 12-ik pontját.

A határozati javaslat 13. és 14. pontját a bizottság elfogadta.

A 15-ik pontnál Sebess Dénes dr. bejelenti, hogy utóbb a miniszterium a rendelet 202. szakaszát az előadói határozati javaslat intencziói értelmében módosította.

A szakosztály ez előadói javaslat 15. és 16. pontjait változatlanul elfogadta.

A szakosztály által elfogadott határozati javaslat szövege a következő:

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület örömmel üdvözi az 1908. évi XXXIX. t. cikk életbeléptetését és az ország erdélyi részeiben s a kapcsolódó részekben szerzett tapasztalatok alapján ezen törvénynek sikeres hatását reméli különösen a közös erdők és legelők fenntartása, szükségéhez képest ilyeneknek újból való alakítása terén. Sikert remél a törvénytől az apróbb közbirtokosok deposszedálását előidéző tünetek megakadályozásában és végül abban, hogy a még függőben levő birtokrendezési eljárásokra nézve az új törvény rendezett jogállapotokat fog teremteni.

A törvény életbeléptetését célzó 1908. évi 15000. és 15100. számú miniszteri rendeletek előadói tervezetéhez a következő módosításokat ajánlja.

1. Gondoskodni kell a rendeletek szövegében olyan rendelkezésről, amely a jövőben felállítandó mezőgazdasági kamaráknak befolyást biztosít mindazon kérdések eldöntésénél, amelyek mezőgazdasági kérdéseket érintenek, így pl. az erdő- és legelőfelosztás megengedhetősége, legelőcsere, szakértők kijelölése stb. kérdéseben.

2. A könnyebb áttekinthetőség okából célszerűnek találjuk, ha a 15100. sz. igazságügy-miniszteri rendelet a mostaniál több fejezetre és minél több alcímre osztatnék.

3. Részletesebb rendelkezésre volna szükség az osztályozók ténykedésére nézve.

4. A 7-ik §. ama részének kezelése, hogy amennyiben valamely szolgalmi jog fennmaradását a bíróság az érdemleges eljárás rendjén ki nem mondotta, a szolgalmi jog megszűntnek tekintendő, túlságosan szigorúak látszik. A 210-ik §-ban említett kizárási kereset a rendezetlenül maradt szolgalmi jogokra is kiterjesztendő volna.

5. A 17-ik szakasz úgy volna szövegezendő, hogy a közös okiratok felmutatásának kérdésében mindazok tárgyalására idézhetőek, akiknél

a közös okirat van, akár felek az illetők azon ügyben, akár nem.

6. A 22. §. olyképp volna kiegészítendő, hogy a tárgyalást kitűző végzés az érdekelt mezői és ipari vasutak, távbeszélő-vezetékek stb. birtokosainak is kézbesítendő.

7. A 28-ik §. oda volna módosítandó, hogy a kereset mellé a telekjegyzőkönyvnek hiteles kivonata csatoltassék.

8. A 77-ik §-ban „vagy az államépítészeti hivatal” helyett „illetőleg az államépítészeti hivatal” volna teendő.

9. A 79-ik §-t úgy kívánók módosítani, hogy a földmérők ajánlataikat 2 példányban az eljáró bírósághoz nyújtassék be.

10. A 118-ik §. rendelkezését oly értelemben kellene módosítani, hogy az osztályozás és becsülés felülvizsgálatánál, ha a felek kívánják, egészen új szakértő-bizottság működjék közre.

11. A 174-ik §. is módosítandó volna oly értelemben, hogy az egyéni kihatások elleni felszólalásokra a hitelesítés előtt külön határidő tűzötték ki.

12. A 180-ik § hoz azon módosítást ajánljuk, hogy a bíróság a számítási hiba elkövetőit a költségekben marasztaló határozat meghozatala előtt hallgassa meg.

13. A 202-ik §. egészítettessék ki azzal, hogy a bíróság köteles a tagosítás alatt álló birtok költségjárulékaról az ezt kérőnek ennek költségére kimutatást adni, bírói árverés esetén az árverésig a költséget a telekkönyvi hatóságnál kimutatni.

14. Rendelkezést kellene felvenni a rendelet szövegébe az iránt, hogy a birtokrendezés alatt álló ingatlanok telekjegyzőkönyveinek ezen eljárás folyamatában léte feljegyeztessék.

Sierbán János e kérdéssel kapcsolatban felhívja a szakosztály figyelmét a szakosztály és a választmány által régebben elfogadott álláspontjára a békés birtokcsere tárgyában. Annak idejében szóló vetette fel ez indítványt és ennek alapján feltérjesztést is intézett az egyesület a pénzügyi és igazságügyi miniszterekhez. Nagy fontosságot tulajdonít e kérdésnek, melynek a gyakorlati életben van rendkívüli fontossága különösen oly helyeken, mint pl. az Alföld legnagyobb részében is, ahol a tagosítás áldásait nem osztozkodhatnak éppen a talaj különbözősége folytán.

Sebess Dénes dr.: A felvetett kérdés régi és sokszor sürgetett óhaja a gazdátársadalomnak, nincs is pénzügyi akadály, de a tagosítást szabályozó rendeletekkel és azok intencziójával nagyon nehezen egyeztethető össze. Ezekkel a rendeletekkel a tagosításnak mindenféle faja és módja az érdekeltég rendelkezésére áll; a békés birtokrendezés merituma nem terjed egyébre, mint az illetékmentességre, két fél mindenkor kieserelheti a birtokot, viszont azonban az ily tagosításokon kívüli birtokcsere nélkül lehet tartani, hogy a tagosítások menetét akasztaná meg, vagy a később bekövetkezendő tagosítások okoznának a magánfeleknek nagy károkat.

Sierbán János ismételt felszólalása után a szakosztály abban állapodik meg, hogy az egyesület az igazságügyminiszterhez intézendő felterjesztésében régebbi, a békés birtokcsere

ügyében kifejtett álláspontját újból figyelmébe ajánlja a miniszternek.

Napirenden kívül még Dénes Manó terjesztett be indítványt a hidmérlegvizsgálatok ügyében.

A szakosztály a felvetett indítványt érdemileg nem vette tárgyalás alá, hanem az illetékes mezőgazdasági üzemi és ipari szakosztályhoz tette át tárgyalás végett. Ezzel az ülés véget ért.

Megjegyzések a földművelésügyi tárcza 1909. évi költségvetéséhez.

A pénzügyi bizottság költségvetési tárgyalásai elének világot vetnek arra a gazdasági rendszerre, amely ma a törvényhozásban foly. Majdnem minden tárczánál sűrűn merült fel az aggodalom, hogy az ország pénzügyi helyzete egyáltalán nem bírja meg a könnyelműen megszavazott tömérdek milliók terhét. E tekintetben azonban a tisztelt képviselő uraknak akkor kellett volna aggodalmaskodniok, amidőn a milliókat szükségű törvényjavaslatok a Ház elé kerültek, amelyek megszavaztattak előbb, mint em fedezetéről gondoskodtunk volna. A nagy arányban megindult fizetésemelési mozgalommal szemben a törvényhozás nem mert állást foglalni, féltve népszerűségét s így nem lehet csodálni, ha a megindult mozgalom lavinaszerűleg gyarapodott s az egyik millió a másik milliók kiadását vonta maga után. Így vagyunk a szociális irányu törvényalkotásoknál. Nagy könnyedséggel szavazta meg a képviselőház az újabb terheket a kereső osztályok zsebéből szociális alkotások címén, amelyek igaz, hogy díszére valának a művelt Nyugatnak is, de ha azután a mi vagyoni és gazdasági viszonyainkat hasonlítjuk össze a művelt Nyugattal, akkor viszont nagyon is pirulunk kell. Egyszóval bizonyos nagyzásban leledzünk, mert olyan terheket vállalunk, amelyek teherviselési képességünkkel arányban nem állanak.

De például épp a pénzügyi bizottságban felpanaszolt ipari munkásbetegséggyógyító pénztárnál nemcsak az a hiba, hogy a mi aránylag gyenge iparunkra szociális szolgáltatások címén jelentékeny terheket rak, hanem az, hogy a törvény által alkotott ezen intézmények a szocialista agitátorok kezébe kerültek s ezek ott nemcsak a főszerepet viszik, de oly botrányosan nagy díjazást élveznek, mely a teljesített munkával semmiképpen sem hozható arányba. A fizetéseket természetesen maguk a szocialista urak hozzák javaslatba önönmaguknak s jaj annak az iparosnak, aki mint a munkásbiztosító intézet egyenrangú igazgatója, vezetője, ellent mer mondani, mert ez rögtön bojkott alá kerül.

Hogy ezek az állapotok cseppet sem lélekemelőek s hogy a képviselő s pénzügyi-bizottság látván ez állapotokat, utólag rekrimínál, efelett nem csodálkozunk. De azon már igen, hogy ezek az aggodalmak nem merültek fel az ipari munkások baleset és betegség elleni biztosításáról szóló törvényjavaslat képviselőházi tárgyalásakor. Mert ipari részről ezek az aggodalmak már akkor is felmerültek, de a törvényjavaslat a tekintélyek nagy súlyával valósgosan át lett hajszolva a törvényhozáson. Mi gazdák csak annak örülhetünk, hogy ezen törvényjavas-

REKORD DRILL

a legjobb páros soru vetőgép.

Losonczi gyártmány!

Losonczi gyártmány!

Kívánatra szívesen küldünk árjegyzéket.

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE
BUDAPEST, V., VÁCZI-KORUT 32. SZÁM.

lat áldásai egyidejűleg nem terjesztettek ki a mezőgazdasági munkásokra is.

Szolgáltatási képességünk a végsőig van mérítve s más nem kell, csak egy nagyobb arányú konflagració s akkor mindnyájan vándorbot-hoz nyulhatunk. Fokozza a helyzet komolyságát az időjárás mostohasága, amely immár nemcsak két év reményét sorvasztotta el, de a harmadik év természetét is komoly veszéllyel fenyegeti.

A jelenlegi, a bibliai hét szűk esztendőre emlékeztető kedvezőtlen időjárás mellett, amely a gazda minden számítását hatomra dönti, anomáliának látszik, ha a szakértelem fejlesztéséről beszélünk. Gazdálkodási rendszerünket azonban még sem az abnormalis időjárású évekre kell alakítanunk, de kétségtelen, hogy még az ilyen években is csak könnyebben boldogul az a gazda, aki tőkén, szorgalmon kívül még a kellő szakértelemmel is rendelkezik. Gyakran halljuk felhangzani azt az állítást, hogy szegények vagyunk. És ez igaz is. De mi ennek az oka? Sok egyében kívül a többi között, sőt talán elsősorban az is, hogy a nagy tömegek gazdasági képzettségének a fokozásával nem elegendő törődünk. Az unalomig sokszor felpanaszoltuk már, hogy nekünk, kiválóan agrikulturnak állunk maig sincs még egyetemi rangú gazdasági főiskolánk s máig sem lehetséges a gazdasági szakképzésnek utat nyitni az adminisztráció legmagasabb fokába, ahol az ország dolgainak szakszerű elintézésétől függ a tömegek anyagi boldogulása, az ország vagyonsodása.

Van ugyan már számtalan oly intézményünk, amely a tudomány és gyakorlat tapasztalatait egyesítve a gyakorlatban hasznosítható eredményeket termel, ámde ezen eredményeknek a legkisebb gazdaságtól a legnagyobbig való hasznosításáról, ezen eredményeknek népszerűsítéséről már nem gondoskodunk. Mindaddig pedig, amíg az ilyen eredményeknek csakis a nagybirtok s elvétele a középbirtok veszi hasznát, az ország szegény marad, mert a földbirtok legnagyobb része s mindinkább növekedő arányban a kisbirtokos osztály kezén van. Majd ha ez a kisbirtokos osztály a gazdálkodás terén olyan fényes eredményeket tud felmutatni, mint amilyent nyugat-magyarországi bérlet-osztályunk felmutat, akkor Magyarország nem lesz többé szegény ország, mert a magas gazdasági intelligenciával rendelkező kisbirtokos osztály az általános vagyonsodásnak kimeríthetetlen forrásává válik. És bármennyire is helyesejűk a pénzügyi bizottság által is hirdett nagyobb arányú földbirtok-politikának az életbeléptetését, telepítési és parcellázási ügy törvényes szabályozását, a fődbirtok szövetkezeti intézmény életbeléptetését, ettől eredményt csak akkor várunk, ha a mezőgazdasági szakismereteket a tudomány és gyakorlat újabb vívmányait mindenkinek közkinccs és gyorsan hozzáférhetővé tesszük.

Sok szó esett a pénzügyi bizottságban a földbirtok szövetkezelekről. Kétségtelen, hogy különösen a munkáskéz megdrágulása és megapadása következtében a nagybirtok, különösen a kötött birtok gazdasági hasznosításának egy nemzeti, mint gazdasági és szociális szempontból leghelyesebb módja az apróbirtok. Ámde kétségtelen az is, hogy a szövetkezeti forma igen nehézkes s hogy itt a törvénynek valami új kereskedelmi formát kell megalkotnia, pl. a francia syndicat agricole példáját. Épp úgy leszünk e szövetkezetekkel is, mint a tejszövetkezetekkel vagyunk s általában az összes mezőgazdasági értékesítő- és termelő-szövet-

kezetekkel leszünk. Ez jó forma a hitelszövetkezetekre, de nem a gazdasági természetű szövetkezetekre.

A mezőgazdaságról szóló törvény revíziója alkalmából lehetne egy ily szervezetet létesíteni, mely a gazda anyagi ügyeinek ellátására alkalmas volna, anélkül, hogy a kereskedelmi törvény előírta terhes formalitások betartására kötelezettnék.

Nem került szóba a pénzügyi bizottságban az értékesítés szervezésének kérdése. Pedig ez égetően sürgős. Igaza van ugyan az indokolásnak abban, hogy a folyó év csakugyan nem volt kedvező ennek a földművelésnek, de mégis alkalmas lett volna arra, hogy a miniszter tervezetét az érdeklődőkkel megismertesse. Vajudik a borértékesítés kérdése is, ez pedig ugyancsak aktuális a folyó évben, amikor a termelő nem tud borával hová lenni. A talában újból is hangsúlyozni kell azt az elvet, hogy ma már nem feladata a földművelési miniszteriumnak a szőlőtelepítést ingyenes dolgok adományozásával támogatni, hanem fordítsa az összegeket is a szőlészeti szervezetre, a borértékesítés előmozdítására.

Nem esett szó a pénzügyi bizottság tárgyalásain a tőzsdereformról sem, amelyre pedig a kormány nemcsak az országgal, de az osztrákkal szemben is elkötelezte. Halad az idő s bármily keserű is a pilula, azt mégis le kell nyelni. Persze, nem a mi t. Házunk fogja ismét erre szorítani a kormányt, hanem megint csak az új osztrák kormány, amely, ha lehet, még agrariusabbnak ígérkezik, mint a most lelépett.

Azt mondják, hogy a kereskedelmi miniszternek nehéz ezt saját kereskedőivel szemben megcsinálni, míg a földművelésnek nem lehet a kereskedőket szöröstől börtöstől kiszolgáltatni, tehát legjobban az ódiomut az igazságügy-miniszter nyakába varrjuk. Nekünk ugyan tökéletesen mindegy, hogy ki csinálja, csak már csinálja az Istenért, mert ez már talán mégis csak sürgős kérdés, de annyi bizonyos, hogy talán épp a kereskedelmi miniszternek képezné feladatát, hogy a kereskedelem a tőzsdéi kereskedelem szepiöltsége felett örökdjék, ami hogy ma nincs meg, arról maguk az érdekeltek kereskedők ismételtelten tettek tanubizonyoságot.

Nem történt említés a pénzügyi bizottságban az értékesítés kérdéséről sem, noha talán mégis visszhangja lehetne a törvényhozásban a gazdátársadalmat oly élénken foglalkoztató e kérdésnek. Alkalom is lett volna erre a földművelésügyi miniszterium költségvetése keretén belül a hegyvidéki, síkvidéki és erdélyi kirendeltségek költségvetési tételével kapcsolatban. Ezen a czimen a földművelési ügy miniszter immár 13 millió koronát irányoz elő, egy oly tekintélyes összeget, amely a mezőgazdasági érdekképviselet országos szervezeteinek megalapozására is untig elegendő volna. Ismételtelten hangsúlyoztuk, hogy ezen kormánykirendeltségek intézménye nem egészséges folyamat, mert itt egy az egész országot átfogáló földművelési politikára van szükség, nem pedig arra, hogy éppen a nemzetiségek lakta vidékeket támogassuk, talán épp a magyar vidékeket rovására. Mert igaz, hogy ezen segélyezett vidékek sokkalta szegényebbek a magyar vidékeknél, de hogy gazdasági az Alföld is el van maradva, azt semmi sem igazolja inkább, mint az OMGE-nek az alföldi gazdálkodás reformjára irányuló mozgalma. És csodálkozni kell azon, hogy az érdekeltek gazdasági egyesületei egy szóval sem féltékenykednek ezen állami akcióra, amely pedig működésüket teljesen illuzóriussá teszi. Mert e

kirendeltségek tulajdonképp mindazon felszámolókat végzik, amelyek a mezőgazdasági érdekképviselet keretébe tartoznának, anélkül azonban, hogy ezen működés végrehajtásában a mai érdekképviseleti szervekre, a gazdasági egyesületekre támaszkodnának. De hát ezekre támaszkodni, őszintén szólva, nem is lehet, mert semmi garanciája nincs a kormányzatnak és törvényhozásnak a tekintetben, hogy a reájuk bízott feladatokat megvalósítani képesek. Épp ott, ahol a kormányakció megindul, az egyesületek csakis névleges működést fejtenek ki, de egyébként sem törvényes szervezetei a gazdátársadalomnak, amelyekre egy ilyen nagy szabású kormányakció végrehajtását reábizni lehetne. A jelentés egyébként meglehetősen száraz. Hiányzik belőle az a lendület, amelyet épp a múlt évi költségvetés indokolásában annyira méltányoltunk. Inkább egy zárszámadás benyomását teszi reánk, mintsem egy jövő működés tartalmas programját. Majd talán a miniszteri expozé tár szomjuhozó lelünk elé szebb virágokat. A költségvetés részleteiről egyébként a következőkben emlékezünk meg.

Mezőgazdasági szakképzés.

Hazánkban a gazdasági szakképzés még mindig nem részesül abban a megbecsülésben, amelyet mint a nemzeti gazdálkodás emelésének és tökéletesítésének egyik hatalmas emeltüjeméltán megérdemelne. Magyarország kiválóképpen mezőgazdasági termelő ország, a nemzeti gazdagodás főtenyezője a mezőgazdaság és mégis sajnálattal tapasztalhatjuk, hogy ama milliókra menő mezőgazda közül, akik a maguk egzisztenciájának biztosításánál, vagyonuk kihasználása és gyarapításánál tisztán a mezőgazdasági termelésre vannak utalva, csak el-tűnő csekély a száma azoknak, akik a kellő szakképzettséget megszereznék, hogy annak fegyvereivel ellátva lépjenek ki a létért való küzdelem terére és ezekkel a fegyverekkel felbuzva ne csak a maguk megélhetését és boldogulását igyekezzenek biztosítani, hanem egyúttal a mezőgazdasági termelésben rejlő nagy nemzeti gazdasági erőket is teljes mértékben kifejtve és érvényesítve, az ország gazdasági jólétét emelve, a nemzetet hatalmasá tenni igyekezzenek.

És még sajnálatosabb tapasztalat az, hogy a szakképzés elsajátításában éppen a magasabb osztályok gyermekei: a nagy- és középbirtokosok helyeznek legkevesebb súlyt arra, hogy ősi birtokaik kezelését átveve, a kellő ismeretekkel és tapasztalatokkal is rendelkezzenek azok vezetésére vagy kezelésére. A birtokosok gyermekei még mindig tömegesen tudnak az egyetemeken jogi fakultásaira, ahonnan kikerülve, a közigazgatási és bírói pályán való ideiglenes tengődés után visszatérnek az ősi rögöz, amelytől a legtöbb esetben már nemcsak hogy elszoktak, de amelynek modern kihasználásához nem értenek s a gazdálkodást folytatják ott, ahol szülőik vagy éppen nagyszülőik elhagyták. Nem esoda, ha a gazdálkodás ilyen előfeltételek mellett csak nagyon lassan fejlődik s a birtokosok a jövedelmükkel hazi kezelés helyett a bérbeadás rendszerére mind-nagyobb mértékben térnek át. Kivéteit alig egy-néhány nagybirtokos képez, akik birtokaik kezelésére valóban szakképzett és jól ellátott gazdasági karrá támaszkodnak, de akik azután olyan gazdálkodást is folytatnak, amely a modern külföldi gazdálkodási módszerek és eredményeik mögött semmiben sem marad el.

Pedig a magyar mezőgazdasági szakképzésünk egynéhány év óta teljesen átalakított

Védjegy

ASBEST-PADLÓ

Védjegy

Krumholz-féle Asbestpadlókészítő vállalat
SCHÖNFELD és BALLA
Budapest, VII., Hungária-körút 157.

ASBESTPADLÓ

A JELENKOR LEGMODERNEBB ÉS LEGJOBB PADLOJA!

Teljesen hézagmentes, tűz és víz behatása ellen érzéketlen, gombamentes, rendkívül tartós, könnyen tisztítható, miéért is gazdasági épületek, magtárak stb. padlójának burkolására különösen ajánlatos. Olcsóság és kiváló tulajdonságai miatt máris nagy elterjedtségnek örvend. Prospektusokkal, mintákkal, készített munkák jegyzékével és árjegyzékkel kívánunk szolgálni. Az Orsz. Magyar Gazd. Egyesület könyvtári és igen sok más helyisége Krumholz-féle asbestpadlóval van burkolva.

modern rendszere minden lehetőséget megad arra, hogy a magasabb igényekkel bíró birtokosok is igyekezzenek gyermekeiket a kor színvonalának megfelelő gazdasági szakképzésben részesíteni. A volt gazdasági tanintézeteknek akadémikává való átalakítása éppen azt a célt volna hivatva szolgálni, hogy a gazdasági tanintézetek is főiskolai ragra emelve, a magasabb gyakorlati és elméleti képesítést óhajtó birtokosok gyermekeit is nagyobb számban vonzzák körükbe. A gazdasági akadémiaik nem szolgálhatnak pusztán gazdaszettek kiképzésére, mert annyi gazdaszettet, amennyi fiatal okleveles gazda az akadémiaikból évenként kikerül, a magyar viszonyok, mint a tapasztalat igazolja, ma már el nem bírják. Az eddig házikezelésben volt nagybirtokok mind nagyobb mértékben kerülnek bérlői kezelésbe, a nagy- és középbirtokok előrehaladó parcellázása a szakképzett gazdaszettek keresletét hovatovább mind nagyobb mértékben csökkenti, a maguk gazdálkodó szakképzett bérlők gazdaszetteiket a legtöbb esetben csak végrehajtóközvegekül használván, a minden előképzettségnélküli vagy csak alacsonyabb képesítéssel bíró és egyúttal kisebb igényű olcsóbb gazdasági alkalmazottakkal is beérnek. És így, dacára a gazdaszetti törvénynek és az abban létesített, legalább részleges kvalifikációkönyvszernek, a gazdaszetti osztály minősége lassanként súlyedőben van. Erre a pályára nem bízhatni, de attól lehetőleg vissza kell tartani a fiatal embereket, mert napról-napra látjuk, hogy a legfényesebb képesítés, a legjobb gyakorlati bizonyítványok, a legkiválóbb egyéni képességek dacára, százai a szakképzett gazdaszetteknek állás nélkül lézengenek.

Mezőgazdasági főiskola.

Sajnálattal nélkülözük a jelen költségvetésben még csak jelét is annak, hogy a miniszter a gazdasági főiskola szervezése iránt érdeklődne. Az előző költségvetésekben legalább egy szerény összeg a főiskola előkészítési munkálataira legalább jelezte, hogy a miniszter ezzel a kérdéssel is foglalkozni kíván. Ebből a költségvetésből ez is ki van hagyva, talán csak nem azért, hogy a miniszter a főiskolai gazdasági oktatás szervezését teljesen elejtette? Lehetetlen erre gondolnunk és ismerve azt a nagy szükségletet, amely a különféle gazdasági iskolák és egyéb tudományos intézeteknél fennáll a legmagasabb képzettségű szakemberektől. A főiskola nélkül gazdasági oktatási rendszerünk csonka marad, reméljük, hogy sürgetésünknek mégis meg lesz a kellő eredménye.

Gazdasági akadémiaik.

Ha a földmivelségi miniszter költségvetésének a gazdasági akadémiaikra vonatkozó részét vizsgáljuk, megelégedéssel kell konstatálnunk, hogy a miniszter az akadémiai oktatás sikerét az állam adozataival kellőképpen biztosítani igyekszik. A tanári testületek kiegészítése, a taneszközök szaporítása, új tanépületek emelése évről-évre folytatódólagosan történik. Az akadémiai oktatásra a jövő évben is 1.062,453 K. rendes és 354,455 K. rendkívüli kiadás van előirányozva. Ezek az összegek bőven biztosítják azt, hogy az akadémiai oktatás intézményei a kor színvonalán álljanak, amint hogy azt a legkiválóbb külföldi szakemberek is, akiknek alkalmuk van ezeket az intézeteket tanulmányozni, egyhangúlag elismerik.

De ismételnünk, hogy aggodalommal tölt el az a körülmény, hogy a birtokosok gyermekei helyett a gazdaszetti pályára készülőket oly nagy számban képesítik, hogy hovatovább a túltermelés veszélye fenyeget. Éppen azért, de az oktatás céljának biztosítása végett is ismételnünk figyelmebe ajánljuk a miniszter urnak a tanintézeteknek akadémikává történő átszervezése alkalmával tett azon javaslatunkat, hogy az akadémiaiknál ne töltsék az egyes intézeteknek egymás közötti azt a versenyt, hogy minél több hallgatót csodítsanak falai közé, hanem

a hallgatók számát évfolyamonként legfeljebb 30-ban állapítsa meg. Ezáltal egyrészt korlátozva lesz az akadémiaikból kikerülő okleveles gazdáknak gazdaszetti álláskereslete, másrészt az oktatás sokkal intenzívebb eredményű lehet, ha a tanárok minden egyes hallgatóval egyenleg is foglalkozni képesek lesznek.

Középköztetés.

Az akadémiai oktatást és alsófokú oktatást összekapcsoló középköztetés gazdasági oktatásunk rendszerében még mindig hiányzik és a költségvetés tanúsága szerint a miniszter ezzel egyelőre, úgy látszik, nem is kíván foglalkozni, mert még az előkészület jeleit sem látjuk. Pedig a szakoktatás megkezdett reformja csonka marad, ha az akadémiai oktatás rendszeresítése után a középköztetés szervezése be nem következik. Ismételnünk kifejtettük és ismételnünk fölterjesztésekben kértük már a minisztert, hogy különösen az Alföld közép- és kis-középbirtokosainak igényeit oly intézetek szervezésével elégítse ki, amelyek tisztán gyakorlati irányú oktatást nyújtva az önkéntességi jog biztosításával a később amugy is gazdálkodással foglalkozó birtokos gyermekeket a középköztetés től a gazdasági szakiskolákba vonzzák és ezáltal egy képzett erőteljes középbirtokososztályt neveljenek a tisztán az önkéntességi jog megszerzése végett középköztetés végzett, tanulmányait később félbehagyott, a gazdálkodáshoz nem értő és a vidéki szerényebb igényű életet nem kedvelő nemzedék helyett. Ismételnünk kifejtettük magunk is, de a szakkörök is gyakran kifejezést adtak már annak, hogy a földmivelségi iskolák mai rendszerükben nem felelnek meg a hozzájuk méltán fűzött igényeknek, ezért kíván az alföldi nagy városokban levő földmivelségi iskolák közül néhányat, pl. a kecskeméit, a szabadkát a fentérintett irányú középgazdasági intézeté kellene átszervezni. Ez költségbe alig kerülne és ha az ezirányú kísérlet nem is válnék be — amiben erősen kételkedünk — még akkor sem veszítenénk semmit, mert megszüntetésük és eredeti rendeltetésüknek való visszahozásuk semmi nehézséggel sem járna. Sajnáljuk, hogy sem a költségvetés, sem annak indoklása erre nézve semmiféle szándékot el nem árul.

Alsófokú szakoktatás.

Annál intenzívebb a miniszter szándékolt tevékenysége az alsófokú gazdasági szakoktatás és a mezőgazdasági ismereteknek általános terjesztése terén. Erre a célra a költségvetés 1.749,197 korona rendes és 437,494 korona rendkívüli kiadást irányoz elő.

Ebben az összegben a létező földmivelségi iskolák fenntartásán és Szabolcs megyében egy új földmivelségi iskolának felállításán kívül a szakismeretek általános terjesztésére a következő összegek irányoztatnak elő:

a) gazdasági szakfőiskolák közérdekű és ismeretterjesztő utazásai és kisgazdák tanulmányutjainak költségei	56,000 K.
b) téli tanfolyamok, téli gazdasági tanítások	100,000 K.
c) gazdasági háziipari oktatás	125,000 K.
d) tanítóképezdek és papnöveldek gazdasági előadónak és népiskolai tanítók kiképzése	35,000 K.
e) gazd. szakirodalom támogatása	60,000 K.
f) női háztartási iskola létesítésére	100,000 K.
g) Országos Magyar Iparegyesület segélye	20,000 K.

Ezeket kívül ugyanezen cím alatt van fűzve a hivatalos „Néplap” magyar, német, tót, szerb, román és ruthén nyelven való kiadására 135,000 korona. Mi vagyunk az utolsók, akik bárkinek, vagy éppen a miniszternek azt a törekvését, hogy a gazdasági ismereteket a nép legzélesebb körében terjeszteni kívánja, kifogásolás tárgyává tennék. A helyes cél meg-

valósítására azonban a helyes eszközöket kell alkalmazni. Már pedig tapasztalatból mondhatjuk, hogy a „Néplap” erre nem alkalmas. Nem alkalmas pedig azért, mert mint hivatalos lap legnagyobb részben a községek előjáróságainak ingyen küldetvén, az éppenséggel nem kerül az érdekelt kisgazdaközönség körébe, mert a községi jegyző a legtöbb helyen felbontatlanul dobja a papirkosárba, azt a fáradságot alig veszi magának, hogy a községi kisgazdáknak olvasás végett ajánlja, vagy éppen át is adja. Ha pedig valaki mégis átveszi, legtöbbnyire a bíró, az megtartja magának, kezéből ki nem adja, a saját tulajdonának képzelvén. De ezen ok mellett fontosabb az, hogy mint hivatalos kiadvány iránt népünk sajátos gondolkodása miatt, bizalommal nem viseltetik. Ez minden hivatalos kiadványra áll és aki a néppel foglalkozik, ebben a véleményünkben meg nem csafolhat. De tovább menve, a „Néplap” szerkesztése ellen is alapos kifogásokat lehet emelni. Az apró hivatalos eseményeket mindenkor nagy terjedelemben, szárazon ismerteti és dicsérgeti, amire senkinek sincs szüksége, legkevésbé a miniszternek; szakdolgozókban sokszor baklövéseket tesz, vagy éppen nem a nép felfogásához mért formában tárgyalja. Végül nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a káros hatását sem, hogy a hivatalos „Néplap” minden hasonló magánkezdeményezést, jöjjön az egyesülettől, vagy magánostól, csirájában tönkretesz. Holott pedig nem lehet tagadni, hogy a magánvállalkozásnak érdeke fűződve ahhoz, hogy lapja lehető széles körben elterjedjen, sokkal mozgékonyabb, leleményesebb és lekiismeretesebb, mint egy kényelmes hivatalos formák között szerkesztődő néplap. Igenis, nagy szükség van ilyen néplapra, a kormány egyesületek, esetleg magánosok jóra való hasonló vállalkozását támogatva, segítse erkölcsileg, ha szükséges anyagilag is, hogy minél olcsóbban legyen a nép kezébe adható, de hatalmas eszközeivel, amely minden versenyést eleve kizár, a törekvő magánkezdeményezést tönkre ne tegye, annál kevésbé, mert az eltévesztett célt így ugysem tudja elérni. Ez a „Néplap” csak a kiadó vállalkozónak biztosít busás jövedelmet.

A kísérletügy.

A gazdasági szakértelem fejlesztésével szoros kapcsolatban áll a kísérletügy. A mezőgazdasági technika fejlettsége, a tudományos kutatások és gyakorlati tapasztalatok sokasága a mezőgazdasági foglalkozást régen kivételteték a patriarkális östermelés jellegéből. A mezőgazdának technikuskának és természetudósának kell lennie, ha megfelelni akar mindazon számos feladatnak, amelyet a gyakorlati élet manapság elébe tűz. És bár bizonyos az, hogy a mezőgazdára nézve azok a tapasztalatok a legbecesebbek és a leghasznosabbak, amelyeket a saját gazdaságában az általa ismert viszonyok között szerez, nem lehet tagadni, hogy nem kevesebb fontossággal bírnak azok a tapasztalatok és azoknak a tanulmányoknak eredményei is, amelyeket mások kellő kritika mellett elértek s különösen értékesek azoknak a kísérleteknek és tanulmányoknak az eredményei, amelyeket a kellő segédeszközökkel felruházott tudományos kísérleti intézeteken a hivatott szakfőiskolák elértek. Ugyanezért a tudományos szervezett, gyakorlati irányban működő kísérletügy minden ország mezőgazdasági fejlődésében kiváló jelentőséggel bír. Hogy a kísérletügy a mezőgazdaság fejlődésére mekkora jelentőségű, legjobb n igazolják talán a gyakorlatiasságáról annyira híres észak-amerikai Egyesült Államok, ahol a kísérletügy egységes törvény alapján, az egyes államok nagymértvű anyagi támogatásának állandó biztosításával van szervezve. A kísérletügy rendszeres fejlesztése nálunk aránylag még rövid keletű, eredményei azonban máris jelentősek és ezen szervezett működésére máris büszkén tekinthetünk. A kísérletügy fokozatos fejlesztése a földmivelségi kormány kiváló gondját képezi.

Vetőmagtenyésztő és termesztő telep.

A jelen költségvetés egy új lépést is tervez, amidőn egy *vetőmagtenyésztő és vetőmagtermesztő* telep felállítását a gazdaság ezen ágának előmozdítására tervezvén, erre a célra 222.000 korona kiadást vesz előirányzatba. Igaz ugyan, hogy ez az intézet hivatásánál fogva nem tisztán kísérletügyi intézmény, de működése ezen a téren állandóan a gyakorlati kísérletezés körében folyván le, bátran vehető ezen jellegű intézmények sorába.

A felállítani szándékolt vetőmagtenyésztő és termesztő telep közszükségletet van hivatva pótolni. Ennek a telepnek a feladata, hogy a hazai klíma és talajviszonyok között olyan növényféléseket tenyészessen, amelyek használati kitűnő tulajdonságaik mellett a legnagyobb terméseket eredményezik. Feladata, hogy ki-puhathatja az ország különféle viszonyai között leginkább beváltott növényféléseket, azoknak nemesítését tejesítvén, elterjedésüket a lehető széles körben propagálja. Feladata továbbá, hogy a nemesítésen kívül új növényfajtákat is állítson elő s azokat, ha jóknak bizonyultak, szaporítsa és elterjeszse. Végül feladata, hogy a vetőmagnemesítéssel és termesztéssel foglalkozó gyakorlati gazdáknak ezen munkájukban utbaigazítással szolgáljon és ezirányú olyan kísérleteket végezzen, amelyeket a gyakorlati gazdák a megfelelő berendezések vagy a kellő idő és segélyszemélyzet hiányában maguk el nem végezhetnének. Mindezen feladatoknak a betöltése arra való, hogy a magyar gazdákat kiszabadítsa abból a lehetetlen helyzetből, hogy vetőmagváltogatásnál jóformán egyedül a külföldre legyen utalva. Mert a gazdálkodás jóvédelme manapság már nemcsak a megfelelő műveléstől és a célszerű trágyázástól van feltételezve, hanem igen nagy befolyása van erre annak a vetőmagféléseknél is, amelyet a termesztés céljaira felhasználunk. Látjuk is a külföldi gazdák azon törekvését, hogy folyton új és tökéletesebb féléseket előállításra törekessenek, amelyeknek vetőmagjáért, holott azok nálunk talán a mi viszonyaink között nem is hozzák léte az az eredményt, amit velük a külföldön elértek, a magyar gazdák évenként igen nagy összegeket áldoznak a külföldnek.

Ezen vetőmagnemesítő és magtenyésztő telepek céljainál fogva központi intézetnek kell lennie, t. i. olyannak, amely a magnemesítés munkájának irányítását teljesen kezében tartja, mert működésétől általános és igazán számottevő eredmény csak akkor várható, ha a vetőmagnemesítés és termesztés szervezése tervszerűen, az ország minden gazdasági viszonyaink és szükségleteinek megfelelőleg fog történni. Amde éppen azért, mivel az intézet működésében a gyakorlati gazdákkal a legszorosabb összeköttetésben és együttműködésben kell hogy legyen, daczára annak, hogy teljesen önállóan kell lennie, mégis szervezésére nézve legszerencsésebbnek tartanók, ha bárhol állítatik is fel, de az orsz. növénytermesztési kísérleti állomással szoros összeköttetésbe hozatnék. Az orsz. növénytermesztési kísérleti állomásnak ugyanis már most is igen jelentékeny felszerelése, munkatermei, könyvtára és szakképzett személyzete van, melyek a vetőmagtermesztési intézet munkájának nagyobb arányú megkezdését lehetővé tennék, de ezenkívül az országos növénytermesztési kísérleti állomás eddigi működése folyamán annyi összeköttetést szerzett a gyakorlati gazdákkal és annyi bizalmat biztosított magának az ő részükről, hogy a felállítandó vetőmagtenyésztési intézetnek a gyakorlat számára a gyakorlatban végrehajtandó

munkálatai rendkívüli mértékben lennének ezen kapcsolat által biztosítva.

Kísérletügyi szolgálat.

A kísérletügyi fejlődése egészben véve kielégítő és a kormány gondoskodása megfelelő is, kivéve a kísérleti intézeteknél alkalmazott szakegység személyi viszonyait. A kísérleti intézmények szakalkalmazottjai u. i. daczára annak, hogy a gazdasági szakoktatás alkalmazottjaival egyforma, sőt sokszor magasabb képesítéssel bírnak, a nyugdíjidő tekintetében hátrányban vannak, mert a 40 éves szolgálati idő érvényes reájuk nézve, szemben a tanárok 30 esztendejével; előléptetési esélyeik oly kedvezőtlenek, hogy alig lehet kívánni tőlük, miszerint állandóan igyekezzenek ott maradni, hanem ilyenformán csak átmeneti állapotnak tekintvén helyzetüket, ennek a kísérletügyi fogja kárát vállalni, holott éppen az kívánatos, hogy egy szakma művelője állandóan ugyanazon alkalmazásban és munkakörben maradjon, hanem helyi előléptetés biztosításával. A kísérletügynél a magasabb állásokban a tisztviselőknek csak 16%-a van, a tanügynél 76%-a s míg a tanügynél átlag 7 év alatt eléri a tisztviselő a VIII. rangosztályt, addig a kísérletügynél a mai állapot mellett átlag 24 év szükséges erre. Szükséges tehát, hogy a kísérletügyi munkásai számára egy olyan status állapíttassék meg, amelyben egy magasabb állások megfelelőbb számban osztassanak be, valamint az előléptetési viszonyok is kedvezőbbé tétessenek. Ellenkező esetben félni lehet attól, hogy a kísérletügynél ma még legtöbbször fiatal művelői, a kellő előléptetésben nem részesülhetvén, ott hagyják majd ezt a pályát, amiből a szépen fejlődő és mezőgazdaságunknak máris oly nagy hasznót biztosító kísérletügyi kára fog származni. Ugy tudjuk különben, hogy a statusrendezéssel járó több kiadásnak a fedezete is megvan azon összegekben, amelyeket a díjakért vizsgálati állomásokról a fokozatosan felszabaduló pótlékok és tiszteletdíjak erre a célra szolgáltathatnak.

Különböző ágak.

A mező- és közigazdaság különböző ágainak előmozdítása cím alatt vannak összefoglalva azok a kiadások, amelyekkel a földművelésügyi miniszter a mezőgazdaság fejlesztését munkáló igen fontos intézményeket részben fenntart, részben segítyez. Ezen cím alatt összesen 2.052.461 korona a rendes és rendkívüli kiadások előirányzata.

Ebben az összegben a következő főbb kiadási tételek vannak előirányozva:

- a) külföldi képviselőknek alkalmazott szaktudósítók és a római mezőgazdasági intézet fenntartásához hozzájárulás költségei 172,000 K.
- b) mezőgazdasági statisztika és gazd. szaktudósítók 62,000 K.
- c) szövetkezeti ügyek tanulmányozása szövetkezetek segítsége 40,000 K.
- d) gazdasági irányú, fogyasztási, termelési, értékesítési különösen pedig a fogyasztás olcsóbbá tételét előmozdító szövetkezetek és vállalatok gabonaraktárak előmunkálataira, alakítási költségeire és segítyezésére 500,000 K.
- e) gazdasági érdekeket szolgáló egyesületek, körök, bizottságok segítyezése, kiállítások, versenyek s egyéb gazdasági érdekű és ezzel kapcsolatos intézmények költségeire és támogatására 150,000 K.

f) mezőgazdaság különböző ágazatainak tanulmányozása 100,000 K.

g) kender- és lentermesztés, valamint kikészítés országos fejlesztése és támogatására 100,000 K.

h) népies mintagazdaságok létesítésére, segítyezésére és támogatására 40,000 K.

i) 1909. évben fogantatandó sáskairtas költségeire 70,000 K.

k) közlegelők létesítésének, javításának, szerzésének, berendezésének és felszerelésének, továbbá e célra fölvetett kölcsönök kamatterhének könnyítésére, valamint ezen intézkedésekkel kapcsolatos költségekre 300,000 K.

Ezenkívül ezen czimnél vannak fölveve az országos vetőmagtenyésztési és termesztési intézet építésére, felszerelésére és kezelésére szükséges mintegy 222,000 K. már előbb említett költségek is.

A mezőgazdaság különböző ágainak támogatása elnevezés, amint a fentiekből is látható, a miniszterium igen fontos és messze kihatású működését foglalja egybe.

Külföldi szaktudósítói intézmény.

A külföldi szaktudósítói intézmény több év előtt szerveztetett. Hivatásuk fontossága szembe-tűnő, ha meggondoljuk, hogy a nemzetközi forgalom és ériekésítés a közlekedés óriási fejlettsége mellett manapság mily gyorsan eszerelődik ki és sokszor mily hirtelen változásoknak van kitéve, melyekről tudomást szerezni minden gazdának, de elsősorban a kormányzatnak az érdeke, hogy a változott konjunkturának megfelelő intézkedések a forgalmi, sok esetben a vámpolitikában is minél hamarabb fogantatandók legyenek. Ezenkívül reánk nézve a külföldi szaktudósítók működése azért is fontos, hogy ezek az előrehaladottabb külföldi mezőgazdasági technika fejlődését is figyelemmel kísérve, gazdáinknak ezen a téren is hasznos utbaigazításokkal és tanácsokkal szolgálhassanak. Nagyon fontos ezért, hogy a szaktudósítói állások ne kényelmes és nyugalmas reprezentáló hivatásnak tekintessenek és ennekfolytán igen fontos az is, hogy szaktudósítóknek a külföldön a hazai viszonyokat is teljesen ismerő gyakorlati szakemberek alkalmaztatassanak. Sajnos, ez eddig nem igen történt meg s azért a szaktudósítók működése eddig még kevés látható eredménnyel járt. Ezt különben sok tekintetben annak a körülménynek is tulajdoníthatjuk, hogy ezen még aránylag új intézményt nem lehetett külföldi képviselőinkbe szervesen beilleszteni, minekfolytán a szaktudósítóknek külföldi működésük alatt sokszor leküzdhetlen akadályokkal kell megbirkóznok. Mindez azonban csak arra kell, hogy indíton, hogy mindent elkövessünk, hogy ezen fontos feladattal felruházott tudósítók eredményes működését megkönnyítsük és biztosítsuk. A római nemzetközi mezőgazdasági intézet működésének megindulása azt hisszük ebben az irányban is jótékony változást fog előidézni.

Szövetkezetek támogatása.

Különösen ki kell emelnünk a miniszternek a gazdasági irányú, fogyasztási, termelési és értékesítő szövetkezetek megalakítására, támogatására és segítyezésére irányuló különös gondját, amelynél fogva erre a célra a jövő évi költségvetésbe 100,000 koronával többet, összesen 500,000 koronát vett előirányzatba. Senkisésem tagadhatja ma már, hogy a gazdasági szövetkezeteknek ugy a termelés, mint

VILLAMOS EROÁTVITEL, VILÁGITÁS, CSILLÁROK.

Tervez és épít 1876 óta.

DECKERT és HOMOLKA

ELEKTROTECHNIKAI GYAR

Tervez és épít 1876 óta.

Több mint ezer berendezés üzemben.

BUDAPEST.

9546

Kérjen referencziajegyzéket.

az értékesítés terén igen jelentékeny szerepet töltenek be. Elég ebben a tekintetben talán magukra a tejszövetkezetekre utalni, amelyek megalakulása előtt a tejtermelés különösen a kisgazdáknál alig terjedt a saját szükségletük kielégítésén túl a legközelebbi városok szegényes ellátására és ma, amidőn az ország területén közel 600 tejszövetkezet van működésben, évről-évre fokozódó mennyiségben számos millió korona értékű vajot produkálnak, melynek egyrésze a külföldre exportáltatván, p. o. Németországban a magyar vaj ma már az élelmezés ellátásában számottevő és ismert szerepet visz. Maggyőződésünk szerint ugyanilyen hatást fognak elérni a kertészeti és gyümölcssterményeket előállító és értékesítő szövetkezetek is, ha azoknak szervezésére a szükséges lépések meg fognak történni. Ezeknek a szövetkezeteknek a hivatása különösen még az is kell, hogy legyen, hogy a napról-napra fokozódó drágaság enyhítésére a fogyasztóknak a termelőkkel való közvetlen kapcsolatba hozatala útján a fogyasztók és a termelőket a mai közvetítés hasznában részesítvén, mindkét egymásra utalt osztály boldogulását előmozdítsák. Hogy ez a támogatás fokozott mértékben szükséges, világos mindenki előtt, aki tudja, hogy ezen szövetkezeti szervezkedés működését a merkantilis körök minden eszközzel megakadályozni és hatálytalaná tenni igyekeznek, amit csak a kormány erkölcsi és anyagi támogatásának birtokában lehet ellensúlyozni. Amíg azonban örömmel tapasztaljuk a kormány ezirányú törekvéseinek megnyilvánulását, másrészt sajnáljuk, hogy az annyira fontos borértékesítés javítására sem itt, sem a szőlészetéről és borászatról gondoskodó költségek között ismét nem látunk határozottabb lépést, holott pedig éppen az idei év jó termése igazolta leginkább, hogy már elérkezett az utolsó óra ezen a téren elhatározó lépés tételére, amit pedig azzal az aprópénzzel, ami erre a célra a költségvetésbe fölve van, megoldani nem lehet. Talán csak nem gondolja a miniszterium, hogy a budafoki pinczemeszteri tanfolyam pinczétének a kibővítésével egy állami borkereskedés kreálásával a borértékesítés országos szervezésének az ügye kellőképpen van elintézve.

A társadalmi munka támogatása.

Darányi eddigi jóakarathoz hiven a gazdasági érdekeket szolgáló egyesületek, körök, bizottságok segélyezésére és a kiállítások és versenyek támogatására a jövő évben 50,000 koronával többet, összesen 150,000 korona költséget irányozott elő. Ezzel a tényével is igazolja a miniszter, hogy a társadalmi működés kiterjesztésére nagy súlyt helyez és a magunk részéről csak örvendünk annak, hogy a társadalmi működés ebben az elismerésben részesül, mint amely az állami kormányzatnak nagy segítségére van mindazokban az ügyekben, amelyeket maga az állam elvégezni nem tud, de amelyeknek teljesítése nemcsak közérdeket képez, de a köz javára is szolgál.

Közlegelők létesítése.

A miniszternek még egy igen fontos gondoskodásáról kell ennél a czímnél megemlékezni. A miniszter u. i. 100,000 koronával többet, összesen 300,000 koronát vett föl előirányzatába a közlegelők létesítésének, szerzésének, javításának, berendezésének, felszerelésének segélyezésére, továbbá az ezen célra fölvevett kölcsönös kamatterheinek könnyítésére. A hazai állattenyésztés fejlődése igen jelentékeny tényezője mezőgazdaságunk boldogulásának. A kisbirtokos-

osztály azonban állatállományának tartásában még ma is jóformán egyedül a legelőre támaszkodik, anélkül azonban, hogy megfelelő módon gondoskodnék arról, hogy a szükséges területű és megfelelő közlegelők rendelkezésre álljanak. A közös legelők felosztása az ország legtöbb részében a legszegényebb birtokosokra nézve az állattenyésztést jóformán lehetetlenné teszi, de még inkább kétségessé teszi azt, hogy az állattenyésztési alapból nyert kölcsönökből beszerezhető jobb minőségű állatállomány szaporodjon és jó tulajdonságaiban megtartsák. Nagyon üdvös gondoskodása tehát a miniszternek, hogy a közlegelők beszerzését és célszerű berendezését állami segítséggel lehetővé teszi, aminek még az a jó hatása is meglesz, hogy a miniszter ezen gondoskodása révén befolyást nyer ezen legelők okszerű gondozásának és fenntartásának irányítására és ellenőrzésére és ezáltal az ilyen természetű közlegelők mintáivá lesznek a vidékén levő, vagy később megszerzendő közlegelőknek, nagy előnyére és üdvös emelésére az állattenyésztésnek. Csak azt kívánjuk, hogy az annyi oldalról igénybevett állami háztartás a jövőben ezen közvetlen haszonnal járó intézkedés folytatását és még nagyobb mértékű kiterjesztését is lehetővé tegye.

Állattenyésztés és tejgazdaság.

A földmívelésügyi kormányzat költségében az állattenyésztés és tejgazdaság költségei az 1909. évre 4 millió 590 ezer K. kiadás és 2 millió 798 ezer K. bevétellel vannak előirányozva. Az állam tehát a szarvasmarha-, sertés-, juh-, baromfi- és utiköltségek fedezésére szükségeset. Ezeknek a költségeknek emelését indokoltá tette az állattenyésztési felügyelőségek szaporítása, melyekre vonatkozólag a kormánynak az a szándéka, hogy fokozatosan minden vármegye területére külön felügyelőséget szervez. Terve vette egyúttal a kormány, hogy az állattenyésztési felügyelőket a jövőben a tárczája keretében felmerülő egyéb mezőgazdasági gyakorlati teendők ellátására is fel fogja használni s erre való tekintettel az állattenyésztési felügyelők ezentul „gazdasági felügyelők” címet fogják viselni.

Véleményünk szerint nem helyes, hogy az állattenyésztési felügyelők speciális ügykörük-től elvonatnak, illetve egyéb mezőgazdasági gyakorlati teendők ellátásával is megbízatnak. Az állattenyésztés terén még rendkívül sok a teendő. A köztenyésztés irányítása, tenyészanyagbevásárlás, állattenyésztési egyesületek szervezése, irányítása és az ezek körüli való közreműködés, az állattenyésztés szempontjából oly rendkívül fontos közlegelők létesítésére irányuló tevékenység, valamint az állattenyésztés fejlesztéséről szóló, törvényben foglalt rendelkezések végrehajtása körül oly bőséges és egész embert kívánó tevékenységi kör szakszerű ellátása és szolgálata hárul egy-egy állattenyésztési felügyelőre, hogy az bőséges munkát ad minden egyes felügyelőnek. Ezt a munkakört megszorítani s voltaképpen hivatásuktól az állattenyésztési felügyelőket — habár csak részben is — elvonni, nem tartjuk szerencsés gondolatnak.

A havasi mintatelepek létesítésére, havasi legelők jobb kihasználását célzó intézmények (legelőbérletek, legeltető szövetkezetek stb.) tá-

mogatására felvett 50 ezer koronát, annak dacára, hogy a hegyvidéki földmívelő nép segélyezéséről szóló költségvetésben is közel ugyanekkora összeg van féltve e célra, mégis nagyon csekély összegnek tartjuk azon nagy célokhoz képest, amelyek elérésére a földmívelésügyi kormányzatnak e téren törekednie kell. A havasi legelőket az ország állattenyésztésének szolgálatába kell állítani, ami csak tetemes, de bőségesen megtérülő áldozatok árán lehetséges. A gazdaközönség érdeklődése ébredni kezd a havasi legelők kihasználására iránt, azok hozzáférhetőségi, kihasználhatóságának előfeltételeiről és lehetőségéről ennél fogva a kormánynak nagyobb áldozatok árán is gondoskodnia kell, arról inkább, mert azot busz kamattal fognak megtérülni.

Csökkent a földmívelésügyi kormányzat bevétele az állattenyésztés és tejgazdaságból 37 ezer koronával azon a czímen, hogy az országos állattenyésztési alap másfélmillióval csökkentvén, annak kamatjövédelme is csökkent. A másfélmillió egy állandó tenyész- és haszonállat-vásártelep létesítésére hasított ki ebből az alapból az 1908. évi XLIII. t. cikk rendelkezése értelmében. A kormány elhatározását a telep létesítésére vonatkozólag, sőt, még mindig nélkülözzük. Az OMGE. több mint két éven keresztül dolgozott a létesítendő telep tervén, annak minden részletét apróra kidolgozta, kiszemelte a telep elhelyezésére alkalmas telket, részletesen megokolt javaslatot is terjesztett a kormány elé annak mikénti létesítésére vonatkozólag, de a telep létrehozatala érdekében a kormány a szükséges költség biztosításán kívül más komoly lépést még nem tett. Pedig a telep létesítésére irányuló intézkedések megtételének itt volna a legfőbb ideje, mert egy esztendő múlva már nem lesz a fővárosban rendelkezésre álló hely, ahol a szokásos tenyészállatvásárok rendezhetők lesznek. Épp ez okból kérünk kell a földmívelésügyi minisztert, irányítsa érdeklődését ez ügyre s rendelje el a telep létesítésére irányuló munkálatok mielőbbi megindítását.

Lótenyésztés.

A földmívelésügyi tárca egyik legköltségesebb intézménye a lótenyésztés. Az „állami lótenyészintézetek” czime alá foglalt rovat nyújt tájékoztatást arról, hogy mibe kerül az állami lótenyésztesünk irányítása és fenntartása. Tudatosan használtuk azt a kifejezést, hogy fenntartása, fejlesztése helyett, mert, sajnos, fejlődést lótenyésztesünkben nem látunk, sőt ellenkezőleg, határozott visszaesést kell konstatálnunk, különösen a remondatenyésztésben. Tartozunk azonban az igazságnak azzal, hogy lótenyésztesünk egyik ágazatának, a hidegverű anyag tenyésztesének fejlődését — még pedig számbaveendő fejlődését — elismerjük, amely azonban az állam részéről élvezett támogatás nagymértvű voltával éppen nem dicsekedhetik.

Felettebb nagy összeg az, ami a kormány lótenyésztesünkre áldoz. A jövő évi szükséglet 7 millió 548 ezer korona, 330 ezer koronával több, mint az előző évben. A lótenyésztesre fordított költségek évről-évre emelkednek, még pedig igen jelentékeny mértékben, ezzel szemben pedig a lótenyészintézetek bevételei évről-évre csökkennek. Ime néhány adat. 1900-ban a földmívelésügyi kormányzat a lótenyészintézetekre, illetve lótenyésztesői szükségleteinkre 6 millió 526 ezer koronát fordított. Nyolcz év alatt a kiadások 1 millió 22 ezer koronával 7 millió 548 ezer koronára emelkedtek. Ezzel szemben ugyancsak 1900-ban a lótenyészintézetek bevétele volt 3 millió 13 ezer korona, míg most már — évről-évre történt esök-

A MAGYAR GAZDASZÖVETSÉG

ingyen közreműködik fogyasztási és értékesítő szövetkezetek, valamint földbérleti társaságok létesítésénél és tanácsot ad általában minden szövetkezeti kérdésben. Falusi gazdaszövetkezeteket vagy gazdaszövetkezeteket alakít. Abból a célból, hogy a földműveseknek a földvásárlásnál utbaigazítással szolgálhasson, „vilántartja a földveteli és eladási szándékokat. Aki tehát földet venni vagy eladni szándékozik, az

jelentse be ezen szándékát a Magyar Gazdaszövetésnél, Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 40., melynek tagjalehet minden magyar honpolgár és a köz javáért dolgozó minden testület, ha magát évi 12 kor. fizetésre kötelezi. Ezen tagság fejében jár a havonta megjelenő „Magyar Gazdák Szemléje” vagy a „Szövetkezés” című hetenkint kétszer megjelenő folyóirat. Évdíjas tagok évi 2 koronával is be-
léphetnek, melyért számos hasznos tájékoztató könyvet, füzetet kapnak.

kenéssel — 2 millió 714 ezer koronára csökkent a bevétel. Nyilvánvaló, hogy a kiadások rohamos emelkedésével és az igen nagyarányú beruházások folytán a bevételeknek is nem csökkenniök, de emelkedniök kellett volna.

Teljes tudatában vagyunk annak, hogy a kormány a lótenyésztésre fordított óriási költséggel elsősorban a hadsereg lószükségletének kielégítését kívánja szolgálni, de úgy véjük, ezen cél mellett a hidegvérű lóanyag, tehát az igásló tenyésztésének támogatása sem kellene hogy egészen háttérbe szoruljon. Pedig ezidőszent teljesen háttérbe szorul s az állam részéről semmi figyelemben sem részesül. És mégis fejlődik és mégis jelentékenyen tért hódít, jelölül annak, hogy erre az anyagra az orszagnak nagy szüksége van s hovatovább nagyobb szüksége lesz, az igásokról tenyésztésének elhanyagolása és mind kisebb térre szorítása folytán. Ne hunyjon szemet a lótenyésztési osztály vezetősége ezen le nem tagadható tény előtt, mert a strucczmadár politikájával e tényt meg nem történté nem teheti. Mindenképpen elérkezettnek véljük már az időt arra, hogy a lótenyésztés végrehalására életbeléptetessenek, amelyeknek életbeléptetését még az 1894. évi törvény rendelkezett el. Ezek keretében kijelölendők és megalakítandók a hidegvérű ló tenyésztésük, melyekben az állam csak valamelyest is számbavehető támogatásával hatalmas fejlődésnek fog indulni az oly nagy szükségletet kielégíteni hivatott igásló tenyésztése.

Állategészségügy.

Az állategészségügyről szólván megállapíthatjuk, hogy a földművelésügyi tárca ezen ágazatának ellátása 3 millió 13 ezer koronát szükségelt az 1909-ik évben, a múlt évi 2 millió 501 ezerrel szemben. A többszükséglet tehát 512 ezer korona. Emelkedtek a személyi járandóságok közel 200,000 koronával, míg a fennmaradó összeg dologi kiadások fedezésére szükséges. Két érdekelt új kiadási tételt latunk a költségvetés ezen rovataban. Az egyik egy kétszáz ezer koronás tétel, mely az oltóanyag-termelés költségeire és az oltások folytán bekövetkező károk fedezésére fog szolgálni.

A földművelésügyi kormány tehát teljesíteni fogja a közel jövőben a gazdatársadalom rég hangoztatott kívánságát és maga is termelni fog oltóanyagokat. Valóban, annak már itt a legfőbb ideje, mert — szabad iparrá tételtvén néhány év előtt az oltóanyagok termelése és forgalomba hozatala — e téren igen prekárius helyzet teremtődött s az oltóanyagok megbízható minősége teljesen diszkreditáltatott. Tudomásunk szerint azonban az állam oly módon tervezi az általa termelendő védőoltóanyagok forgalomba hozatalát, melyet a magunk részéről nem helyeselhetünk. Kártalanítást ugyanis az oltás után bekövetkező károkért az állam csak az esetben hajlandó adni, ha az állattulajdonos az oltóanyag árán felül még külön biztosítási díjat is fizet, amely díj körülbelül a kétszerese az oltóanyag árának. E biztosítási díj lefizetése nélkül az állam által termelt oltóanyag egyáltalán nem lesz kapható.

Ez nézetünk szerint nem helyes módja az állami oltóanyag forgalombahozatalának, annál inkább nem, mert a magán oltóanyagtermelő-intézetek egy érvényben álló miniszteri rendelkezés értelmében minden külön biztosítási díj lefizetése nélkül is kártérítési kötelezettséggel tartoznak az általuk elárusított oltóanyag használatát folytán — bebizonyíthatólag — bekövetkező kárért. A kormány tehát magára nézve nem teremthet kivételt és kedvezőbb helyzetet. Nézetünk szerint a kormánynak lehető olcsó áron kell az oltóanyagot forgalomba hoznia s bekövetkező károk esetén kártérítést is kell adnia. A kockázatot bizonyos mérvű áldozattal átháríthatja a jelenleg kontemplatív módon valamely magánbiztosító intézetre ha nyugati államok hasonló célokra sok százezer koronára rugó áldozatoktól nem riadnak vissza, úgy az ország

állatállományának igen érzékeny károsodástól való megóvása érdekében nekünk sem szabad némi áldozatoktól visszariadnunk.

Az oltások elterjedésére s ezzel a ragályos állati betegségek folytán bekövetkező jelentékeny károsodások csökkentésére csak akkor lehet kilátás, ha az oltóanyagokat az állam kifogástalan minőségben, olcsón fogja forgalomba bocsájtani s egyúttal a netán bekövetkező károkért is a kártérítést meg fogja adni. E kétségkívül nehéz kérdés mikénti megoldásával egyébként az OMGE. legközelebb behatóan foglalkozni fog, javaslatokat terjesztve ez ügyben a földművelésügyi kormány elé. Kiemeljük még e helyütt, hogy a kormány a jelen költségvetésben 215 ezer koronát állított be, az oltóanyagtermelő intézet építési és berendezési költségeire.

Új tétel a költségvetésben egy 50,000 koronás összeg, mely a szerb és román határszélen szervezett állategészségügyi szolgálat kifejlesztésére s a határszéli állategészségügyi megakadályozásával egybekötött költségek fedezésére fog szolgálni. Közismert dolog, hogy ugy Szerbiából mint Romániából igen nagyarányú állategészségügyi szolgálat folyt az utolsó években. A kormány ugyan már mintegy másfél év előtt teljesen megszüntette az u. n. bárczás állatforgalmat Romániával, melynek örve alatt folyt voltaképpen a nagyarányú állategészségügyi szolgálat s e réven is kétségkívül csökkentett a csempészet lehetősége, de azért köztudomásulag még ezidőszent is elég nagy mérvben foly az állategészségügyi szolgálat, amelynek helyes, hogy a kormány a határszéli állategészségügyi szolgálat megerősítésével s a csendőrség jutalmazásával csökkenteni igyekszik e nemcsak közgazdaságunkra káros, de állategészségügyünkre is veszedelmes visszaélések további üzését.

A gazdasági kvalifikáció értéke.

A földművelésügyi tárca 1908. évi költségvetésének méltatása alkalmával szóvá tettük azt a sajnálatos tényt, hogy a földművelésügyi miniszteriumban a gazdasági szakértelem még mindig nem részesül abban az elismerésben, amelyre épp ebben a miniszteriumban joggal tarthat számot s amelyben egyéb más szakok, pl. az erdőszet, technika stb. szakemberei részesülnek. Utaltunk különösen az állattenyésztési és tejgazdasági rovat személyi járandóságainak indokolására, ahol az országos állattenyésztési főfelügyelő részére, hosszas és kiváló szolgálata elismerésül, az általa tényleg betöltött ügykörnek megfelelően, az 5-ik fizetési osztály legalsó fokozatának megfelelő fizetés akképp alapított meg, hogy a miniszter 2000 korona külön személyes pótlékot hozott részére javaslatba, ahelyett, hogy az illető állattenyésztési főfelügyelőt ugyanezen illetményekkel egyszerűen miniszteri tanácsossá léptette volna elő.

Sajnos, még mindig nem teljesült ama reményünk, melynek kifejezést adtunk. A mostani költségvetésben is a pótlékos szisztémát alkalmazták az országos állattenyésztési főfelügyelővel szemben, ami elég lehangoló tanujele annak, hogy a földművelésügyi miniszteriumban a gazdasági szakképzettség ugyancsak nehezen érvényesül a jogi kvalifikációval szemben. Ismételtén kénytelenek voltunk ezt a tényt elvi szempontból megjegyzés tárgyává tenni, bár mi magunk szeretnénk legjobban, ha a gazdasági kvalifikáció jogát legalább a földművelési miniszteriummal szemben nem kellene még folyton rekrimináció tárgyává tenni.

Állategészségügyi szolgálat.

Hogy egyébként a speciális szakképzettséggel bírók mily elbánsásban részesülnek, annak szembevetendő bizonyítékát szolgáltatják az állategészségügyi szolgálatot ellátó m. kir. állatorvosok. Ezeknek száma 601 állatorvosból áll. A 601 m. kir. állatorvosból mindössze egy juthat el a VI-ik fizetési osztályba, mint állategészségügyi főfelügyelő. Nyolczan közülük juthatnak a miniszteri titkári rangnak meg-

felelő VII. fizetési osztályba, 47 főállatorvos van a VIII-ik fizetési osztályban, 135 pedig a IX. osztályban. A státusba tartozó állatorvosok zöme pedig, nevezetesen 205—205 a X. és XI. fizetési osztályba van sorolva, vagyis az egész m. kir. állatorvosi kar 68%-a a legalacsonyabb fizetési osztályban teljesít igen felelősségteljes és nehéz szolgálatot.

Igaz, hogy az állatorvosok magán praxist is folytathatnak s jövedelmüket ily módon fokozhatják. Amde ez a mellékfoglalkozás hova tovább lehetlenné valik, a mindinkább szaporodó hivatalos teendők folytán s a hivatalos kiszállításokkal kapcsolatos napidíjak és utazási díjakból nem sokat takaríthatnak meg az állatorvosok.

A mostoha előléptetési és megélhetési viszonyok nem is csábítják ma már e pályára a fiatalokat. Nem is csoda. Az állatorvosi pályára ma nagy kvalifikációt követelnek. Matura, négy éves iskolai kurzus és két évi praxis után megszerzett diplomával a XI-ik fizetési osztályba juthatni s évek során a legalacsonyabb fizetési osztályokban sanyteni, nem nagyon biztató kilátás. Ez az oka annak, ami miatt a miniszter is panaszkodik, hogy t. i. az állatorvosi főiskola hallgatóinak száma az utolsó években állandóan csökken. És nézetünk szerint állandóan is csökkenni fog, ha a mostani helyzet nem fog gyökeresen orvosoltni. A költségvetés indokolása szerint a miniszter 10 év alatt szándékozik a létszám-arányosítást — más szóval az előléptetési viszonyokat — rendezni. E célból a jövő évi költségvetésben a XI. fizetési osztályba tartozó állások közül ötvenet megszüntetvén, 40 állást a X., nyolczat a VIII. és kettőt a X. fizetési osztályba sorol be. Ez az intézkedés kétségkívül javít a mai helyzeten, de ily tempóban haladva, nagyon is tartani lehet tőle, hogy az állatorvosi kar létszáma meg fog fogyni s az állategészségügyi szolgálat igen fontos érdekeinek ellátására tíz év múlva nem fog elegendő állatorvos rendelkezésre állani. Ezt az aggályunkat különösen is ajánljuk a földművelésügyi miniszter figyelmébe.

Birtokpolitika.

Legfeltűnőbb tétele a jövő évi költségvetésnek az a tízmillió korona, melyet a miniszter a telepítési alap gyarapítására irányzott elő. Ez az összeg csak első részlete annak a 100,000,000 koronának, amely a legközelebb benyújtandó törvényjavaslat szerint, tíz évi részletben, a telepítési alap gyarapítására fog szolgálni s egyúttal hivatva lesz előmozdítani az állam parcellázási tevékenységét is. A földművelésügyi miniszter tehát nagyobb arányban kívánja folytatni nemcsak a telepítéseket, hanem a t. i. biztosítási igyekszik, hogy birtokfeladatok esetén közvetítőként lépessen fel az eladó és a vevők között anélkül, hogy a pénzpiac mindenkori alakulásától keljen függie.

Magát a kilátásba helyezett birtokpolitikai akcióit örömmel üdvözljük, mert régen sürgettük nemzeti és egészséges közgazdasági szempontoktól áthatott birtokpolitika inaugurálását.

A telepítést állami feladatnak tartjuk és be kell ismernünk, hogy a földművelésügyi miniszterium mindezekig nem rendelkezett kellő eszközökkel ennek a feladatnak sikeres megoldására. Ugyazintén el kell ismernünk azt is, hogy az eddig végbement parcellázásoknál a földművelésügyi miniszteriumnak közvetítő beavatkozása hasznosnak bizonyult; magában véve tehát kétségtelen nyereséget jelent ha a földművelésügyi miniszter újabb, még pedig jelentékeny gazdasági anyagi erőt nyer mindkét irányú akciójának fokozásához.

Ami azonban a régióta sürgetett birtokpolitikai törvényt illeti, fel kell tennünk, hogy ez nem fog összezsugorodni olyan törvényhozási intézkedéseké, melyek egyszerűen a földművelésügyi miniszter um tevékenységét köré szűkítik ki, anélkül, hogy a birtokpolitikai tevékenységet országosan és intézményszerűleg szerveznék. Mert bármennyire hasznosnak is tartjuk a föld-

mivelügyi miniszterium közbelépését egyes parcellázások esetén, különösen nagy birtoktestek feldarabolásánál, azért nézetünk szerint a parcellázást kizárólag állami feladattá tenni nem lehet. Nem morális érdek, hogy a földhöz juttatandó ezerekkel maga az állam álljon szemközt mint hitelező és szükség esetén mint végrehajtó. Felfelé és lefelé egyaránt ártalmassá válhatnak ez a viszony, mert az állam részéről tökéletesen hiányzó üzleti érdeket befolyásos magánosok érdekei igyekeznének helyettesíteni s e téren a kormány ellen politikailag is érvényesülő zaklatás indulhatna meg; lefelé pedig az állam követeléseivel szemben a fizetési kötelezettség érzésének ellazulása már is tapasztalható.

Kívánatos tehát, hogy az államnak a kezdeményezésén kívül ellenőrző és irányító jogát is biztosítsuk, de a földet vásárló kisbirtokosokkal szemben az állam helyett egy erre a célra alakulandó s kellő biztosítékkal ellátott pénzügyintézetnek kell jelentkeznie. Ilyen, a birtokpolitikai tevékenységre alkalmassá teendő pénzügyintézet közvetítés és lebonyolító hatna mindazon parcellázásokat, melyek közérdekeknek jelentenek ki. Közérdek pedig nem lehet más, mint az, hogy a földet vásárló kisemberek számára ne hiányozzanak a gazdasági boldogulás feltételei. E feltételeket a gazdasági ráció szempontjából nem nehéz meghatározni; s amennyiben megfelelő szakszerű megállapítás a tervbe vett parcellázásnak közérdekű jelölését adna, az ilyen feldarabolások lebonyolításánál a pénzügyintézet törvényben megállapítandó kedvezményeket élvezne. E kedvezmények mellett egyfelől olcsóbban bonyolíthatná le a parcellázási ügyleteket, mint más megánczolat, másfelől összehasonlíthatatlanul nagyobb volna megbízhatósága is; ennél fogva ennek a pénzügyintézetnek igénybevételét megkövetelni nem is volna szükséges, mert a földetvásárlók önkéntelenül a kedvezésnek és biztonságának azt a mértékét igyekeznének igénybe venni, melyet csak ez a pénzügyintézet kínál. Ily módon feleslegessé válnék a magánparcellázások megtiltása, amit a magánrendelkezési jog megbénítása miatt odiosusnak találnának.

Ha ez a létesítendő mezőgazdasági bank vállalkozhatnék olcsó amortizációs és jelzálogos kölcsönök nyújtására, járadékirtokok létesítésére és az örökösök kielégítésére, hitelnyújtással elősegítetnek közlegelőknél létesítését, földbérlet-szövetkezetek alakulását, szóval az új birtokalakulásokkal együttjáró összes feladatok teljesítésére sikeresen vállalkozhatnék, akkor megfelelő állami ellenőrzés mellett a földbirtokpolitikának igazi, erőteljes szervezetévé fejlődhetnék ki.

Ma még nem tudjuk, hogy a beterjesztendő birtokpolitikai törvényjavaslatok milyen keretben fognak mozogni, de már itt meg kell jegyeznünk, hogy semmiesetre sem elégtene ki bennünket az, hogy ha egyszerűen a földmivelési miniszterium birtokpolitikai tevékenységének kiterjesztése és fokozása célozhatnék. Nézetünk szerint a társadalmi tőkét és a magánvállalkozói készséget mindenestre értékesíteni kell ennél a mozgalmnál, de egyúttal szabályozni és ellenőrizni is a közérdek szempontjából. Ez pedig úgy történhetik, hogy ha az állam az egész munka helyett a főfelügyelet és irányítás jogát veszi kezébe.

Ezekben adtuk elő a földmivelési tárca jövő évi költségvetésére vonatkozó néhány észrevételünket. Csak egy-két fontosabb megjegyzést tettünk e helyen, mert hiszen a földmivelési tárca kérdései a mezőgazdasági élet minden ágazatába elhatolnak s a kritikai megjegyzésekre éppen annyi tárgyat szolgáltatnak, mint maga a lüktető élet. Megjegyzéseinkben inkább csak a kifogásolni vagy kívánnivalók előadására szorítottunk. Ez természetesen nem azt jelenti, mint hogy ha mi Darányi földmivelési miniszter tevékenységét az elé-

gedetlen kritika szemüvegén keresztül akarnók megítélni és megítéltetni.

Az előrelátó gondosságnak s a további közhasznú munkásságnak adja zálogát a jövő évi költségvetésirányzat is, csak hogy nincsen e földön olyan jó és tökéletes, amely jobb és tökéletesebb ne lehetne. Ahol megszűnik a fejlődés, ott megszűnik az élet is s amikor érdemes munkaeredmények hatása alatt a bíráló, mint szükségtelen tényező, háttérbe szorul és feladatot többé nem talál, akkor a közvélemény is lemond folytonos haladásra, újításokra és javításokra serkentő szerepéről. Maga Darányi miniszter volt mindenkor az erőteljes gazdasági közvélemény kialakulásának első harcosa és a szabad szókimondás barátja; így hát kritikai észrevételeinket a türekvései iránt viseltetett teljes bizalmunk kapcsán minden félreértés nélkül megtehettük.

Mezőgazdasági érdekképviseletről.*)

E kérdésben ha megint tollat fogok, nem óhajtánék terhére lenni a gazdatársadalom azon egyéneknek, kik e kérdés lassu fejlődését figyelemmel kísérve, most újra találkoznak soraimmal, régi érveimmel, mintegy ugyanazon hangot hallják a távolból, talán nem disszonánsul amaz érdekekkel, mi iránt ha aggodalmink lehetnek, helyes, hogy szóvátgyük még inkább azon jelenségek után, melyek utóbbi időben a mezőgazdasági kamarakérdés tárgyalásánál előrevetették árnyékukat ott, hol a lépcsőzetes vidéki szervek kiépítésének kérdése tárgyaltott.

Tudott dolog, hogy a törvényjavaslat 2. §. a), b), d) stb. pontjai ellenőrzési tevékenységet rónak a kamarára úgy kerületi mezőgazdasági viszonyait illetőleg, mint gazdakörök, mezőgazdasági munkásszervezetek működése felett, nemkülönben a törvényes rendeletek végrehajtását illetőleg is, továbbá ténykedéssel is ellátják a mezőgazdasági szakértelem fejlesztésével stb.

Lehetetlen, hogy a törvényjavaslat ez első paragrafusánál fel ne merüljön az a kérdés, vajjon hol van erre a szerve a kamarának, melylyel képes ezeket eszközölni, ha a járási s különösen a községi szerveket kiépíteni vonakodnak?

Ki által és mivel fogja ezt végezni, pláne a mezőgazdasági rendeletek helyes végrehajtását a községekben? vagy a szakszervezetek működése feletti ellenőrzést? mikor a kamarának semmi exoziturája a törvényjavaslat szerint nincs egy községben, csak minden önrendelkezési jog nélküli fizető és szavazó „eleme”.

Nem mondom, hogy nem kényelmetes egy állapot, de ez az illető gazdatársadalomra, szerintem, egy elítélendő helyzet, mely neki, a helybeli „elemeknek”, semmi jogkört, semmi teret nem ad érvényesülésre, csak fizetésre.

Van-e — bocsánat! — gyakorlati ember, ki e tényleg erős aggodalmát ne fejezné ki s viszont hihető-e, hogy ezen legelső szerv kiépítése nélkül, mely kint a periferiákon, a községekben ott helyben volna hivatva a fent előhozottakat alaposan és irányítottan elvégezni, a kamara hivatásának meg tudjon felelni, mert nem mindig fog ügyvitele, ténykedése a magasabb légkörben mozogni; fel lehet-e kelteni az általános érdeklődést a nagy gazdatársadalomban, hogyha nem adunk neki oly organizmust, melyben a jótékony öntevékenységet kifejezheti saját otthonában, községében, hogy szervei összeköttetése alapján a kamara működésével azonosíthassa magát, így sűrű gyökérszállait képviselve a kamarának, életérős, nagy, szervezett gazdatársadalom létesüljön?

* Szó szerint közöljük Keglevich Gábor grófnak, a Pestvármegyei Gazd. Egyesület elnökének az érdekképviseleti kérdésről szóló közleményét, melyet közelesem egy másik, ugyane tárgyban irandó cikk fog követni s melyek az illusztris szerző nézetét tüzetesen kifejti, adalékok szolgáltatunk a meginduló tárgyalásokhoz.
Szerk.

Mindig ama szempontok vezéreltek eddigi eljárásomban is, hogy a nagy gazdaközönség igaz érdeke ne csak teljesen megfelelően és beleillesztődjék a magyar nemzeti érdek szolgálatába, hanem azt előbbre is vigye; ha ezen a szemüvegen keresztül nézem a mezőgazdasági kamara ma csak a keretét, még inkább feltűnik előttem a törvényjavaslatba illo, a gazdatársadalom gyakorlati elemeinek amaz óhaja, hogy nemcsak a felhangzott és törvényben lefektetett elvek a mérvadók, hanem azon elvek kivitelének módozatai, részletei, gyakorlati érvényesüléseit biztosító szervek kiépítése elodázhatlan összeforr az élet követelményeivel; teljében akezeptálom Lippich S. nagyrődemű gazdatársam ma kijelentését és kifejezését, hogy „bármilyen üdvöset fog határozni a kamara központjában, nem jut el az a tanácsra és kunyhókhoz, ha nincs oda szócsöve, mely azt elvigye”.

A törvényjavaslat nagy hiányának tartom, hogy a gyakorlati élet ezen követelménye elől elzárkózik, így a gazdaközönség vidéki nagy tömörülése iránti érdeket sem találhatom meg e törvényjavaslatban.

Tényleg, nézzünk körül, hogy állunk kint a községekben ma, midőn az egyes törvények máris több községügyi ügyek rendezését, vezetését bizonyos érdekesoportokra bizza és amennyiben ezek nem működnek, mi sajnosan megvan, a községi képviselőtestületek, előjáróságok végzik és így azon érdekesoportok működési körébe tartozó ügyek legtöbb esetben visszakerülnek az előjáróság hatáskörébe, hol örökös érdekelletetek és ellenségeskedéseknek képezik forrását, mert egyes érdekesoportok képviselői olykor igen kevesen vannak és egy községben a mai törvényeken is oly sokféle csoportosulás áll elő, hogy szétforgácsolódnak az erők; e tekintetben utalok Serfőző Géza fűzetére az Érdekképviseletről, hol kimutatja egy nagyobb községben törvényen alapuló érdekesoportokat, persze paprosan létezőket: ilyen a nyomásos birtokosság, közös legelőben érdekelt birtokosság, hegyközségek, erdőbirtokosság, legeltetési társulatok, tartólegeltetési társulatok, állattartó gazdaközösség és ennek testülete; különböző érdekelletési csoportok, gazdasági munkás- és cselédségélypénztár helyi bizottsága, községi segélyalap-bizottság, községi mezőgazdasági bizottság, esetleg lecsapolási, mentesítési helyi testületek, halászati érdekelt stb.

Ezek teendőit ki végzi ma el? Legtöbb esetben ugyanazon egy-két tevékenyebb ember, a lakosság nem is tud róla alig valamit; lehet így a gazdaközönség közérdeklődését előbbre vinni?

Es ha eltekintünk jelenleg a községügyi kérdésektől, társadalmi beléletébe ha bepillantunk, kérdezhetjük: ki világosítja fel egy a gazdaközönséget, mint a munkásnépünket a közjük érkezett nagy társadalmi eszmékről, kérdésekről, legközvetlenebb őket érintő új felfogásokról, ki világosítja fel a haza- és vallás-, vagy a vagyonellenes tanok behatása ellen?

Hol és ki veszi nyílt védelembe a hazafias magyar érzületét, hová meneküljön az „ubi bene: ibi patria” tendenciózusan aláaknázó tévtanok elől a védelemben szegények és ügyetlenek, midőn hazája fogalmát, ezeréves történelmét gunyolva elhazudják? Hol nyer ily romboló eszmék ellen támaszt, de hol talál a gazdaközönség ugyancsak támaszt a terrorizmus és szabadság kívánságai ellen, kihez forduljon elhagyatottságában?

Tényleg nem kellene egy érintkezési pontul minden községben egy szerv csak ilyenek ellenében is? avagy csak a napilapokra és nem létező társadalmi faktorokra bizzuk ezt is?

Most lenne alkalom arra a régen hangoztatott „érdekezésszolgálat”, az „együttértartozás érzetéből” szerves kiegészítést nyújtunk annak a gazdaközönségnek, melyet ma új teherrel, a kamarai adóval terheljük meg, hát ugyanakkor aequi valens-ül helybeli, vidékiek védelmére

a járási és községükbeni szervei tömörülést biztosítsuk nekik, hol direkt összeköttetésbe lépve a kamarai központokkal, teljesen felölelné a nagy gazdaközönseget, életerős organizációjával ellenállana ama törekvéseknek, melyeknek, sajnos, ma már a vidék ki van téve, állambontó és nemzetellenes kísértéseknek, mi ellen nincs védelmünk, csak már akkor, midőn lángba borulna, az állam mint megtörő hatalom lép fel, holott pedig ha minden községben saját kebelükből kialakult, nagy gazdatanácsa mint végső szerve a kamarának lenne, mely körül a józanabb és hazafias felfogású „elemek” csoportosulhatnának, a helybeli lappangó megméltetésnek elejét vehetnék, a kétkedőknek felvilágosításával s megnyugtatóásával elejét vehetnék annak a romboló hatásnak, mit az utazó apostolok népünkben lassan-lassan, de állandóan cinikusan végeznek.

Ugyanez a községi szerv állandóan érintkezve a lakossággal (a közgazdasági ismereteknek terjesztését most elhagyom), a helybeli sóvárgott, de érette semmit sem tett patriarális viszony alapozására legbiztosabb organum volna, biztosítaná ama célt, mely a gazdaközönség tömörítését mozdítaná elő helyes irányban, adna tért a közérdeklődés felkeltésére és annak megnyilvánulására, melyről ma hint méltán panaszkodnak, hogy nincs terük, ahol a közérdeklődés saját helyi ügyekben megnyilvánuljon és így annak lassu fejlődését, folvornávt nem ösmerve, csak az általános gyanakvás és elégtelenség elé viszi a lakosságot.

Erre ugyan mondhatják, ott vannak a gazdasági egyesületek, foglaljanak abban helyet és tért, de erre viszont csak azt kérdezhetem, miért nem teszik most? Ime a gazdasági egyesületek ma is megvannak, de ha ezen negatív megnyilvánulás csak egy-két egyesületben volna meg, úgy azt mondhatnók, hogy éppen ezek talán nem találták el a kellő eljárást, hogy a gazdaközönseget szervezhessék, ez így van az egész országban, az összes gazdasági egyesületeknél tehát általános a hiba, de erre most nem térek ki, messze vezetne, evel csak azt akartam kifejezni, hogy a gazdasági egyesületek mai szervezete nem elégséges a cél elérésére, nekünk más szerveket is kell beállítani, mi a gazdasági egyesületek előnyére is lehetne; ma kezünkben van, ha közösen akarjuk, ez pedig ha a kamarai szerveket kiépítjük, kinyújtjuk egész a községekbe.

E községi szervek a halaszthatatlan közgazdasági kultúra mellett egyúttal sok társadalmi téren is találkozó érintkezési pontjai lehetnének a különben zárkózott és bizalmatlan népünkkel s különösen ma már, midőn az elmaradottság minden vonalon oly szembeálló, lépten-nyomon találkozunk igen mérvadó körök nyilatkozataival, hogy „a népek adjunk az agitátorok mellé oly vezéreket, kik azt minden téves iránytól visszatartják” — „az idők jele gyors lépéseket követel” — a mai század a rohamos fejlődés kora, a nagy népsokaság közmívelődésének emelésére minden teret ki kell keresni „és minden eszközt megragadni, melylyel a békés együttműködés egyik legbiztosabb alapját, a műveltség általánosításának fillérjeit lerakhassák, mert mindig nagyobb és nagyobb számu szabad polgár jut döntő befolyásra az államakat kiképzésére”.

Midőn e fentiek igazságát mindenki elismeri és a kulturális vonatkozásban is a községi ily szervezet érintkezési pontnak helytállhatna, a kiépítéssel késlekednünk nem lehet, mert elvileg a törvényjavaslat tárgyalásánál („Köztelek” 81. sz.) teljesen elismerik az óhaj „rendkívüli fontos és megszívlelendő” voltát, „hogy az élet reánk fogja kényszeríteni, hogy a járási és községi szervezetek létesítését a kamarák fogják kezdeményezni” s midőn mindez elismerve van magában a törvényjavaslatba való felvételétől idegenkednek, elegendőnek tartván azt, ha majdan a G. E. Szövetkezetének alaborátumát a miniszterhez küldik fel, az ezt kísérő feliratban té-

tessék említés „... szükségesnek tartja és ezek létesítése esetén a földmívelési kamarák kezdeményezési jogát a törvényben biztosítandónak véli”.

Vajjon e „pium desiderium” megnyugtathatja-e a gyakorlati életet ismerőt? nyilvánvaló, hogy ez nem az indoklásba veendő fel, hanem a törvénybe, anélkül is részben önrendelkezési jogot akarunk adni a kamarának s ha ma részt vesz a gazdaközönség törvényének alkotásában, részt kérünk a törvényünk alkalmazásában is, mely teljesen belügye legyen a kamarának s indokolt, hogy viszonyaihoz mérten építse ki önmagát és szervezze érdek-társait ott, ahol jónak találja, ahol gazdasági, kulturális és nemzeti szempontok megengedik avagy követelik.

Bármily társadalmi, gazdasági, nemzeti vagy kulturális ünnepeket is ha rendezünk, általános a panasz, hogy le nem tudunk hatolni oda, ahová kellene, mert nincs szervünk a nép között s mindig csak a hivatalos apparátust veszzük igénybe, de nem a hivatásost, melyet nélkülözünk, mert most is annak vidékeni kiépítését már eleve avval akaszjuk meg, reafogjuk, hogy arra való „elemek” nincsenek!

Ki hiszi ezt el? Már bocsánatot kérek, talán legfeljebb egy-két bürokrata, kik négy fal között mozogva, csak a tükör távlatát látják és a (centralizációban való túlzott hitük őket elfoglalták teszik a gyakorlati élet követelményei iránt) midőn ma már az eszmék nagy áramlata utat tör magának és úgy az egyéni, mint a tömeges fejlődés a tevékenységnek tért keres s ha nem adok neki helyes érzéssel előre és irányítva, a „sine me de me” elve érvényesül, mely igen megbosszulhatja magát még abban is, hogy az irányítást ma végző társadalmi vezető réteget teljesen elforja a kamarai választásokkor kerülni s oly elemeket hozhat be a kamarákba, kik ott nem az építő, meg gondolt, hazafias, hanem a gáncoskodó rombolókat forja képviselni.

Ezek alapján lehetetlennek tartom, hogy a végső, de agilis szerv nélkül állíttassék fel a kamarai rendszer és az itt elősoroltak alapján óhajtottam ama kérdésre felelni, hogy „időszerű?” e községi szervek kiépítése.

Keglevich Gábor gróf.

Gazdatársadalmi mozgalmak.

Rovatvezető: Fabriceus Endre.

Az Esztergomvármegyei Gazdasági Egyesület f. évi november hó 11-én Gyapay Pál főispán elnöke alatt választmányi ülést tartott. Nagy érdeklődés mellett tárgyalattott a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének azon átirata, melyben a földmívelési kamarákra vonatkozó s a XIII-ik szövetségi nagygyűlés által tárgyalásra elfogadott törvényjavaslat részletes megvitatása és kidolgozására egy bizottsági tagnak kiküldetését kéri.

A választmány egyhangu határozata folytán felkérte Vimmer Kálmán alelnököt, hogy ezen országos bizottságban az egyesületet képviselje.

Csupor István választmányi tag meggyőző érvekkel bizonyította, hogy az erdészet, mely 13 millió hold földterületet foglal el az országban, a földmívelési kamarák törvényjavaslatánál teljesen mellőztetett, de a kamarai illetékek fizetésére köteleztetik, kéri, hogy ezen sérelemnek az országos bizottság előtt a kiküldött tag által kifejezés tétessék.

Geiger ügyvezető-alelnök bejelentette, hogy Esztergom megye területén a földmívelési miniszter ur anyagi támogatása mellett háziipari és gazdasági tanfolyamok tartatnak Kéty, Kőbölkut, Kis-Ujfalu községekben és Esztergomban.

A választmány elhatározta, hogy a megye nagyobb birtokosait felkéri, hogy gazdasági cselédjeik részére a „Nép barátja” című naptárt, mely népies nyelvben ismerteti a szociáldemokraták fektelen igazságait s ennek ellenében felvilágosítja a cselédet a tévtanok káros

következményeiről, minél nagyobb számban rendelje meg.

A választmányi ülés az egyesület beléletére vonatkozó újszabályok kidolgozására egy bizottságot küldött ki s több apróbb egyesületi ügyet s tagfelvételt intézett el.

A Magyar Gazdaszövetség Bujanovics Sándor elnöktete alatt tartott igazgatóválasztmányi ülésén az elnök meleg szavakban emlékezett meg Dessffy Aurél gróf, a szövetség alelnökének kitüntetéséről. A választmány üdvözlő iratot fog intézni az alelnökhöz. A szövetség belügyeinek elintézése után köszönetet szavaztak Meskó Pál titkárnak a Károlyi-ünnepségek rendezése körül kifejtett eredményes munkájáért. A közigazgatási tisztviselők számára rendezendő szociális tanfolyam már megkezdett előmunkálatairól Meskó Pál ref-rált. A választmány elhatározta, hogy a tanfolyam sikere érdekében megkeresést intéz a belügyminiszterhez, a földmívelésügyi miniszterhez, előadások tartására fel fogják kérni Széchenyi Aladár grófot, Mezey Gyulát, Németh József dr.-t, Nagy Emilt, Emödy Józsefet, Molnár Istvánt, a további teendőkké pedig megbizta az igazgatóválasztmány Bernát Istvánt és Meskó Pált. A mezőgazdasági érdeklépviselet kérdésében Oserny Karoly, Löherer Andor, Kodolányi Antal, Meskó Pál, Németh József és mások hozzászólása után kimondotta a választmány, hogy az érdeklépviselet megvalósítását szükségesnek tartja, ebben az értelemben felterjesztést intéz a földmívelésügyi miniszterhez, amelyben helyesnek véleményezi az eddigi tárgyalások alapjául szolgáló Rubinek-féle javaslatot. Az igazságügyminiszter Homestead tervezetét Bernát István igazgató ismertette, többek hozzászólása után határozatba ment, hogy kisebb bizottságot küldenek ki, amelynek kötelessége lesz konkrét javaslatot terjesztetni az igazgatóválasztmány elé. Ugyancsak Bernát István számolt be a kultuszminiszter által egybehívott szabadtanítási értekezletről, melyben a szövetség képvisellete tevékeny részt vett. A választmány örömmel vette tudomásul, hogy Apponyi Albert gróf miniszter a szövetségnek, valamint a szövetség vidéki organumainak a szabadtanítási akcióban előkező szerepet szánt. Végül intézkedett a választmány, hogy Károlyi Sándor gróf népies nyelvben Schandl Károly által megírott életrajza éppen azoknak a köröknek tétessék hozzáférhetővé, amelyeknek ez a munka szánva van.

A Fejérvármegyei Gazdatiszti Kör folyó hó 7-én Székesfehérvárott igazgatóválasztmányi ülést tartott Lintner Sándor elnök elnöke alatt. A választmány tudomásul vette titkár által a kör hivatalának nyári működéséről, valamint a tagsági ügyekről és a pénztár alapotáról beterjesztett jelentését. Elhatározta, hogy f. évi december hó 12-én Székesfehérváron intelligens gazdák részére szakelőadást rendez és az előadások megtartására Kerpely Kálmánt, a debreczeni gazdasági akadémia igazgatóját és Szilárd Gyulát a gr. Esterházy-féle csákvári földmívelőiskola tanárát kéri fel. — A jövő év január havában vitaülést, februárban a Mezőgazdasági Muzeum, a képviselőház, a tőzsde megtekintése céljából Budapestre kirándulást rendez, évi rendes közgyűlését pedig márczius hóban fogja megtartani. A választmányi ülés még több fontos ügy elintézése után véget ért.

A Veszprémvármegyei Gazdasági Egyesület folyó évi november hó 10-én választmányi ülést tartott Hunkár Dénes főispán elnöke alatt. Ügyvezető-titkár bejelentette, hogy a földmívelésügyi kormány a háziipari tanfolyamok rendezésére 2500 K. segélyt adományozott, mely összegből öt községben rendez az egyesület hat hétre terjedő kosárfonó háziipari tanfolyamot. A népies gazdasági előadások tartására 1400 K. segélyt adott a kormány. Az egyesület a vármegye 20 községében fog népies gazdasági előadást tartani.

A Veszprémben állomásozó honvédparesnoksággal egyetértve elhatározta az egyesület, hogy a honvédelegységnek három hónapon át

sorozatos gazdasági előadásokat tart, az előadói sok tartásával *Kajdacsy* Endre gazd. egyesület-titkárát és *Havas* Jakab törvényhatósági állatorvost bízta meg a választmány.

Szentgál község új vásártartási jogért a kormányhoz 2 új vásár iránti kérvényét az egyesület nem véleményezte, amennyiben a vásártartások szaporítását közgazdasági szempontból ellenzi. Almádi községnek a fürdőevad alatt kérelmezett betivásár iránti kérelmét a balatoni fürdő fejlődése érdekében megadandónak véleményezte a választmány.

A megüresedett alelnöki állásra *Magyar* Károly dr. földbirtokost, két igazg.-választmányi tagsági tisztségre *Csikvándi* Ernő földbirtokost és *Rünprcht* Antal dr. püspöki jószágkorm. titkár jelölte, illetve javasolta a közgyűlésnek megválasztásra.

A mezőgazdasági kamaráról szóló törvényjavaslatot részletes megvitatására és kidolgozására az OMGE. kebelében alakuló bizottságba *Hunkár* Dénes főispánt, egyesületi elnököt küldte ki a választmány.

A Fejérvármegyei Gazdasági Egyesület folyó évi november hó 9-én délután 10 órakor Székesfehérváron a Fejérvármegyei Takarékpénztár tanács-ermében ig.-választmányi ülést tartott *Esterházy* László gróf elnököje alatt. A választmány elhatározta, hogy átiratban felkéri a vármegye törvényhatóságát, hogy készítsen szabályrendeletet arról, hogy a munkaadók munkásoknak pálinkát csak kismértékben adhassanak (nap nkont 1 deczi reggel és délben félliter bor). Elhatározta, hogy a tél folyamán Csákváron és Gyúrán 6-6 hétig tartó háziipari tanfolyamokat fog tartani. A székesfehérvári 17-ik honvédezd legénysége részére tartandó gazdasági előadások programját megállapította. A mezőgazdasági kamaráról alkotott törvényjavaslat bizottsági tárgyalására pedig az egyesület képviselőiben *Koller* Pál alelnököt küldötte ki.

A választmányi ülést követte az egyesület 6-szi rendes közgyűlése *Esterházy* László gróf elnököje alatt. A közgyűlés egyhangulag elfogadta *Armos* Jenő titkár által beterjesztett 1909. évi költségvetési iratát és munkaprogramot. Megválasztotta az elnökséget és ig.-választmányt 1909-1911-ig tartó 3 évi időre. A választás egyhangú volt; eredménye a következő: elnök *Esterházy* László gróf, másod-elnök *Koller* Pál, alelnök *Detrich* Zsigmond v. *Végh* István, ügyész *Szűts* Andor dr., pénztárnok: *Baly* Kálmán, *Burchará-Béla*váry *Rezső* dr., *Csontos* Andor, *Czirák*y Antal gróf, *Dieballa* György, *Édes* István, *Esterházy* Móricz gróf, *Farkas* Gyula, *Fantus* Fülöp dr., *Fidh* György dr., *Fráth* Pál báró, *Gromonn* Lajos, *Grieboch* Viktor, *Grünfeld* Jakab, *Gyapay* Pál, *Huszár* Ágost, *Hübner* Károly, *Károly* János, *Kenessey* Gyula, *Kenessey* Lajos, *Kluze* Ferencz, *Koller* Tivadár, *Kálmán* Vince, *Köhler* Albert, *Lintner* Sándor, *Leopold* Lajos, *Meszlényi* Pál, *Meszlényi* Benedek, *Mannorff* Géza báró, *Nádasdy* Tamás gróf, *Pajzs* Gyula dr., *Rosenfeld* Henrik, *Sádra* Gyula dr., *Szabó* Sándor, *Schikl* Emil, *Széchenyi* Viktor gróf, *Szűts* Jenő, *Szöll* Lajos, *Székalla* Ferencz, *Vértessy* Lajos, *Wertheim* Armin, *Wolff* Károly, *Zichy* Aladár gróf, *Zichy* János gróf (nagyvári), *Zichy* Rafael gróf Számvizsgáló bizottság: *Dieballa* György, *Wertheim* Armin, *Szűts* Andor dr. Az OMGE. közgyűlésén képviselők: *Esterházy* László gróf, *Armos* Jenő.

A választás eredményének kihirdetése után *Esterházy* László gróf elnök meleg hangú köszönetet mondott a közgyűlésnek az iránta újból megnyilvánult bizalomért és biztositotta a közgyűlést, hogy miként a múltban, úgy a jövőben is, a gazdasági egyesület fevirágoztatása forja legfőbb feladatát képezni. Utána *Detrich* Zsigmond újra megválasztott alelnök mondott köszönetet a bizalomért a közgyűlésnek. Az ülés déli 12 órakor véget ért.

A telivér angol ló, mint hazánk köztenyésztésének regenerátora.

Hammersberg László ur, orsz. képviselő és az abauj-torna-megyei lótenyésztési bizottság elnöke, lapunk f. évi 84. számában „Lódíjazások Abauj-Torna megyében” című közleményünkre, a következő levelet intézte hozzánk:

Tisztelt Szerkesztő Úr!

Tulajdonképpen meg kellene köszönnöm, hogy azon jelentésemet, mely a vezetésem alatt Abauj-Torna vármegyében a folyó évben megtartott s immár 14-ik esztendeje ugyanazon anyagi eszközökkel és ugyanazon, szorosan meghatározott szabályok szerint intézett lótenyésztési jutalomdíjazásokról szerkesztettem és saját illetékes hatóságaimhoz intéztem, lapjában, *bő kivonatban*, közölni méltóztatott.

De hát a kivonatos sajtószerű dolog. A lapszerkesztés titkaiban járhatlan, laikus egyén, amikor azt képzei, hogy valami praktikus téren, nagyobb mennyiségű pontos és pozitív számadatot tesz közzé, minden szakértőnek hozzáférhetővé és ezen adatokból jóhiszemű, legalább szubjektíve helyeseknek vélt következtetéseket von le, úgy látom, kiteszi magát annak, hogy a pozitív és bizonyító erejű számadatok egy része a kivonatos rostáján áthull, a következtetés alapjaiban ily módon hézagok szándékosan készíttetnek, ezeken a réseken azután beférkőzik a kritika s elsősorban a lap kebelbeliinek valamelyike, souveraine itélkezik eleve, holtak, elsősorban a szerencsétlen beküldő összes okoskodása fölött és mindenesetre tiszteletreméltó, hivatásos pozíciójának magaslatáról részesei őt, az egész olvasóközönség előtt, a leleczkésztetés épületes műveletében.

Úgy látszik, én is így jártam.

Eszembe sem jut e bevezetés által a kritikát, az ellenvéleményt csak legkevésbé is kifogásolni. Hiszen erre mindenkinek, aki a közügyek valamely részének intézése terén működik, el kell készülnie.

De azt talán mégis szabad kívánatosnak jelezni, hogy a kritika mindenekelőtt azon számszerű, hiteles adatokkal szemben állítson ugyancsak hiteles és számszerű adatokat, a melyekre a lekritizált fél a maga megtámadott véleményét alapítja, de még ezen felül is, hogy a kritikus a lényeges számadatokat el ne durjja. Szerény nézetem szerint e nélkül az ellenvélemény pusztá állítás színezetével bír és nem fogadható el a további diszkusszió és a kívánatos kölcsönös megértés, a fogalmak tisztázódása alapjául.

Például a jelen esetben én pontos, hiteles, bizottságilag konstatált számadatokat tüntettem föl jelentésemben. A számadatokat 136 egyedről vettem.

Elárulhatom, hogy ugyanazon természetű számadatok az abauj-tornavármegyei lódíjazásokról, 14 évfolyamból, mintegy 1700-1800 egyedet illetően állanak rendelkezésemre. Azt hiszem, ez már elég tekintélyes mennyiség arra, hogy azokból egy bizonyos szabályszerűsége lehessen következtetni.

Ha ezekkel az adatokkal szemben, hasonló számu, nem kevésbé hiteles, más számadatok állítottak volna föl, amelyek az én adataimból vont következtetéseket megdöntik, vagy legalább meggyöngítik vala, — én volnék a leg-hálásabb, mert tanulnék, okulnék s talán belát-nám tévedésemet, amit szívesen és fenntartás nélkül teszek meg, de csakis pozitív és objektív bizonyítékok alapján.

Ha állanának ilyenek az én igen tisztelt bírálónak rendelkezésére, igen kérem, ne titkolja el az érdeklődők elől. Én a magaméit részben közreadtam s a többivel is szívesen szolgálok.

Mi körül forog hát a már majdnem unalmas válogatás kérdése? A körül: lehet-e alkalmas a magasvérű ló általában a mezőgazdasági használatra is, vagy — másképp formulázva — helyesen eszelecszik-e, aki az országos, különö-

sen a népies lótenyésztésbe fokozott mértékben viszi belé a vért.

Ha az én igen tisztelt bírálóm *M. T.* ur szíves figyelmére méltaita azt a szerény irodalmi működést, a melylyel már körülbelül 12 éve a „Vadász- és Versenylap”, a „Köztelek”, a „Sportélet”, a „Magyarország” hasábjain néha igyekeztem, fogyatekos tudással ugyan, de mindenesetre jóhiszemű szándékkal az országos lótenyésztés ügyét, — hogy úgy mondjam, — tudományos téren is szolgálni, — talán észre kellett vennie, hogy én egy réges-régen megalakított s talán már az unalomig pertraktált véleményem erősítéséül hoztam föl újabb bizonyítékokat lebirált jelentésemben.

Nem is szándékozom a kérdést ismét tárgyalni. Amit a hippológia és ennek segédtudományai, élettan, statisztika, konkrét és mindenki által kézzelfogható és személyes meggyőződés útján ellenőrizhető tapasztalat, hazai és külföldi példák, elismert hippológiai tekintélyek közleményei és adatai nyomán, nézetem támogatásául amaz említett közleményekben és polemikámban felhozhattam, azt mind közreadtam s valóban csak vétekeztem a szakemberek irányában, ha ismételném azokat, amiket minden valódi hippológus tud. E kérdésben nézetem az, hogy az az életerő, az a vitalitás, az az izomerő, a csontozatnak az a konzisztenciája, az az arány, amelyekben a csontozatnak már pusztá volumenje is a testsúlylyal áll, a légző és emésztő szerveknek az a fokozott kifejlődése s mindezek végső, praktikus eredményeként az a tőrölő mozgás, kitartás és tartósság, amely mint fajtát, törzset elsősorban az angol telivért és ennek közvetlen vagy közvetett leszármazóit — utóbbiakat persze *átlag* a vérszállal fogó arányban — jellemzi s amely tulajdonságok fajilag fixirozott összességét nevezi a tudomány és a konvencionális szóírás *vérnek* — a huszterkező terepmától eltekintve — minden, a lónak rendelt használati téren csakis előny, tehát a mezőgazdasági használatban is.

Igen! szól az ellenvetés, de hát a „temperamentum” és a „massza”.

Hát ha azt állítaná valaki, hogy az idegrendszernek az az izgékonyasága, amelyik a versenyre idomított lónál egy bizonyos fokig és tekintet nélkül származására, egyénileg *töbnyire* kifejlődik (mert bizony legelsőrendű versenylovak is szoktak fleigmatikusak, sőt lusták lenni), kívánatos a gazdasági lónál, vagy gyakorlatilag kifejezve, ha valaki azt állítaná, hogy a legjobban fog szántani, boronálni, hordani, gépet huzni olyan ló, melyet a verseny pályáról fognak igába, akkor lehetne mondani, hogy az ilyen magasvérű ló nem használható a gazdaságban. De ilyet senki sem állít, daczára a szórványosan előforduló kedvező példának. Nem is ez a tétel. Hanem az, hogy — egyedi tulajdonságoktól eltekintve — nincs az a magas származású ló — s itt a dolog természeténél fogva leginkább a magas tenyésztett angol félvérrel lehet szó — amelyet szűrtése pillanatától céltudatosan nevelve, takarmányozva, szoktatva, hasonló temperamentumu lóval párba fogva ne lehetne igában használni, *ami a vérmérsékletet illeti*. Csökönyös, rugós, ijedős, rosszakaratu példány pedig *egyedileg* éppen úgy akad a pinzgau vagy Nonius előkelő nemzetségeiben, mint bármely más fajtában, a különbség csak az lévén, hogy az utóbb említett előkelőségek el nem ragadnak. Nem azért ám, mert nem vállalkoznának erre, hanem azért, mert a szegény párák nem birnak.

Az ellenvetések másik nagy jelszava a „massza” amelyik tagadhatatlanul előnyös, sőt szükséges a mezőgazdasági lónál.

S itt jutottam el ahhoz az okhoz, mely arra készítet, hogy reagáljak *M. T.* ur megjegyzéseire. Jöjjünk előbb tisztába azzal, mi legyen az a massza, amely az igáslónál szükséges és milyen természetű legyen az.

A tömeg tudvalevőleg a mechanikai hatásnak, az erőművi eredménynek egyik tényezője. De

csakis egyik. A másik a presszió, vagy köznyelven szólva, az erő. Erő nélkül a massa nem előny, de hátrány, fölösleges teher. Erőt pedig csak a vér adhat, mert hisz amit a ló fajtainál „vér“-nek mondunk, az a szó betűszerint értelmében erő és csakis erő.

Milyen legyen hát az a „nehéztestű“ ló, amely olyan nagyon kívánatos. Csak nem talán az az önmagával tehetetlen, a lágy talajban sajátságosan alatti térdig süppedő, a kikészülődésben azonnal kimerülő, lassan, lustán mozgó, rövidet lépő, laza izületei miatt csak kissé nyálkás, csuszós uton azonnal elfáradó, kifulladás, kis mellkasban kis tödővel, hájas légzőszervekkel, a testsúlyjal arányban nem álló és laza csontozattal bíró nyugati ló, amelynek takarmányüksége már csak az önfenntartás mérvéig is exorbitáns nagy, hát még a munkaképesség fenntartása mérvéig!

Ugyebár, hogy nem? No már pedig azok a méreتي számadatok, amelyek ki nem hullottak a „kivonatolás“ rostáján, már is bizonyítják — és ezek ellenében pozitív bizonyítékot s nem szóbeszédet kérek — hogy a legmagasabbvértű félvéreke is bele lehet nevelni még a népies lótenyésztésben is a teljesen elégséges és mert magas vértű, hát reális, hasznavehető masszát, sőt éppen azok a nagymennyiségű számadatok, amelyekre hivatkoztam, abszolút bizonyítják, hogy a tenyészállatok egyedileg helyes megválasztása mellett tényleg belé is nevelődik, ugyszólván automatické, pár generáció alatt.

Ha jelentéséből a lap ki nem selejtezte (pardon, *kivonatolta*) volna a díjnyertes csikók sorozatát, magassági és övméreti megválasztási adataival, a lap közönsége is olvashatta volna a többek között, hogy: angol telivér mének után nevelt *paraszteszikók* és lovak között volt 2 éves 163 cm. magas, 179 cm. övméretű, ugyancsak 2 éves 163 cm. magas, 185 cm. övméretű, szintén 2 éves 168 cm. magas és 185 cm. övméretű, 3 éves 170 cm. magas és 186 cm. övméretű, szintén 3 éves 170 cm. magas és 192 cm. övméretű, 4 éves 169 cm. magas és 185 cm. övméretű.

A telivérhez legközelebb álló, magas félvértű mének csikóira vonatkozó számadatok is tulon tulnyomólag ilyen példákat mutatnak jelentésem kihagyott táblázatában.

Ha ez nem elég massa a népies tenyésztésben és mezőgazdasági használatra, akkor megvallom, nem merek tovább polemizálni e téren, mert akkor én nem vagyok tisztában a lovat illetőleg a massa fogalmával.

Hogy egy pillanatnyira elkalandozzam a saját s idézett „jelentés“-em keretétől, egy szerény kérdést bátorodom az igen tisztelt M. T. urhoz intézni a következőkben:

Vajjon van-e mezőgazdasági czélok számára elég masszája az olyan igen magasvértű félvér lovak, amelyek 120 kilogrammal a hátán, ugy, majdnem egy szuszra, 1—2 perces 2—3 pihenővel 25 kilométert vágtaik?

Hát az ez évben is még a versenypályán szerepelt *Rother Stall, Nugomorv, Faras* (hirtelen ez a 3 telivér versenyló jut eszembe) bir-e elég testtömeggel arra, hogy — minden más tényezőtől eltekintve, most csak a testtömeg kérdését tárgyaljuk — igába méltán volna fogható. Vagy talán még a megtekintésre sem találja méltónak az ilyen példányokat?

Nyugodt öntudattal mondhatom és a meggyőződés megszerzése végett ezennel meghívom M. T. urat, de bárkit is Abaujba a jövő évi lódíjazásokra, hogy be van bizonyítva szemmel láthatólag, kézzelfoghatólag, hogy a legnemesebb vér adja meg a népies lótenyésztésben is a teljesen megfelelő testtömeget, de persze az egyedileg is megfelelő alkatu magas- és legmagasabb vértű mén.

Ha azonban az ember igasló alatt nem lovat, de valami más képzel, ha lótló kívánja azt az abszolút lehetetlenséget, hogy teljesen pótolja a nemes magyar ökröt a maga speciális hasznavehetőségében, azt a gazdasági nehéz munkaerőt, amit nem pótol semmi s amit kiveszni engedni és nem minden áron fenntar-

tani valóságos bűn a nemzetvagyon s főleg azon középirtokos-osztály irányában, amelyik nem szánthat gözzel, akkor én bevonom a vitorlát, mert erre a tέρre csak akkor követhetnek bárkit is, ha fejemet azon probléma megoldásán törném, miképp teremhetne a bodzafán körte.

Hammersberg László.

A kifogásolt közleményt én irtam és így nezem kell megadnom arra a kellő felvilágosítást. E válaszómban mellőzni kívánok minden polemikát és egyszerűen a czikkirő ur által fölvetett kérdésekre reflektálok. Az ezekre adott feleleteimben egyszerűen a meggyőződéseimből eredő nézeteimet adom elő és a t. olvasóközönségre bízom annak elbirálását, hogy melyikünknek van igaza?

Mielőtt azonban az egyes tételre válaszolnék, a lovak köztenyésztésére vonatkozó nézeteimet kell röviden előadnom, mert hiszen ezekből indul ki egész érvelésem. Nézetem és meggyőződéseim szerint a köztenyésztés fogalmába tartozó birtoknküli és kisbirtokos lótenyésztőknek — akik t. i. saját mént nem tarthatnak és így akár állami, akár magán mént kell közösen használniok — jó igaslóra van szükségük, amelylyel földjüket jól megművelhetik és amelyet igavonó fuvarozásra is használhatnak. A sport- és luxus-, valamint a katonalovak nevelése nem rentabilis a kisgazdaságban, mert azok felneveléséhez és kellő értékesítéséhez a kisgazdának se anyagi tehetsége, se tudása nincs. Erős jármosökröt nem tarthat, mert azt pénzért fuvarozással kellőképpen ki nem használhatja, holott az 5—10 holdas gazdának a fuvarozással kell kikeresni az abrakot. Különbösen is jó munkabíró, edzett, magyar fajta jármosökröt csak legelőn nevelhet, amilyen ma már nem sok helyt találkozik, ellenben jó, nehezebb fajta igaslóval istállón is. Ilyen jó, nyugodtabb vérmérsékletű igaslóra van tehát a kisgazdának szüksége, amelyet éppen e nyugodtabb vérmérséklete folytán könnyebben felnevelhet, könnyebben betaníthat és úgy földje megmunkálásában valamint az igás fuvarozásban jobban kihasználhat és könnyebben értékesíthet, mint a jármosökröt, vagy pedig a temperamentumos magas félvér lovat. Ezt a tenyészirányt látjuk érvényesülni az összes nyugat-európai államokban, ahol a mezőgazdasági használatra fektetik a főszűlőt.

Az hiszem és úgy tudom, hogy e meggyőződésemet a mezőgazda-lótenyésztők nagy része osztja és hogy a nagybirtokosok, valamint a legjobban gazdálkodó hazai német gazdák is javarészt az ilyen igasló tenyésztésére törekkeznek. Természetes dolog, hogy e modern törekvés merőben ellenkezik az állami lótenyésztés mai irányzatával, mely éppen a köztenyésztésben, elsősorban a hadsereg részére szükséges könnyebb remonta-lovak tömeges előállítására törekszik. A hadsereg és a mezőgazdaság érdekei itt tehát keresztezik egymást, a mezőgazdákban azonban természetesen az igaslótenyésztés előmozdítására és fejlesztésére kell törekedniök.

Ezek előrebocsátása után most már áttérhetek a czikkirő ur által fölvetett kérdésekre, állításokra és szemrehányásokra, tételszerűen tárgyalásúra.

Adatok kihagyása. Leleczkéztetés. A hozzánk beérkező szakközleményeket, szakrovatvezetőinkhez küldjük elbirálás végett. A tenyészkiállítás, díjazási stb. jelentéseket azonban magunk dolgozzuk fel, esetleg rövidítjük és kommentárt fűzünk hozzá, legjobb belátásunk szerint. Tenünk kell pedig ezt azért, mert e jelentések szövegszerű leközlésére elegendő terünk nincs és mert az e jelentésekben rendszerint annyira túltengő személyi kultuszt is korlátoznunk kell.

A jelen esetben a czikkirő ur küldött be részletes jelentést az abaujtornamegyei idei lódíjazásokról, amelyhez csatolva 136 drb ló birálási adatait, legalább is lapunk egy oldalára terjedő kimutatásban. E jelentést — éppen az abból levont következtetések érdekessége miatt

— magam kivonatoltam és ismerttettem. A táblázatos kimutatást természetesen egész terjedelmében nem hozhattam, mert hiszen akkor minden tenyészállatvásár és kiállítás rendezése követelhetné az összes birálási adatok közlését, ami utóvégre is képtelenség. Lelkiismeretesen összegeztem mégis e kivonatban e számszerű adatok végeredményeit és a jelentés irójának az eredményekből levont következtetéseit ugyszólván szó szerint idéztem. A közlemény helyes értelmezése és ismertetése dolgában tehát vád engemet nem érhet.

A közleményhez kommentárt irtam, amelyben a czikkirőval szemben, saját meggyőződésemet adtam kifejezést. Tettem pedig ezt azért, mert e jelentés következtetéseivel országos lótenyésztésünk olyan iránybani fejlesztését javasolja, amelyet én határozottan helytelennek tartok. Ehhez pedig minden gazdának és ezek közt csekélységemnek is van hozzászólási joga. Ez azonban egyszerű véleménynyilvánítás volt, higgadt és tárgyilagos módon megírva, nem pedig „leleczkéztetés“, aminek a levél irója minősíti. A „leleczkéztetés“ tendenciája az ő levelében sokkal inkább megnyilvánul, a kérdés fölött azonban egyszerűen napirendre térek.

Számszerű adatok lóméretekről. A czikkirő ur 14 év folyamán szerzett tapasztalataiból körülbelül 1800 darab ló vizsgálatán állapítja meg az angol telivér mének rendkívüli átörökítő képességét a hatalmas testarányok fejlesztésében. Ebből arra következtet, hogy a köztenyésztés leghivatottabb regenerátora csak az angol telivér lehet, mert ez örökíti át utódaira a legnagyobb munkaképességet. Hát én e tételék igazságát kétségbe egyáltalában nem vonom, mert hiszen az angol telivér egyike a legjobban kitenyészített constans, vérszilárd fajtáknak. Hogy testtömegéhez képest az angol telivérnek vannak a leghatalmasabb méretei, az is rég ismert dolog. Ebből azonban még nem következik, hogy ez átörökítő képesség és hatalmas méretek dacára éppen a telivér angol futómén volna a köztenyésztésben szükségelt igaslóval előállítására a legalkalmasabb tenyészanyag.

Használható-e a magas félvér ló igádsra? Okkal-móddal könnyű igára igen. Csak hogy éppen jó kocsis, sok türelem és kitarás kell hozzá. És amellet megfelelő kímélet. No már most, hogy a kisgazda, akinek a legtöbb esetben csak két ló van, azokkal kénytelen minden nehezebb talajmívelési és fuvarozási munkát végeztetni, a temperamentumos ló kezeléséhez maga sem ért és kocsisa sincs hozzá, hogyan fogja az ilyen magas félvért jó igaslónak kinevelni, azt bajosan lehet megérteni. De nem is igen törekszik arra, mert e jól sikerült vérbeli lovat idejében eladja, az ilyen parádés ló nem az ő nyájába való. Ha pedig a vérbeli csikó nála elnyomorodik — ami elég gyakori eset — akkor az igaslónak sem való.

Temperamentum és massa. A massa szükséges voltát az igás lónál maga a czikkirő ur is elismeri, de csak úgy tartja ezt megfelelően értékesíthető tulajdonságnak, ha megfelelő erő is járul hozzá. A temperamentumot illetőleg pedig beismeri, hogy a telivér angol futóiban sok az ideges ló, mely mint ilyen, igázásra nem való, de vannak hatalmas testű, flegmatikus, sőt lusta telivérek is, amint hogy a nehezebb félvér és nőri lovak között is akadnak csökönyös, hasznavehetetlen dögök.

Mindaz állításainak helyességét készséggel elismerem. Most jön azonban a végkövetkeztetés, hogy a köztenyésztésben a megfelelő masszát, testtömeget, a magasvértű ménnel kell megadnunk, mert így pár generáció alatt, a köztenyésztésben erős testalkatu és nagy munkabírásu lovat nevelhetünk.

Én lényegében legalább így értelmezem a czikkirő ur végkövetkeztetését és elméletileg nem is tartom azt kifogásolhatónak. Csak hogy a gyakorlatban másként alakul a dolog.

A kisgazda kanczája csikójának testarányait mindenesetre javíthatjuk a telivér vagy magas félvér mének alkalmazásával, föltéve, hogy a

gazda nem sajnálja a csikótól a zabot, 4 éves koráig kiméli azt, amely alapföltétele a nemesítő hatás érvényesülésének. De száz közül hány kisczarda bírja megadni ez alapföltételeket? S ha megadta, a javult testalkathoz kap annyi temperamentumot, amennyivel nem bír megbirkózni s ha arra képes, nem igáslónak használja azt, hanem jó áron eladja mint luxuslovat. Igaz, hogy pár generáción át a magasvérű ménektől származó kanczáival kiváló testalkatu és amellet nagy erőbifejtésre képes loányagot nevelhetne, de ehhez kitartás kellene, ami nincs és ennek híján egy nemesített igásló állomány létesítése a köztenyésztésben csak úgy volna lehetséges, ha a kisczardák arra kötelezhetnének, hogy a nemes méntől származó kanczákat, saját tenyésztésükre tartják vissza. A tulajdonjog illetően korlátozása pedig bajos dolog, enélkül pedig a köztenyésztés loállományának nemesítéséről szó sem lehet.

A második gyakorlati akadály, hogy a telivér ménnek között a köztenyésztés javítására már csak a mustrája kerül. Amely testalkatra és téteményképességre nézve valamire való, azt a telivér tenyészetek foglalják le. Szintugy a kisbéri állami és más hírneves magánménések magasabb félvér ménjeit.

Már csak e két okból kifolyólag is képzelésnek tartom, hogy a telivér ménnek alkalmazásával, a köztenyésztésben egy javított igáslóanyagot létesíthetünk.

A cikkirő urnak azon tapasztalata, amelyet 14 éven át 1800 db ló vizsgálatánál szerzett a telivérek nemesítő hatásáról, nagyon gyenge bizonyíték. Gyenge pedig azért, mert e díjazásokra csak a legjobb gazdák vezették elő lovaikat. De tetszett volna megvizsgálni a legalább tizszer annyi nem díjazott, illetőleg elő nem vezetett csikókat, megállapítani a telivér és félvér ménnek után ellési százalékot, a megyebeli loállományban 14 év előtti és mostani anyagát és akkor aztán megállapíthatná a telivér és magasfélvér ménnek nemesítő hatását. Abból, hogy néhány száz tehető gazda loállománya nemesül, a telivéreknél a köztenyésztés javítására gyakorolt hatását biztosan megállapítani még nem lehet.

A köztenyésztés nem arra való, hogy abból telivér mén alkalmazásával egy kiváló igáslófajtát kitenyészünk. E célú legrövidebb uton csak a már igázási célra kitenyészett félvér és nőri mén alkalmazásával érhetjük el. És bizonyára az a cél vezette az államot is a hírnevesebb mezőhegyesi félvér fajták kitenyészésénél, hogy a használati célnak megfelelő tenyészanyagot bocsáthasson a köztenyésztés rendelkezésére. Akik a törzseket tartották a köztenyésztés javítására, amiben igazuk is volt.

Fölvetette a cikkirő ur ez alkalommal a magyar fajta gulyabeliőkör tenyésztésének kérdését is. Erről azonban egy más alkalommal beszélhetünk.

Mindezekkel nem kisebbítem a cikkirő urnak a lótenyésztés terén szerzett kiváló és elismert érdemeit. Csak azt akarom igazolni, hogy az ellentábor véleményének, mely a flegmatikus, nehezebb testű igáslóvak tenyésztését sürgeti, szintén megvan a maga jogosultsága.

Matlaskovszki Tüdé.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:	
Az OMGE. közleményei	Oldal 2487
Közgazdasági szakosztály ülése	2487
Megjegyzések a földmivelésügyi tárcza 1909 évi költségvetéséhez	2490
Mezőgazdasági érdekképviseletről	2496
A telivér angol ló, mint hazánk köztenyésztésének regenerátora	2498
Gazdatársadalmi mozgalmak	2497

Vegyések		Oldal
Személyi hir. — Gépbemutató Szatmár megyében. — Czukorrépatermesztők akciója. — Községi legelők államsegélyvel. — Háziipari tanfolyam. — Gazdasági dátumok	2500	2500
Érteskedelem, társas.	2501	2501
Szerkesztői üzenetek	2502	2502

Személyi hir. *Rubinek Gyula*, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatója, folyó hó 13-án kététi tartózkodásra Olaszországba utazott, hogy a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet f. hó 26-iki első közgyűlésén az OMGE. képviselőiben részt vegyen *Rubinek Gyula* e hivatalos útját egyúttal felhasználja Olaszország mezőgazdasági intézményeinek tanulmányozására és a római intézet vezetőivel való közelebbi érintkezésre, aktuális agrárpolitikai kérdésekre vonatkozó eszmecsere. Ugyancsak a Nemzetközi Intézet közgyűlésén Rómába utaztak a magyar kormány képviselőiben *Miklós Ödön* főrendiházi tag és a Magyar Gazdaszövetség képviselőiben *Bernát István* országgyűlési képviselő, a Gazdaszövetség igazgatója.

Gépbemutató Szatmár vármegyében. A Szatmárvármegyei Gazdasági Egyesület október hó 31-én gépbemutatót rendezett. Napjainkban, amikor a gépeknek oly nagy jelentősége van, a közérdekelt szolgál minden gépbemutató és pedig sokkal inkább a gépbemutató, mint a verseny, mert az utóbbinál esetleg mellékkörülmények is érvényesülhetnek, melyek a gazdát gátolják abban, hogy a saját viszonyainak szempontjából alkossa meg bírálatát. A gépbemutató kizárólag a gazda érdekeit tartja szem előtt, míg a versenyek elsősorban a gyárosé. Azért is emlékezünk meg terjedelmesebben a bemutatókról. Ily elvek alapján folyt le a vetési gazdaságban — számos hazai gépgyáros részvétele mellett — a gépbemutató. A nagyszámú egybegyűlt társaság — köztük számos kisczarda — a különböző ekék munkáját bírálta munkaképesség szempontjából, arányban az igavonó munkaerővel, mely szerint ugyanolyan viszonyok között 1 dm² föld kiemelése — erőmérő szerint — szükséges *Fehér-féle* 8 vasu ekénél 43.1 kg. vonórú, *Kühne-féle* (J. W. Jurenák) ekénél 39 kg., *resiczai* 10-es 1 vasu ekénél 39.12 kg., *Fehér-féle* kettős ekénél 31.2 kg., *resiczai* kettős ekénél 27.1 kg., a *resiczai* egy gerendelyre szerelt kettős ekénél 50.8 kg. Ezen adatokból kitűnik, hogy ugyanolyan munka teljesítésére az egyvasu *Kühne-féle* Jurenák-ekék, a kétvasunál pedig a *Fehér-féle* eke a legkönnyebb munkát végezte a legkönnyebben. Ugyanez alkalommal folyt le a tengérszántépgépek bemutatása. A *Nicholson-gyár Ásványi-féle* cséplőgép dobjára alkalmazható szántépgépek ideálisan tökéletes munkát végez. Bámulatos gyorsasággal zuzza össze a beléje dobott szarát, répát, tököt s mint egyöntetű takarmány jön ki. Napi munkaképessége 500 q. A gép gőzhajtásra van berendezve. A *Kühne-féle* „Tornadó” szántépgépe szintén tökéletes munkát végez, gőzjárgány- és kézierőre van berendezve. Napi munkabírása 100—250 q. A mai takarmányszűk világban nagyjelentőségűek e szántépgépek, főképp, mert — a *Kühne-rendszerűek* — kisczardák is beszerezhetik.

Czukorrépatermesztők akciója. A cukorrépatermesztők orsz. szövetségének keretében a múlt év folyamán megalakult „*Szerencsvidéki körzetének*” szabolcsvármegyei termesztoi felhívást intéztek a cukorrépatermesztők-höz, amelyben a termesztoiket arra szólítják föl, hogy egy időben lejáró szerződéseket kössenek és amennyiben a szabolcsvármegyei termesztoik szerződése 1908-ban és 1909-ben lejár, csakis egy évre szerződjenek a szerencsi gyárral és csak akkor, ha a mozgalom vezetője, *Setáray Sándor* gróf, valamint a körzet megbízottai a gyárral folytatott tanácskozások alapján elért eredményeket közhírré teszik. A felhívás figyelmezteti a termesztoiket, hogy a mostani körülmények között a cukor árának

fokozatos és tartós emelkedésére van kilátásunk, ami a prémium kérdését teszi fontossá; másrészt pedig utal a szárított szeletekre, amelyek beszerzési feltételei a czukorrépatermesztés létjogosultságát és jövedelmezőségét legelsősorban befolyásolják.

Községi legelők államsegélyvel. *Darányi* földmivelésügyi miniszter minden lehetőséget meg akar adni arra, hogy az eddig közlegelők nélkül való községekben legelőterület szereztessék. Közlegelők létesítésének, szerzésének, javításának, berendezésének és felszerelésének segélyezésére és e célra felvett kölcsönök kamatterhének könnyítésére, valamint ezen intézkedésekkel kapcsolatos költségekre az előző évi hitellel szemben ebben az évben 100,000 koronával többet kér a miniszter a törvényhozástól. A tétel növelése az 1908. XLIII. t.-cz. folytán vált szükségessé, amely meglevő közös legelők gazdasági rendezéséről s ahol megfelelő közlegelő hiányzik, e célra alkalmas területek megszerzésére felveendő kölcsönök kamatterhének könnyítéséről, valamint ezen legelőrendezések és legelőszerezések érdekében szükséges tervező munkák díjtalan végzéséről intézkedik s amely törvényvel biztosított kedvezmények engedélyezése iránt benyújtott és kellően indokolt nagyszámú kérvények kedvező és lehető gyors elintézése, vagyis a kedvezmények engedélyezése elől annál kevésbé óhajt a miniszter elzárkózni, mert a legelőkérdésnek sikeres megoldása képezi legbiztosabb alapját annak, hogy az állattenyésztés fejlődését s így az állatállományban fekvő nagy nemzeti közvagyon gyarapodását, valamint a legelőterületek értékek és jövedelmezőségének fokozását biztosíthatjuk. Az előirányzott hiteltől kivételes esetekben ott, ahol a községi pótdadó 50%-ot meghalad és a nép szegénysége beigazolható, az annuitási támogatáson kívül egyszersmindenkorra szóló kisebb segélyt kíván adni a miniszter. A legelőterületen szükséges beruházások a legtöbb esetben nem oly terjedelműek és természetiek, hogy a költségek fedezésére kölcsön felvétele volna szükségessé, hanem azok gyakran a munkálatok előrehaladásához képest egyenlőre évre engedélyezett kisebb segélyekkel is végrehajthatók. A törvény végrehajtásából kifolyólag s általában a legelő gazdasági rendezésével kapcsolatosan bizonyos dologi költségek is merülnek fel, ugymint helyszíni szakértői szemlék, tervezési munkák, valamint a legelőkön szükséges fásítások költségei, amelyek e tételből fedeztetnek.

Háziipari tanfolyam. A Veszprémvármegyei Gazdasági Egyesület elhatározta, hogy öt községben rendez hét hétre terjedő kocsárfonó háziipari tanfolyamot és 20 községben fog népies gazdasági előadást tartani. A Veszprémben állomásozó honvédpáncsokkal egyetértve elhatározta az egyesület, hogy a honvéd legénységnek három hónapon át sorozatos gazdasági előadásokat tart, az előadások tartásával *Kajdacsy Endre* gazd. egyesületi titkárt és *Havas Jakab* törvényhatósági főállatorvost bízta meg a választmány.

Gazdasági dátumok. Allami facsemeték adományozására vonatkozó folyamodványok f. évi december 15-ig terjesztendőek be az illetékes kir. erdőfelügyelőségekhez.

Ménesebeli anyakanczák párosítása: Kisbőren nov. 23—28.

Tenyészállatdíjazások Csikvármegyében: november hó 18-án Madarason, november hó 19-én Gyergyóalfaluban, november 21-én Gyergyóötlygyesen.

Írásbeli ajánlatok beadásának határideje a budapesti közbiztonsági leendő trágyaelővezésre vonatkozólag november 25-én.

Szeszfűzői tanfolyam Kassán gazdatiszték és szeszgyártulajdonosoknak 1909. évi január 5-től 20-ig. Levélbeli bejelentések a gyártulajdonosok és gazdatiszték részéről a kassai m. kir. gazd. akadémiához december 15-ig adandók be.

„A góbé a gazdaságban”. Humoros gazdasági tárczák. *Második olcsó kiadás.* Ára fűzve 1 kor. Utalványon megrendelhető Péterfy Tamás írónál. Budapest, IX. ker., Köztelek.

Ki akar kölcsönt? Aki birtokára jelzálogkölcsönt akar fölvenni, forduljon bizalommal a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetéhez, Budapest, V., Géza-utca 2. szám (saját ház). Az intézet egyaránt ad nagy és kis jelzálogos kölcsönöket, főcélja azonban, hogy a közép- és kisbirtokosokon segítsen, ezért kölcsönöket már 300 K.-tól kezdve ad. Aki súlyos kamatot fizet tartozása után, az intézet olcsó törlesztéses kölcsönével segíthet terhének. Az előző hitelezőket az intézet a kölcsönből fizeti ki s mérsékelt díjért minden a kölcsön körüli teendőket ellát. Kölcsönök a földbirtok fele értékéig engedélyeztetnek. Ha az adós pontosan fizet, az intézet a kölcsönt föl nem mondhatja, az adós azonban tartozását akár egészben, akár részben bármikor visszafizetheti. Parcellázásoknál az intézet minden tekintetben segít. Az intézet egyszálú levélre bárkinek szívesen ad felvilágosítást.

NYILTTÉR.

Megjelent!

RUBINEK GYULA és SZILASSY ZOLTÁN
az O. M. G. E. igazgatója a G. E. O. Sz. titkára
szerkesztésében a

Köztelek Zsebnaptár
1909. évi folyama.

A „Köztelek Zsebnaptár” tizenötödik évfolyama teljesen átdolgozva két kötetben jelent meg. Az első kötet a tulajdonképeni Zsebnaptár, amely a naptári részt, a jegyzéknaptárt és a vásárok jegyzékét tartalmazza; a második kötet, amely szakközleményeket tartalmaz. — A „Köztelek Zsebnaptár” két kötetének ára O. M. G. E. tagoknak és a „Köztelek” előfizetőinek bérmentes küldéssel 4 korona.

Megrendelhető a
„KÖZTELEK”
kiadóhivatalában
Budapest, IX., Üllői-ut 25.

*) E rovatban foglaltakért a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

A kiváló bőr- és Hőműves gyógyforrás

SALVATOR

vessző- és hólyagbajoknál, hólyaggyulladásnál, csukorbetegségben és hurutos bántalmaknál kitűnő hatás.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízforrásokban vagy a Salva-Lipóci Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudóli rakparti 8.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatőzsde.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete gabonaosztályának tudósítása a „Köztelek” részére.)

Az időjárás erősen téliesre változott. Az idő száraz, derült és viszonyítva az évszakhoz, korai a nagy hideg. A vízállási viszonyok rosszabbodtak, a Dunán jégdarabok uszkának és a hajóforgalom teljes beszüntetése a legközelebbi napokra várható.

A világpiacon az irtóirányzat szilárd, amerikai árutulajdonosok tartózkodó magatartást tanúsítanak. Oroszország nem minden részéből jönnek megnyugtató jelentések a vetések állását illetően.

A Balkán-államokban hidegebb idő következett be, a vetések állapota azonban eléggé kielégítő. Olaszországban sokat panaszkodnak szárazságra és mind nagyobb és nagyobb mérvben vételk igénybe a német import. Spanyolországban elég bőséges volt a csapadék, ami az őszi vetések fejlődését elősegítette. Franciaországban a bekövetkezett hideg idő lassítja a vetések fejlődését. Belgiumban szilárd irányzat uralkodott. Hollandiában nagy a szárazság és a hirtelen bekövetkezett hideg idő árt a fiatal buzávetésnek.

Ugyanílyen viszonyok uralkodnak Németországban is, ahol nagyrésze nem kelt ki az elvetett magvak. Az angol piacokról szilárd jegyzések híre érkezik. Franciaországban szintén tartanak attól, hogy az időjárás ártalmára lesz a vetéseknek. Ezen körülmény, valamint a külföldi piacok szilárd hangulata igen élénk üzletmenetet idézett elő a francia piacokon.

A világpiacon szilárd irányzata, valamint az időjárás viszonyok alakulása folytán nálunk is szilárdult a hangulat. A gyenge hozatalok, valamint az árutulajdonosok tartózkodó magatartása az árak emelkedését vonta maga után. Egyik bécsi tőzsdelap szerint az osztrák tartományok részéről a későbbi hónapokban nagyobb-mérvű kereslet nyilvánulása remélhető, amit főleg arra lehet visszavezetni, hogy dacára a fogyasztás kisebb-mérvű csökkenésének, az ideai gyengébb termés még csak ezután fogja valóban éreztetni hatását.

Bár az osztrák terméstarték még eddig nem jutottak nyilvánosságra, kétségtelen, hogy Ausztriában sem fogja elérni a tavalyi eredményt. Indokolt tehát a fenti körülmények folytán a szilárd irányzat.

Az ország egyes vidékeiről, ahol bő termés volt, tehát a Bánáthól oly nagymérvű volt a kínálat július, augusztus és szeptember hónapokban, hogy a készletek ez évben sokkal előbb fognak kifogyni, mint a korábbi években. Más vidékekről, ahol gyöngébb volt a termés, a kínálat természetesen még szorványosabb. A fenti körülményekben leli magyarázatát, hogy külföldi szeb buza is képezte nálunk forgalom tárgyát, aigha valószínű azonban, hogy külföldi gabonára nagyobb mérvű üzletsötések történnek, ha csak a külföldi piacok ár-

jegyzése továbbra is nem tartja meg szilárd jellegét; amidőn a mi búzáink árának is megfelelően kell emelkedni, hogy így a román és szerb buza behozható legyen.

Az egyes gabonaneműekről, valamint azoknak áráiban végbement változásokról napi jelentésünkben számolunk be.

Napijelentés a gabonatőzsdéről.

1908. november 17.

Sok tényező működött közre, hogy a vásárló nagy malmok önként engedélyeztek jelentősen magasabb buzaárakat.

Az erős fagyok, a hajózás tényleges megszüntetése, valamint újabb galicizai és bécsi érdeklődés eladókát követelővé tették és így régóta nem jelezett 23-70 koronás árat, mint legmagasabbat láthatunk elsőrendű áruért.

Igen élénk forgalom fejlődött rozsban is, melyért 20-80 K. fizettek a főváros paritásában. Nyírvideki tételekért, melyek a sziléziai és galicizai viszonylatokra fűarilag előnyösen szállíthatók, még további 15-20 fillért engedélyeznek.

Árpa etető czeleokra 16-40 K.-at ért el, míg jobb minőségűeknél a bécsi vásárral egybehangzóan, gyengébb irányzat mutatkozott.

Tengeri állandóan úgy etetők, mint szeszgyárosok részéről élénk kereslettel találkozik. Budapeston és Kőbányán 14-40-14-50 K.-val fizettek jó időszertintű száraz kocsirakományokért. Nem megfelelő lágy tengeri 13-13-20 K. mellett volt csak elhelyezhető.

Zab nem igen változott 17. és 16 K. közötti ártéket jegyzünk.

A határidőzlet igen élénk és emelkedő volt majd minden árucikknél.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm 80-5 k. 26 K. 70 f., 500 mm. 80 k. 26 K. 70 f., 200 mm. 80 k. 26 K. 50 f., 500 mm. 80 k. 26 K. 70 f., 100 mm. 80 k. 26 K. 50 f., 1000 mm. 79-5 k. 26 K. 50 f., 300 mm. 79-5 k. 26 K. 2 f., 100 mm. 79-3 k. 26 K. 30 f., 1200 mm. 79-5 k. 26 K. — f. felső, 700 mm. 78 k. 26 K. — f. felső, 1000 mm. 79 k. 26 K. 70 f., 500 mm. 79 k. 26 K. 70 f., 200 mm. 79 k. 26 K. 40 f., 100 mm. 79 k. 26 K. 30 f. felső, 600 mm. 78 k. 25 K. 70 f. tiszki, 2000 mm. 78 k. 26 K. — f. felső, 1000 mm. 79 k. 26 K. — f. felső, 60 mm. 75 k. 23 K. 80 f., 60 mm. 78-8 k. 25 K. 80 f.

Fehérmegyei: 200 mm. 78 k. 26 K. 10 f., 200 mm. 78-5 k. 26 K. 10 f., 1100 mm. 78 k. 25 K. 95 f., 300 mm. 77-5 k. 26 K. 10 f., 300 mm. 78 k. 26 K. 10 f.

Pestvidéki: 800 mm. 80 k. 26 K. 30 f., 300 mm. 79 k. 26 K. 30 f., 750 mm. 80 k. 26 K. 20 f., 500 mm. 78 k. 26 K. 15 f., 200 mm. 76-5 k. 25 K. 80 f., 565 mm. 75 k. 25 K. — f. tiszki.

Tolnai: 200 mm. 78 k. 26 K. 10 f., 400 mm. 77 k. 26 K. 10 f., 830 mm. 76-5 k. 26 K. 10 f., 400 mm. 78 k. 26 K. 10 f., 128 mm. 78-5 k. 26 K. 10 f., 100 mm. 77-5 k. 26 K. — f., 100 mm. 78 k. 26 K. — f.

Adai: 900 mm. 76-5 k. 25 K. 90 f.

Bihari: 100 mm. 78-5 k. 25 K. 90 f., 200 mm. 79 k. 25 K. 90 f.

Bánsági: 5100 mm. 78-7 k. 26 K. 50 f.
Bácskai: 1500 mm. 77 k. 26 K. 15 f., 950 mm. 77 k. 25 K. 10 f. tiszki, 1000 mm. 75 k. 23 K. 50 f. tiszki.
D-Bácskai: 2000 mm. 77 k. 25 K. 80 f.
Tiszavidéki: 500 mm. 77 k. 25 K. — f. felső, tiszki.

Nemzetközi gabonapiacz 1908. nov. 13-tól 1908. november 17-ig.

Kelet	Effektív árak										Határidő	Határidős árak					
	Budapest	Liverpool	Wien	Prága	Mannheim	Páris	New-York	Chicago	Buenos-Ayres	Odessa		Budapest	Liverpool	Berlin	Páris	Chicago	
Buza	17	20.00	20.66 ¹	27.10	25.20	25.96	21.86	20.86	18.98	19.34	20.38	Decz.	25.68	20.46 ²	25.80 ³	22.60 ^{1b}	19.84 ³
	13	25.65	20.66 ¹	27.00	25.20	25.27	21.80	21.08	19.10	19.34	20.38	Decz.	—	22.47 ²	24.38	22.04	19.10
Rozs	17	20.90	—	21.40	21.30	20.65	16.58	—	—	—	16.65	Decz.	—	—	20.68	16.58	—
	13	20.30	—	20.90	21.30	20.65	16.62	—	—	—	16.65	Decz.	21.60	—	21.70 ³	16.88 ^{1b}	—
Zab	17	17.10	—	18.20	16.80	20.35	—	—	—	—	—	Decz.	—	—	19.54	—	—
	13	17.00	—	18.20	16.80	20.35	—	—	—	—	—	Decz.	17.14	—	19.84 ³	—	—
Tengeri	17	14.40	15.03	19.10	18.60	20.90	—	14.30	12.88	12.56	—	Decz.	—	14.52	19.14	—	12.88
	13	14.40	15.03	19.10	18.60	20.90	—	14.22	12.30	12.56	—	Decz.	15.14	15.34 ^{1a}	17.82 ³	—	—
Árpa	17	16.40	—	20.20	20.50	24.78	—	—	—	—	—	Decz.	—	—	—	—	—
	13	16.20	—	20.20	20.50	24.75	—	—	—	—	—	Decz.	14.92 ³	15.12 ^{1a}	17.62 ³	—	—

Jegyzet: ¹) Red winter II.
^{1a}) jan. ^{1b}) jan.—Apr.
²) márc. ³) május.

Boss: 300 mm. 21 K. 10 f. 3 óra, 500 mm. 20 K. 6) f. kpf.
Arpa: 170 mm. 15 K. 80 f. kpf.
Zab: 100 mm. 17 K. 10 f., 100 mm. 16 K. 90 f., 100 mm. 16 K. 70 f., 100 mm. 16 K. 55 f. kpf.

Határvidékek.

(Déli zárlat.)

Table with 2 columns: Date/Event and Price. Rows include Buza 1909. áprilisra, 1909. októberre, Rozs 19. 9. áprilisra, 1909. októberre, Zab 1909. áprilisra, Tengeri 1909. májusra.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kertlet, Mester-utca. 1908. november hó 17. é. A székesfővárosi vásár-igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott a szokott közlegekből 120 szekér réti széna, 25 szekér muhar, 17 szekér zsupszalma, 18 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, 1 szekér tengeriszár, 8 szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, — zabosbüköny, köles stb.), 800 zsák szecska.

A forgalom igen élénk.
Árak fillérekben q-ként a következők: réti széna 750-10.0, muhar 940-1080, zsupszalma 700-720, alomszalma 580-600, takarmányszalma —, 100 köve tengeriszár 2400-2400, egyéb takarmány 640-720, zabosbüköny 1000-1040, lóhere —, zöld luczerna —, köles —, sarju 900-920, szalmasecska 700-740. Összes kocsiszám 165. Összes súly 234.000 kg.

Szeszület.

A szeszüzletben a kereslet valamivel élénkebb és a szeszárok a legutóbbi zárlatjegyzés szerint zárulnak. Ekelet finomított szesz adózva 180.50-181 K., adózatlanul 61.50-62 K. nagyban és —50-1 K. drágábban kicsinyben.

Élesztőszesz kielégítő kereslet mellett azonnali és nov.-decemberi szállításra 178.50-180 K. adózva és 60.50-61 K. adózatlanul kelt el nagybani vevők részére.

Denaturált szesz hordóval együtt szilárdabb irányzat mellett kötesre 51 K. kelt el. Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz ab termelő állomás jegyzésén alul 2-2.50 K. kelt el nagyban.

Exkontingens-szeszben a kereslet kielégítő. Budapesti kontingens-nyersszesz ára 58.50-59.50 K. Bécsi jegyzés 57.40-57.80 K. kontingens nyersszeszért.

Budapesti jegyzés

Table with 2 columns: Item and Price. Rows include Kontingens-nyersszesz, Finomított szesz adózva, Élesztőszesz adózva, Nyersszesz adózva, Denaturált szesz.

Hideghus-vásár az Orozi-úti élelmi piacon 1908. év november hó 17. (A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről 32 árus 13 drb sertést, 1 árus 6 drb süldőt, 4600 kg. friss húst, 500 kg. füstölt húst, 700 kg. szalonnát, 480 kg. hájat.

Vidékről és pedig 38 drb sertést. Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertés-hus 1 kg. 120-120, süldőhús 1 kg. 132-132, füstölt sertés-hus 1 kg. 152-152, szalonna zsírnak 1 kg. 124-124, füstölt szalonna 1 kg. 144-176, háj 1 kg. 136-152, disznózsír 1 kg. 140-152, kocsonyaszus 72-90, füstölt sonka 1 kg. 170-180 fillérig.

Hideghus-vásár a Garai-tér élelmi piacon 1908. év november hó 17. (A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről 72 árus 30 drb sertést, 3 árus 10 drb süldőt, 4000 kg. friss húst, 600 kg. füstölt húst, 2000 kg. szalonnát, 500 kg. hájat.

Vidékről és pedig összesen 420 drb sertést, 12 süldőt. Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertés-hus 1 kg. 128-200, 1 q 112-116 K., süldőhús 1 kg. 140-200, füstölt sertés-hus 1 kg. 150-180, szalonna zsírnak 1 kg. 128-136, füstölt szalonna 1 kg. 160-180, háj 1 kg. 132-144, disznózsír 1 kg. 152-152, kocsonyaszus 1 kg. 70-80, füstölt sonka 1 kg. 160-200 fillérig.

Liszt, őrlemény és abraktakarmányok.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete erőtakarmány-osztályának jelentése a „Köztelek” részére.)

Liszt. Az elmúlt heti lisztüzlet irányzata változatlan maradt. A vidéki malmok, szemben a fővárosiakkal, ele- gendő készlet feletti rendelkeznek és ennek tudható be a 36 óras üzemredukció a vasárnapi munkasütnet figyelmen kívül hagyásával. Rendelkezések kedvezően érkeztek.

Heti lisztforgalom 92821 q. volt.

A fővárosi malmok átlagos buzalaszt jegyzései 100 kg.-ként Budapestben, elegysúly tisztaságként, zsákosul.

Table with 2 columns: Szám and Price. Rows include Szám: 0 1 2 3 4 5 6 7, Ár K: 37.40 36.80 36.20 35.60 32.80 24- 33.10 30.40.

Rozslisztárak:

Table with 2 columns: Szám and Price. Rows include Szám: O. O/I. I. WR. II. II/B. III., Ár K: 32- 31.60 31.60 29.80 29.20 28.60 28-.

A korpá-üzlet irányzata szilárd és az árak emelkedőben vannak, különösen későbbi terminusokban való szállításra. A malmok üzemredukciója szintén hozzá- járult az árak szilárdulásához.

Heti korpaforgalom 19885 q. volt.

A többi abraktakarmányzickek árai a következők voltak Budapestben zsákkal, teljes vagonrakományok vétel-árából 100 kg.-ként.

Table with 2 columns: Item and Price. Rows include Finom korpá 1908. nov.-decz. száll., Goromba, Finom korpá 1909 jan.-május szállításra, Goromba, Rozskorpá, Árpadára és Árpaderceze, Malomkonkoly, Budapesti gyári repczepogácsa, Derby melassze ab Hatvan v. Pozsony, Szárított moslék zsák nélkül, Malátacsirra, Szárított répaszelet, Szörplé 48-50% cukortart. hordó nélkül, ab cukorgyár.

Élelmiszerek nagybani árai a központi vásárosonokban.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete jelentése 1908 november 17-én.

A beállított erős hidegek folytán jobb kereslet mutatkozik vajban, vágott baromfi és füstölt húsrakban. Fajalma keresett, szép d.ó nemkülönb. Tojás szilárd. Burgonya a nagy hidegek miatt egyáltalán nem érkezik és az árak igen emelkednek.

Mai árak:

Husmérték: vidéki marhahús hátulja 1.20-1.40 K., eleje —96-1.08 K., vidéki borjú bórben, hosszan mérve, súlylevonás nélkül 0.98-1.12 K., helybeli borjú- hús 1.24-1.32 K., sertés-hus szalonnával 1.20-1.22 K., lehuzott sertés 1.20-1.28 K., szalonna friss 1.24-1.28 K., szalonna sózott 1.24-1.28 K., szalonna füstölt 1.44-1.48 K., olvasztani való 1.38-1.40 K., háj 1.40-1.44 K., sertészsír 1.44-1.48 K. kg.-ként. Füstölt-hús (vidéki) kg.-ja 1.30-1.60 K., hazai sonka 1.80-2- K., szalámi magyar 3.20-3.60 K., szalámi nyári 1.20-1.40 K., bárány párja — K.-ig.

Vad: Óz 1.40-1.60 K., szarvas 0.80-0.90 K., vaddisznó 80-1- K. kg.-ként egészben, nyul nagy 2.80-3- K., nyul süldő 1.20-1.60 K., fogoly 1-1.20 K., fácán 2.80-3- K., erdei szalonna 0-0- K., dámvad 0.80-1- K. kg.-ként. Fenyvesmadár kotegje 0-0- K. Baromfi-félék: élő rántani való csirke 1.20-2- K., sőtűi való 2.20-2.60 K., liba fiatal 0-0- K., kacska sovány 2.60-3.40 K., kacska hizott 4-5- K., lud hizott 10-14- K., tyúk 3-3.60 K., pulyka 5-7- K., élő sovány liba — K. páronként. Végott szépen tisztított baromfi, hizott lud 1.24-1.36 K., hizott rucza 1.30-1.40 K., hizott pulyka 1.20-1.30 K., levestyúk 1.30-1.40 K., pulyka sovány 0-0- K. kg.-ként. Poulard 1.80-2- K., gyöngytyúk — K. darabonként.

Tejtermékek: teavaj (centrifugált) I. 2.20-2.50 K., II. 2-2.10 K., főzővaj (kopított) 1.70-1.80 K., tehén- túró 10-20 fill. kg.-ként. Valódi erdélyi juhtúrót és mun- kástúrót igen jutányosan szállíthatunk.

Zöldségfélék: burgonya (vagonárú) sárga 6.80-7.20 K., rózsá 7.20-7.60 K., fehér 5.20-5.80 K., kúri 10-14- K., sárgarépa 1.00 db 8-10 K., petrezselyem 8-12 K., vöröshagyma makói 22-22- K., vöröshagyma közön- séges hazai 10-14- K., fokhagyma 30-40 K., káposzta 5-6 K. 100 fej. Burgonya, új 0-0- K., Kalarábé 0-0- K. 100 db, spargá szelő 0-0- K., közép 0-0- K., levestpárge 0-0- K. kg.-ként. Zöldbab, hüvelyes 0-0- K., kifejtett 0-0- K., zöldborsó, hüvelyes 0-0- K., kifejtett 0-0- K., paradicsom 10-16 K. 100 kg.-ként. Uborka salátának való 0-0- K., ecetbe 0-0- K., savanyítani 0-0- K. 100 db-ként. Paraj 0-0- K. kg.-ja. Gyümölcsfélék: Szőlő madelaina 40-60 fillér, érett chasselas — fillér kg.-ként. Alma: elsőrendű áru (arsnypparmen, ranett, Jonathan, Törökbalint, batul stb.) 0.30-0.50, másodrendű —0.20-0.30, harmadrendű apró áru 10-20 K., körte elsőrendű 0.80-1- K., másodrendű 60-80 K. q.-ként. Dió I. 40-60, II. 30-40 K. 100 kg.-ként. Görög dinnye — K., kantalup — K., turkesztan — K. 100 kg.-ként. Veres szilva — K., szárított belföldi szilva — K., belföldi szilvaiz — K., ringló — K. 100 kg.-ként.

Vegyesárak: Bor és szesz az utókat minőség szerint különféle áron értékesítünk. Méz 90-1.20 K. kg.-ként. (A szövetkezet — mint az Országos Magyar Méhészeti Egyesület vezérképviselője — minden mézértékesítési ügyben is ad felvilágosítást.) Gyümölcsiz 0-0- K. fillér kg.-ként. Gomba szárított 0-0- K., szappan —

— fill., lencse (erdélyi) — K., bab apró — K., nagyszemű — K., lencse — K. 100 kg.-ként. Tojás: bácskai 115 — K., erdélyi apróbb áru — K. eredeti ládánként (1440 db).

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete kőbányai sertés-hizláló telepének jelentése a „Köztelek” részére.

(Az árak kőbányai szokás szerint 45 kg. élet 4%o levo- nással vevő javára értendő.)

Table with 2 columns: Item and Price. Rows include Öreg nehéz (páronként 400 kg. felül), Fialat nehéz, közép, Fialat könnyű.

Árak élő-súlyban kilogrammonként 4%o engedmény. Irányzat: élénk.

Bécsi szarvasmarhavásár.

1908 november hó 16.

Table with 2 columns: Item and Price. Rows include Felhajtás összege, Minőség szerint, Származási hely szerint, Nem szerint.

Árak (100 kilogrammonként élő-súlyban, koronaértékben fogyasztási adó nélkül.)

Table with 3 columns: Item, I. rendű, II. rendű, III. rendű. Rows include Magyar hizott ökör, Galiczi hizott ökör, Tarka hizott ökör, Bikák, Hizott tehén, Legelőmarha, Boszniai marha, Bivaly, Kisgazd. hizó ökör.

Irányzat: kissé lanyha, déli 1 óráig az egész vona- lon a multheti árak domináltak, a vásár vége felé pedig egyes esetekben valamivel olcsóbb.

Lópokrócz-előnyarájlat! Legkisebb szükségletnél is gyári áron!

Hogy sikerrel küzdhessünk a külföldi verseny ellen, közvetlen a fogyasztókkal öhajunk — összeköttetésbe lépni. Araink még kisebb vételeknél nem létezett alacsonyága és árunk elsőrendű kiváló jósága, reményleni enged, hogy a hazafias gazdaközönseget állandó vevőinknek nyerjük meg. Hogy ezt elérhessük, barmely posta- vagy vasutállomásra már két darab próbamegre- delést is barmenve szállítunk.

- 1. sz. legjobb minőségű, 175 cm. hosszú, 155 cm. széles, ára — 4 frt 50 krajczár.
2. sz. legjobb minőségű, 170 cm. hosszú, 135 cm. széles, ára — 3 frt 50 krajczár.
3. sz. jó minőségű, 165 cm. hosszú, 130 cm. széles, ára — 3 frt — krajczár.

különösen erős sörháztakarók 220 cm. hosszú, 175 cm. széles darabonként — 5 forint darabonként, minden kívánt szárnyalatban.

A megrendelések a beérkezés napján el lesznek intézve.

Kiváló tisztelettel 953

„Sohr” Magyar Lópokrócz Szétküldési Telep, Somogyiszill 92. szám. Táviratczim: Pokrócztelep Somogyiszill.

UJ!

GŐZSZÁNTÁS

UJ!

VIOLATI-TESCARI RENDSZERE

UJ!

..... 41471. SZÁMU MAGYAR SZABADALOM.

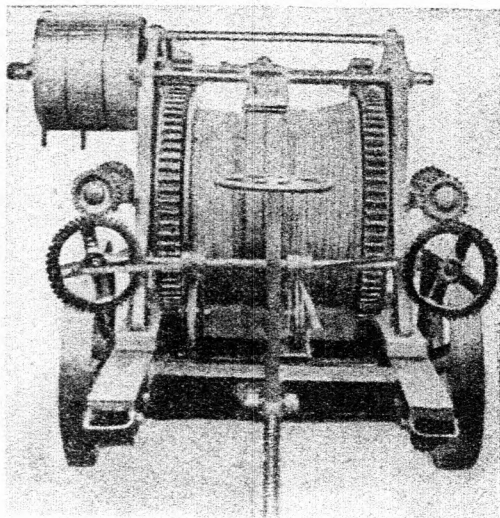
UJ!

A Magyar királyi államvasutak gépgyáranak olaszországi főügynöksége már évek óta foglalkozik a Violati-Tescari-féle szabadalomnak — ezen tényleg igen egyszerű és nagyon olcsó gőzszántási eljárásnak — terjesztésével. Amíg az idevágó kísérletek ezen szabadalmazott rendszer teljes megbízhatóságát és minden körülmények között való alkalmazhatóságát be nem bizonyították, a szabadalmak kihasználása csak Olaszországra szorított. Az elmúlt és a folyó évben Olaszország több helyén végzett kísérletek és bemutatások végeredményeként azonban megállapítható, hogy a Violati-Tescari-féle gőzszántási rendszer a legkülönbözőbb talajviszonyok között igen jól vált be. Az olaszországi mértékadó mezőgazdasági körök és szaktanárok véleménye egyöntetűen rendkívül jól nyilatkozik ezen szabadalomról és igen nagy jövőt jósol annak.

A magyar szabadalom kihasználásával a magyar királyi államvasutak gépgyára foglalkozik, amely az ügyet már huzamosabb idő óta tanulmányozza s miután a jövő év tavaszán ezen új rendszerű gőzszántást a belföldön a magyar királyi államvasutak gépgyáranak vezérügynöksége fogja bemutatni, szükségesnek látjuk az új szerkezettel már előre is a n. é. gazdaközönseget megismertetni.

A szerkezet főelőnye az, hogy erőforrás gyanánt bármint rendszerű motor vagy lokomobil szolgálhat.

A berendezésnek a következő részei vannak:

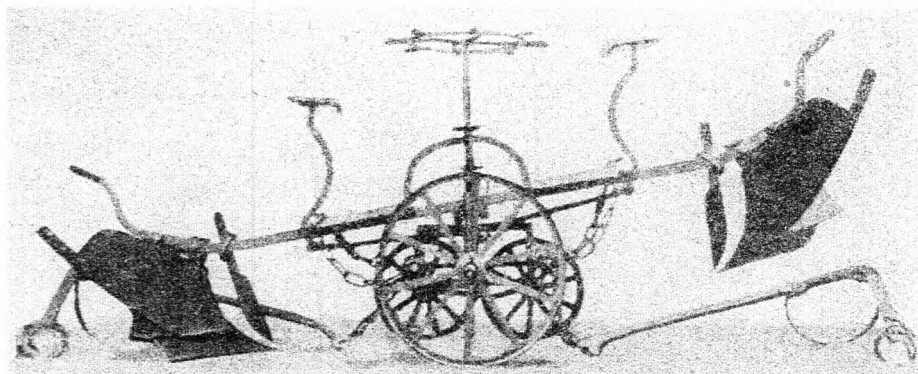

1. ábra.

állvány homlokvégén egy csavar van elhelyezve, mely lehetővé teszi, hogy a kerekek, melyek csupán szállításkor használatnak, felilleszthetők és levehetők.

2. Egy háromkerékű kocsihoz szerelt kettős billenő-eke, egy-egy szántóvassal.

A kocsinak három keréken való elrendezése az eke feltétlen

2. ábra. Billenő-eke egy szántóvassal.

stabilitását, továbbá a lehető legrövidebb és legkönnyebb átállítását biztosítja. Az átállításra a gerendely alkalmas vezetőkeiben könnyen eltolható lemez szolgál, mely a kötelek meghúzásakor a vezetőlánczok önműködő megfeszítését és ennek folytán annak az ekevasnak leeresztését teszi lehetővé, amelyekkel dolgozni akarunk.

A gerendelyen a vezető számára két ülés van szimmetrikusan elhelyezve és a vezető az egyik ülésről a másikra a kocsi két kis kereke fölött fekvő dobogón léphet át, anélkül, hogy le kellene szállnia. Az ekét munkaközben egy kormánykerék segítségével lehet irányítani.

3. Két kötévezeték, melyek a köteleket az ekevasról távol tartják és a kötélt káros hatásait megakadályozzák.

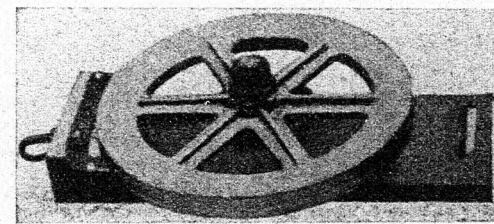
4. Egyszilárd és egyszerű horgony (3. ábra), mely könnyen a földbe hatol.

5. Öt kötéltárcsa (4. ábra) melyek közül az eke pályájának végén rögzített két tárcsához vaslemez van erősítve, mely a hozzá közel lévő önműködő kötéltárcsák csatlakoztatására szolgál.

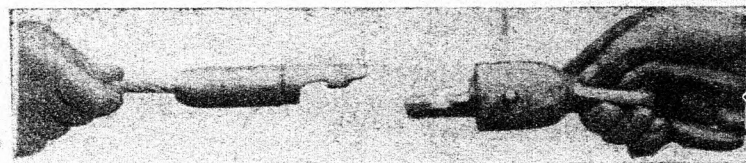
6. Két önműködő kötéltárcsaszakasz (5. és 6. ábra), melyek a kötelek végéhez és az ekevashoz vannak erősítve és két vashengerből állnak, melyek egymásba tolva összekapcsolódnak és egy karmantyú segítségével rögzíttetnek helyükön.

Ezen karmantyú a már említett kötéltárcsa vaslemezéhez ütközik és a kötélt azonnali kikapcsolását eszközöli, anélkül, hogy a gép és a vezető rázkódásokat szenvedne.

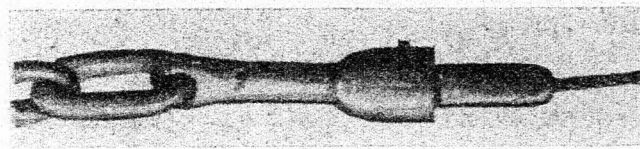
7. Egy külön szög-tárcsa, mely a motor tengelyére szerelendő. Ezen tárcsának a tengely átmérőjével megegyező furattal kell bírnia. A berendezést kiegészíti még három emelőrud a horgonyok kezelésére, két kötéltartó tárcsa a föld és a föld közötti surlódás megakadályozására, két jelzőszál, három jelzősip, kulcsok stb.

4. ábra. Kötéltárcsa.

5. ábra. Kötéltárcsaszakasz kioldva.

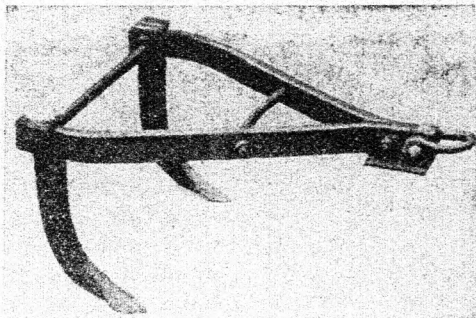

6. ábra.

A berendezés elhelyezése.

A sekély szántáshoz kb. 6 lóerő, mélyebb szántásnál pedig 8 vagy több lóerő szükséges. Bármely motor használható, leggyorsabb azonban a cséplőgép lokomobilját beállítani.

A lokomobil felállítása és a kötélgombolyító megfelelő elhelyezése után az utóbbi kerekeit le kell venni oly módon, hogy a rudat eltávolítsuk és a gombolyító mellső oldalát a földre támasztjuk, hátsó oldalát pedig a csavar segítségével addig emeljük, míg csak a kerekek teljesen szabadok nem

3. ábra. Horgony.

lesznek, mire a tengelyekről könnyen lehuzhatók. Azután az állványt lebecsátjuk, hogy teljesen a földre feküdjék és a gombolyítót oly módon állítjuk be, hogy a három kötéltárcsa teljesen egy irányba es-ék a hajtótárcsával, melyet előzőleg a lokomobil hajtótengelyének a lendkerékkel átellenes végére illesztettünk.

A kötélgombolyító megrögzítése után a köteleket a nagy dobnál legombolyítjuk és a három C, C', D, tárcsa körül addig huzzuk, míg csak az önműködő kapcsoló segítségével a kötélvezetékbe akasztható nem lesz. Azután a kisebbik dob kötelét a D' tárcsa körül fektetjük és a másik kötélvezetékbe akasztjuk. Az ötödik M tárcsa az ekének oldalra vagy a gombolyító mögött való mozgatására szolgál.

A C és C' tárcsákon levő horgonyokat a földre erősítjük, mely czélből kis gödröt ásunk, hova a horgonykarjai nyomulnak. Hogy a másik két D és D' tárcsa után ne legyen szintén gödröt kell ásni, azonban a tárcsák a földre fektetendők, míg a horgonyok karjai — alábbiak szerint — munka közben fognak a földre nyomódni.

A két dob körül göngyölt kötelek teljes hossza 1300 m., úgy hogy egy 300 m. oldalhosszal bíró négyzet egy helyről munkálható meg. Ha a munkát négyyszögletes vagy másféle alakú területen kell végezni, akkor ehhez tartjuk magunkat és mindig tekintettel leszünk a rendelkezésünkre álló kötel hosszára. Az üzemhez öt munkás kell, ugyanint egy a lokomobilhoz, egy a gombolyítóhoz, kettő a D és D' tárcsához, egy pedig az ekéhez.

A berendezés működési módja.

A D és D' tárcsáknál levő két munkásnak jelzőszámlója van. Ha a lokomobil, mialatt a hajtósíj a gombolyító laza tárcsáján van, megindítjuk és mindenkit helyére állítottunk, akkor az a munkás, akinek tárcsája mellett az eke elindul, jelt ad és a gombolyító kezelője a szíjat az átváltó szerkezet segítségével a laza tárcsáról arra a tárcsára tolja át, mely a működésbe hozandó dobbal van összekötve.

Mihelyt a kötel megfeszült, a lánczfeszítő lemezt kihuzzuk, mire az eke lesüllyed és az átellenes kötéltárcsa felé indul.

A barázda végére érkezve a munkás jelt ad, a gombolyító kezelője a másik dobot hozza forgásba és az eke azonnal ellenkező irányban kezd haladni.

Az eke vezetője, mielőtt a barázda végére érkeznek, a két kerék fölötti dobogóra lép és megvárja, míg az eketést, mely most dolgozni fog, lesüllyed, azután pedig átmegy a másik ülésre.

A D és D' tárcsáknál levő munkásoknak a munka előrehaladtával a tárcsákat kézzel át kell helyezniök. Ilyen áthelyezés minden négy vagy öt barázda befejezése után eszközölhető és pedig mindig azon idő alatt, míg az eke az ellenkező oldal felé mozog és ennek folytán azon tárcsa kötele, melyet át kell helyezni, nincs a vontatási feszültségnek alávetve.

A munka mennyisége és minősége.

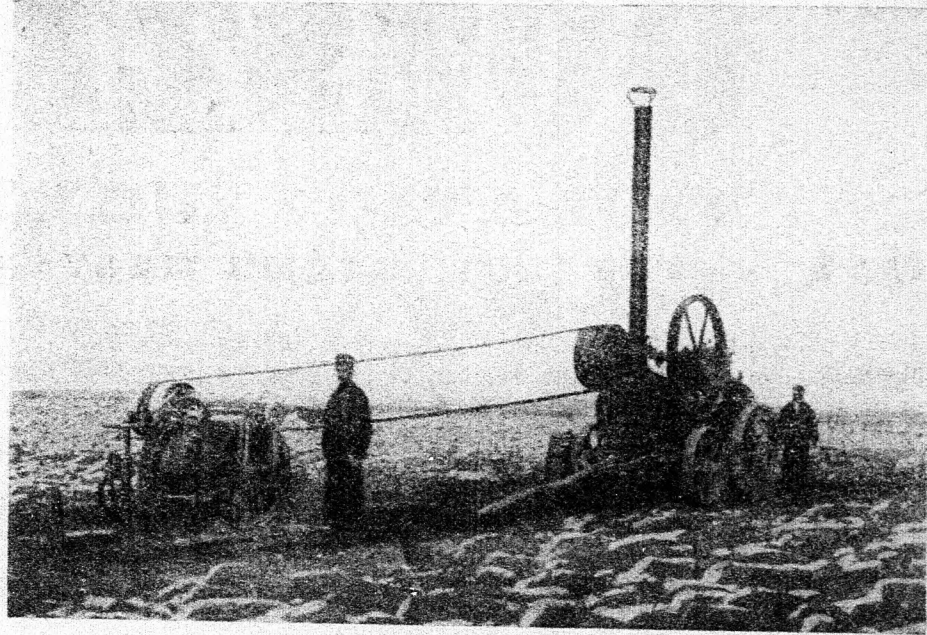
A leirt berendezés munkája, ami a minőséget, vagyis a föld megforgatását, a barázdák szélességét és élességét, valamint a föld megtörését illeti, teljesen tökéletes, 8 lóerős lokomobillal 40 cm. mélységet, erősebb géppel pedig még nagyobb mélységet érhetünk el.

A munka mennyisége természetesen a mélységtől, a talaj minőségétől stb. függ, azonban rendes körülmények között és 35—40 cm. mélység mellett naponként 2 hektár munkálható meg. Könnyebb szántásnál hármás eke is használható.

A rendszer értéke és előnyei.

A Violati-Tescari-féle rendszer értéke és előnyei kézzelfoghatók. A berendezés könnyű, de amellet szilárd, könnyen szállítható és egyszerű módon használható részekből áll, ami pedig még fontosabb, a beszerzési ár a nagy munkateljesítmény dacára igen olcsó lesz.

Kiemelendő körülmények a munka folytonossága, valamint az, hogy a gépeszen kívül szakértő személyzetre szükség nincsen.

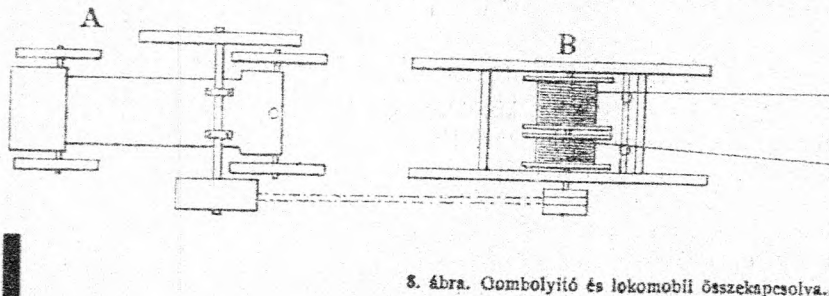
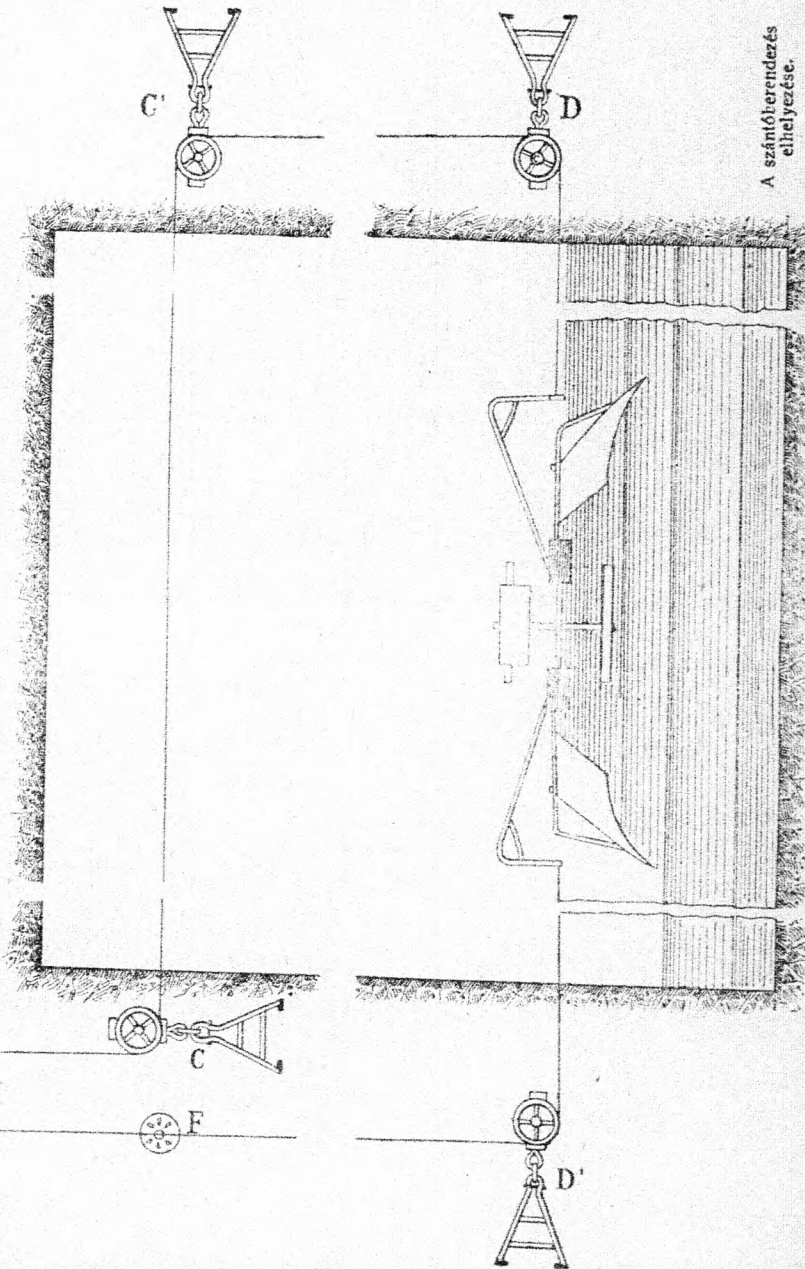

7. ábra. Kötélkapcsoló beiktatva.

A könnyű szállítás folytán jelentékenyen szaporíthatók azon területek, melyek mechanikai megművelés alá vonhatók, mivel a berendezés oda is elszállítható, ahova a súlyos szántási czélokra szolgáló mozdonyok nem juthatnak el.

A fent ismertetett gőzszántási rendszer minden bizonynyal a mi viszonyaink között is kitűnően fog beválni s miután olcsóság tekintetében egyedül álló, valószínű, hogy igen hamar fog meghonosodni és különösen a kisebb gazdaságokban fog népszerűvé válni.

A tavasz folyamán Budapest közelében megtartandó kísérletekről a n. é. gazdaközönséget értesíteni fogjuk.

8. ábra. Gombolyító és lokomobil összekapcsolva.

A Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérigazgatója.

„STRUBES“ tavaszi vetőbuza

Ő Exc. báró Stummer Ágoston tavnoki uradalmában eladó, a míg a készlet tart, métermázsanként **30 koronáért**, a nagytapolcsányi állomásra szállítva. 1089

Szőlőoltvány! Szőlővessző!

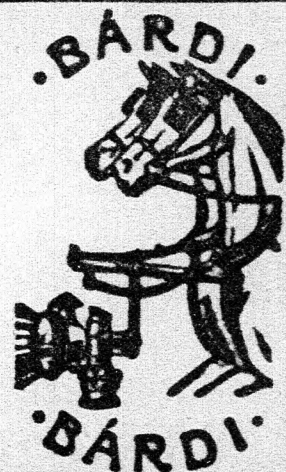
A világhírű **DELAWARE** adja a legjobb bort; oltani, permetezni nem kell! Gyökeres 1000 darab 100 korona; s ma 50 korona. Szőlőoltványok ezere: 140 korona, a legnemesebb fajokból. — **Arjegyék ingyen.** — Rendelési czim: **SZIGYÁRTÓ NAGY MIHÁLY, Felsőseged. (Somogy m.)** 1061

Gőzeke acetylen-lámpák

Ejjeli szántásoknál **gőzekre** különösen alkalmasak, mert nappali fényt adnak.
Kézi-, kocsi-, spritzbogen-, pózna-, asztali-, udvari-, kerti-, istálló- **acetylen-lámpák.**

Bárdi József automobil r.-t. Budapest, VI., Mozsár-utca 9. Fővárosi Orfeum mellett.

Telefon 16—28. Sürgőnczim: Pneumatic. Arjegyék kívánatra ingyen és bérmentve.

Uj cselédtörvény. A gazda cseléd közötti jogviszony szabályozásáról szóló törvény. Jegyzetekkel és magyarázatokkal ellátta dr. Vantsó Gyula. 220 K előleges beküldése ellenében bérmentve szállítja a „Patria” r.-t. gazdasági szakönyvkereskedése Budapest, IX., Üllői-ut 25.

54 éves tapasztalataim a hazai sertésenyésztés és hizlalás terén. Irta Fodor Antal földművelésügyi tanácsos. 1 kor. 70 fill. előleges beküldése ellenében bérmentve szállítja a „Patria” r.-t. gazdasági szakönyvkereskedése Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám. (Köztelek)

Pinceszék: Budafok.	Kirendeltség: Közp. Vásárcsarnok.	Baromfi-hizlalda: Budafok.
MAGYAR GAZDÁK ÉRTÉKESÍTŐ SZÖVETKEZETE		
:: BUDAPEST ::		
— Igazgatóság és központi iroda: — IV., Veres-Pálné-utca 40. sz.		
A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET VEZÉRKÉPVISELŐI.		

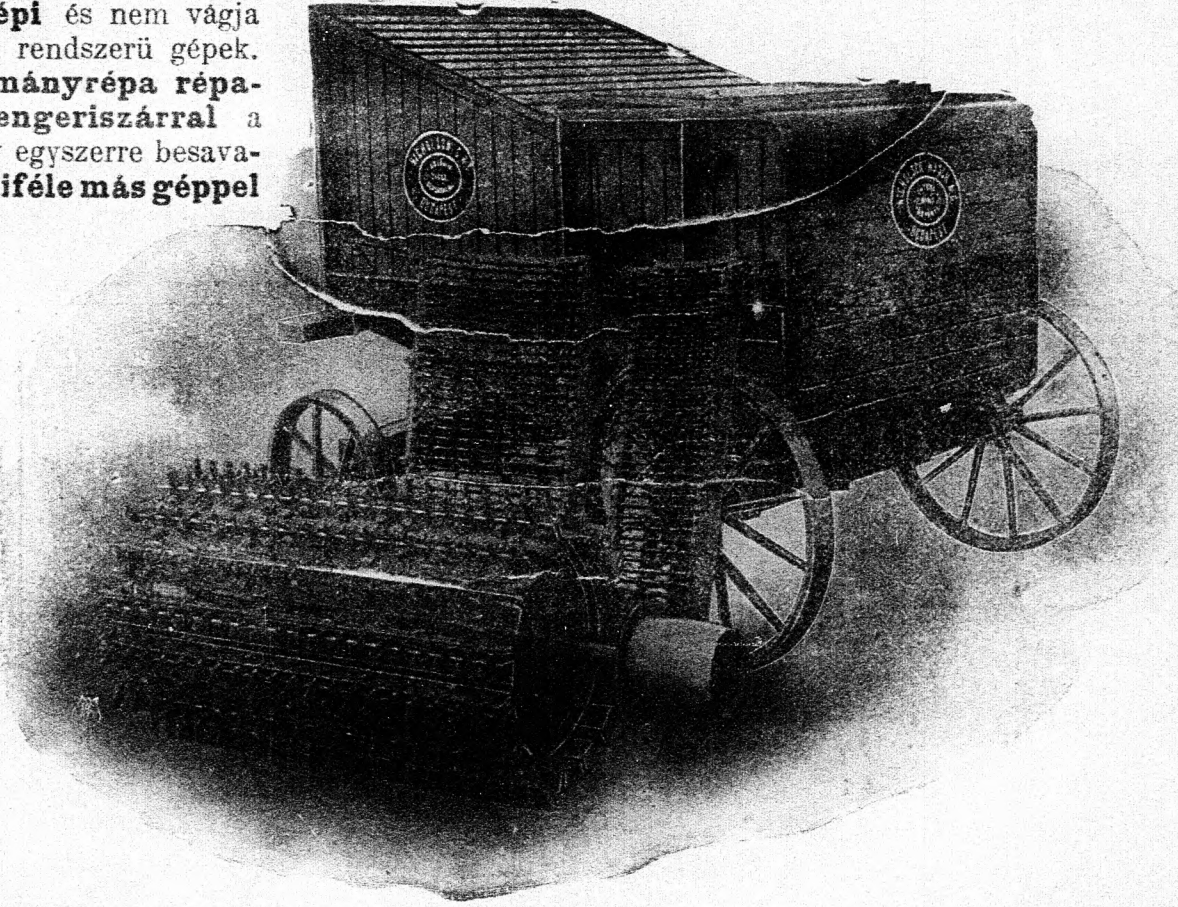
A stabil gőzgépek gyakorlattal tanulóknak. Irta Naszályi József, okleveles gépészmérnök, m. kir. ker. iparfelügyelő. 149 ábrával. Ára 5 korona 20 fillér, mely összegnek előleges beküldése ellenében bérmentve küldi a „Patria” r.-t. gazdasági szakönyvkereskedése Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Gyakorlati tejgazdaság. Kézi könyv kisgazdák és tejszövetkezetek számára. Irta dr. Koerfer István és Sierbán János. 220 K előleges beküldése ellenében bérmentve küldi a „Patria” r.-t. gazdasági szakönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

AZ ÁSVÁNYI-FÉLE SZABADALOMTULAJDONOS TENGERSZÁRTÉPŐGÉP

az **egyedüli** szerkezet, mely a tengeriszárat minden részeiben a **legtökeletesebben feltépi** és nem vágja dugószerű darabokra, mint az amerikai rendszerű gépek. **Az egyedüli gép,** melylyel **takarmányrépa répafejek levéllel, egyidejűleg a tengeriszárral** a legtökeletesebben **felapríthatók** és így egyszerre besavanyíthatók. Ezen **kettős művelet semmiféle más géppel nem végezhető** mint az „Ásványi” féle **tengeriszártépőgéppel.** 1908. évi tökéletesített kivitelben gyártja a szabadalomtulajdonos

„Nicholson”
GÉPGYÁR RÉSZV.-TÁRS.
BUDAPEST, VI.,
VÁCZI-UT 17. SZ.

Arjegyék és ismertetés
ingyen és bérmentve, ...

Eladó hányuak
Számfeletti tisztavérű **FEZÜST SZŐRME**

10 hónapos bak nyulaimat dronként 10 K-ért; remek szép befedezett 11-12 hónapos ezüst szőrme anynyulakat dronként 20 K-ért eladok. Csomagolás ingyen. Az állato ért teljes szavatosságot vállalok s azokat vagy utánvétellel vagy a pénz előleges beküldése ellenében azonnal szállíthatom. **Hreblay Emil, Kolozsvár.** 1095

A kisszántói volt báró Königsarter-féle uradalom parcellázása folytán az **összes élőállomány: 180 dbból álló tisztavérű szimentáli tehenészet, tisztavérű orskönyvezett, tuberkulinra nem reagált**

tenyészbikák,

üszök, tinók, jármos és beállítani való ökrök,
130 dbból álló loállomány:
elsőrendű luxus kocsilovak, félvér tenészkanczák, ig. slovak, ménék, csikók, továbbá a holtfelszerelés: gőzeke, cséplő-, arató-, vető- és kaszálógépek, stabil gőzgépek, dynamók, teljes malomberendezés, motorok, ekék, szekerek s.b.

folyó hó 18. és 19-én
önkéntes árverésen fog eladatni.

Kisszántói uradalom

u. p. Bors, Bihar megye.

Kis-Szántó Nagyváradtól bérkocsin 35 perc alatt érhető el. 1087

Száritott répaszeletet melasszét és műtrágyát

jutányos feltételek mellett szállít: 106

Sebők Emil és Társa
Budapest, V., Lipót-körut 2. szám,

Sertéseladások és vételek legjobban és legpontosabban eszközzelnek sovány egy hizott állapotha

URL REZSŐ
sertésbizományosnál. Budapest, VIII., Népszínház-sz. 22. (Polgári sertésde bérpalota.)
Telefon: 97-05 (utambán).
Felvilágosításnál késszolgálatot nyújtunk.

Betanított

igásökrök, tehének, üszök, tenyészbikák

állandóan kaphatók gróf **TELKI ARVÉD** fehér magyar gulyájából, drassói uradalomban, posta, vasút, távirat: **KONCZA.**

963

Haszonbérletek.

Gróf Edelsheim-Gyulai Lipót ur 6 mélt. aradmegyei uradalmának egyes részei **1909. évi október hó 1-ével haszonbérbe** adtaok. Önálló haszonbérlet tárgyát képezik:

1. A fazekas-varsándi rész. Sirhalom-major, Nádor-esatorna malom, a vonatkozó tartozékokkal, 1315 kat. hold 484 □-öl kiterjedéssel, valamint a zarándi részhez tartozó Óstelek pusztá, utóbbi mindazonáltal a Nádor-esatorna azon részének kivételével, mely a zarándi parasztföldek közt fekszik. 562 kat. hold 1447 □-öl.

Ezen 1. sz. alatti haszonbérlet összterülete tehát 1878 kat. hold 331 □-öl.

A fazekas-varsándi részre és az ósteleki pusztára külön ajánlat is tehető.

A lipótházi pusztá a lipótházi majorral 337 kat. hold 103 □-öl, a Karbonistye pusztá 366 kat. hold 1427 □-öl és a harkályi földek 92 kat. hold 321 □-öl kiterjedéssel, összesen 796 kat. hold 251 □-öl.

Az érdeklődő felek felhívának, hogy ez ügyben az alulírott uradalmi jogtanácsossal (Budapest, IV., Eskü-ut 5. sz.) f. évi december hó 15-ig érintkezésbe lépni sziveskedjenek.

Budapest, 1908 november hó 15.

1097 **Dr. Szilágyi Arthur Károly.**

Ingyen

küldjük meg a most megjelent gazdasági szakkönyvek jegyzékét 1909. "Patria" részv. társ. gazd. szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Hidegvérű tenyészmének eladása.

Gróf Hunyady Károly urnak 1882-ben alapított somogyzilli hidegvérű ménéséből eladásra kerül **három darab három éves tenyészmén.**

Magasságuk: 168 cm., 175 cm., 173 cm.
Mellbőségük: 198 cm., 193 cm., 194 cm.
Lábszárvastagság: 24 cm., 24 1/2 cm., 24 cm.

Érdeklődők forduljanak a **somogyzilli uradalmi inspektorsághoz.** 1096

Tejgazdaság.

Tejtermelés, tejkezelés.

Irták:
Jászberényi András és Szász Ferencz.
10 ábrával.

Ára 2 kor. 20 fillér.

Az összeg előleges beküldése esetén bérmenten szállítja a "PÁTRIA" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Birtok eladó

szabad kézből, Bihar megyében, Nagyváradhoz félóránnyira, **600 hold**, főleg szántó s 12 hold teljes termő szőlő, kaszáló, gazdasági épületekkel, urilakkal a községben s szőlőben. Felvilágosítást nyújt **B. S., Nagyvárad, Rákóczi-ut 10. II. emelet, II. sz. ajtó.** 1093

A sertésvész gyógyítható! Erre megtanít Brummel Gyula könyve: **A sertésvész gyógyítása** gazdák, állatorvosok, sertésnyészek és hizalók használatára. Ára 3 korona, melynek előleges beküldése ellenében bérmenten küldi meg a "Patria" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Gazdasági munkás- és cseledtlakások. Összeállította a m. kir. földmívelésügyi miniszterium gazd. műszaki hivatala az OMGE. közreműködésével. Tartalmaz 50 építtervet, költségvetéseket és építványelőírányzatot Ára 10 K. Megrendelhető a "Patria" r.-t. gazd. szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Szőlőoltványok!

Szőlőgazdaságomban a folyó 1908. év őszén a következő fajta **dus gyökérszetű** elsőrendű fásoltványok kerülnek eladásra teljesen kifogástalan minőségben:

Ripária Portális amerikai alanyon, **Olasz Rizling, Saszla, Zöld Veltelini, Zöld Szilváni, Muskát Ottonel és burgundi vagy kék Frankos.**

Az oltványok az átvételkor akár melyik szőlészeti vagy borászati felügyelővel, vagy bármely más szakértővel felülvizsgálhatóak.

Azoknak kifogástalan elsőrendű minőségéért felelősséget vállalok.

Arjegyzéket bérmenten küldök; bővebb felvilágosítást levélben adok.

Zalaegerszeg, 1908 november hava.

Mezriczky Jenő
városi tanácsos.

1092

BÉRLEVELEK

(SZEGŐDSÉGI LEVELEK) az új cselédtörvény alapján összeállítva.

::: Darabja 5 fillér. :::

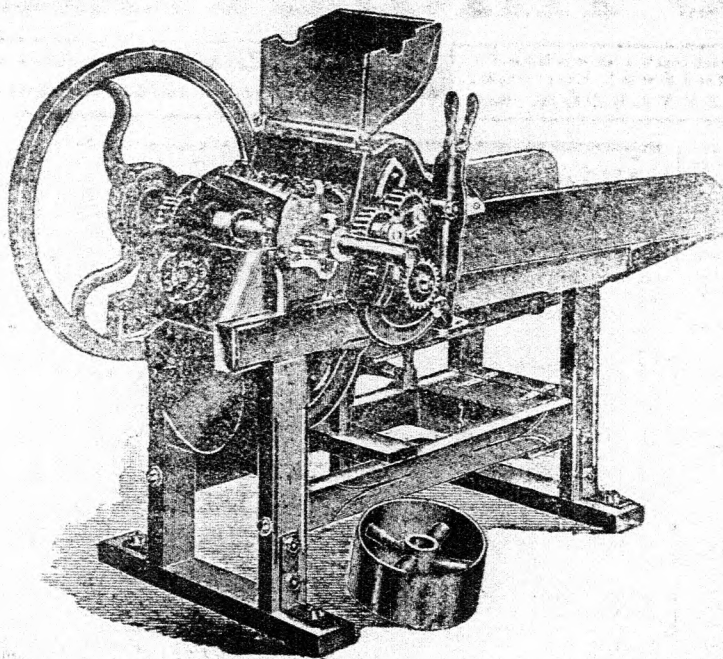
SZEGŐDSÉGI KÖNYVECSKÉK

::: Darabja 10 fillér. :::

SZEGŐDSÉGI FŐKÖNYV

25 ives 2 kor. 50 fillér, 50 ives 4 kor., 100 ives 7 kor.

Kapható a "PÁTRIA" irod. váll. és nyomdai részvénytársaságnál, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.

Amerikai rendszerű shredderek
Kukoriczszártépőgépek
Kézi- és erőhajtású szecskavágók
Répvágók és répazuzók
Kukoriczamorzsolók és
daráló-malmok
Fárgányok és közlőművek
Takarmányfüllesztő kazánok

a legmodernebb szerkezettel, elsőrendű kivitelben, utolérhetetlen munkateljesítéssel, olcsó versenyáron

Bächer Rudolf, Melichár Ferencz cégnél
 Budapest, VI.,
 Nagymező-utca 68. ●
 ●
 ●
 ●
 Dezerképviselő:
 Szücs Zsigmond.

Hirdetés ár
 minden szó
 der szó
 A legkisebb

Betölt
 birtoko
 Sz. H.

Földbirtokos

Díjmentes

A Magyar

és Erdő

és Egyes

IX., 1116-11

birtokos

ügyelmét

állást közve

bol gazdáltrtel

jobb állásokra

gyezve.

Az állástközve

díjmentes.

esetén az a

gátoltság a

létre megfelle

tot ajánl s a

az illetők bír

seiatalt és az

szűkre vonatk

megküldi.

Tisztelettel

birtokos és

kat, hogy ga

sak betöltés

ipart anyag

készülék

igénybe ve

kedjének.

A H. Gazdáltrtel

Gratias Egy

Betöltés

Kertész keres

Bakó

gazdaságába, ke

műcs-, konyha-

lamint virágüz

szítés 350 kor

buzs, 5 hl. ro a

1 hold tengeri

tűzifa és apró

Ugyanott egy

ért a zöid- és s

ki maga elváll

teljes megműve

csak kivételesen

240 korona kész

6 hl. rozs, 6 hl

tengeriföld 2 öl

apróság. Ugyan

gra a té, ki fi

hoz is ért, évl

készpen, 7 hl.

geri, 200 C-öl

sajt, fűszelk, t

kert és lakás. M

egyén kell legy

1909 január 1-é

Ajánlkozók küld

és bizonyítvány

nül, amelyek vis

nek az intézés

Szolnok-Doboka

helyben.

Gépeszt keres

pésre

hosszabb gyak

bol és jártasság

Pályázók küld

okmányokot a

igény megjelöl

Arthur Dömsö

címre.

Kertészt keres

ki a b

kerészetben, gy

gondozásában

miut ilyen —

désú — kertem

szereny igények

Czím: Domahidy

Szatmár megye.

Gépeszkovács

szivogásmotor ke

és gazdasági gé

tarítása mellett a

daságomban elő

ko ács munkák tej

Czím: Domahidy

Szatmár megye.

Szegédilszt jar

gazdaságba, nő.

magtárvezetésben

írásbeli munkálat

járás, szép írással

megírható egyén

nyitványokat

Nagy-Láng* czim

1440 korona, lak

gítás. Agynemű é

lenek is maguk

Oklevéllel bírók

süinek.

Több évi szab

korlati vizsgát te

tszt keresztek d

Kezdőfélék kavt

teljes ellátás (e

ajánlatok bizonyít

kal, melyek szemk

Csütsberger Ödön

nek Tereberd.

Somogy megye.

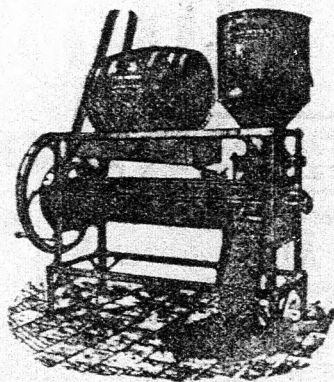
GŐZMIVELÉS.
Nagyobb területek szántását gőzekével
hajlandó vagyok elvállalni; épügy
mélyrigolozást szőlő-telepítésekhez.
Érdeklődők kérem, az alanti címemhez forduljanak.
WOLFF gőzszerelő vállalkozó
BUDAPEST-KELENFÖLD.

Bérszántás.

Bérlötünkön 10 éven keresztül évenként
300 hold sik talajt óhajtunk felszán-
tani. Tüzelőanyagot, vizet mi adunk.
::: Ajánlatokat kérünk. :::

NEUSCHLOSZ
TESTVÉREK
::: Szatmár. :::

1067

Az egyedül megbízható erőtakarmány
az, melyet a gazda maga állít elő!
Ajánljuk szabadalmazott automatikusan adagoló,
tetszőleges mennyiségben pontosan keverő
Agrikultura melasz erőtakarmányt készítő gépeinket
kézi- vagy hajtórőre berendezve!
3-4 waggon áru előállásánál a gép ára megtérül.
AGRIKULTURA MEZŐGAZDÁKAT
ELLÁTÓ R.-TÁRSASÁG iroda és mintatelepe
Budapest, V., Zoltán-utca 12.
Melasz, szárított répaszelet, korpafélék, „Agrikultura” org
trágya, eny-telen csontliszt stb. árusítása.
Sürgőnycim: OXYGEN Telefon: 89-43

Gazdák figyelmébe!

Trágyázásra
kitünően bevált **mészport**
rendkívül jutányos áron szállít a

BRANYICSKAI MÉSZGYÁR, Branyicska (Hunyad megye).

30-40% terményszaporulat!

Takarmány!

Megvételre kerestetik körülbelül 2000 q
egészséges, **széna**, 500 q
jó minőségű **széna**, jó minő-
ségű mohar is lehet. — Ajánlatok az ár meg-
jelölésével, az uradalmi jószágigazgató-
sághoz, Érd, Fehér megye kéretnek.

VILÁGREKORD!

A világon a legelső
szabadalmazott

**Kétgéprendszerű
forrógőzeke** 300 fokot meghaladó
gőztulhevitással. :::

Schmidt Vilmos mérnök doktor szabad. fűstese-tulhevitője.

Gőzekékre egyedül jogosított gyártója Kemna J. gőzekegyára.

Egyetlen gőztulhevitő, melyről a gőzekegyártásban egyszerűségénél és szilidságánál fogva — a gép súlyának emelkedése nélkül — egyáltalán szó lehet.

50%-kal nagyobb munkateljesítés, 30% szén- és 40% vizmegtakarítás mellett.

3400-nál több dr. Schmidt-féle szabadalmazott gőztulhevitő van üzemben vasuti mozdonyokon.

E G jegyű gép, mindegyik:

200 lóerő folytonos munkateljesítéssel,
300 lóerő legnagyobb munkateljesítéssel.

E K jegyű gép, mindegyik:

170 lóerő folytonos munkateljesítéssel,
250 lóerő legnagyobb munkateljesítéssel.

Kétgéprendszer, sodronykötéltávtitel. Ugy nedves, mint egészen száraz esztendőknél egyedül biztos munkateljesítés.

Szakprofesszorok által szántóföldeken végzett kísérletek eredményéről értesítéssel, kimerítő felvilágosítással, prospektusokkal és költségvetéssel érdeklődők-
nek díjmentesen,

készséggel szolgál **KEMNA J. gőzek gyára magyarországi igazgatósága**

Interurbán telefon 91-21.

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8.

Sürgőnycim: Kemna Budapest.